

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

CURRICULUM NAȚIONAL

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Pentru instituțiile de învățământ cu predare
în limbile minorităților naționale

Clasele V-IX

- Curriculum disciplinar
- Ghid de implementare

Chișinău, 2020

CURRICULUM DISCIPLINAR

Aprobat:

- Consiliul Național pentru Curriculum, proces-verbal nr. 22 din 05.07.2019
- Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 906 din 17.07.2019

COORDONATORI:

- **Angela CUTASEVICI**, Secretar de Stat în domeniul educației, MECC
- **Valentin CRUDU**, dr., șef Direcție învățământ general, MECC, coordonator al managementului curricular
- **Natalia GRÎU**, consultant principal, MECC, coordonator al grupului de lucru

EXPERTI-COORDONATORI:

- **Vladimir GUȚU**, dr. hab., prof. univ., USM, expert-coordonator general
- **Ion GUȚU**, dr., conf. univ., USM, expert-coordonator pe aria curriculară *Limbă și comunicare*

GRUPUL DE LUCRU:

- **Alexandra BARBĂNEAGRĂ** (coordonator), dr., conf. univ., UPS „Ion Creangă” din Chișinău
- **Lucia CEPRAGA**, dr., conf. univ., ASEM
- **Ina DEACIUC**, grad did. întâi, IPLT „Aleksandr Pușkin”, Fălești
- **Iulia IORDĂCHESCU**, lector, UPS „Ion Creangă” din Chișinău
- **Viorica POPA**, dr., conf. univ., US „Alec Russo”, Bălți
- **Veronica ROȘCOVANU**, grad did. superior, IPLT „Dimitrie Cantemir”, Chișinău
- **Aliona SAVIUC**, grad did. întâi, DGE Fălești

Limba și literatura română : Curriculum național : Clasele 5-9 : Curriculum disciplinar : Ghid de implementare : Pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale / Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova ; coordonatori: Angela Cutasevici, Valentin Crudu, Natalia Grîu ; grupul de lucru: Alexandra Barbăneagră (coordonator) [et al.]. – Chișinău : Lyceum, 2020 (F.E.-P. "Tipografia Centrală"). – 148 p. : fig., tab.

Referințe bibliogr.: p. 145-148 (64 tit.). – 500 ex.

ISBN 978-9975-3441-0-4.

373.4.091:[811.135.1'243+821.135.1.09](073)

L 62

GHID DE IMPLEMENTARE

Elaborat în conformitate cu prevederile Curriculumului disciplinar, aprobat la ședința Consiliului Național pentru Curriculum, prin ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 906 din 17.07.2019

COORDONATORI:

- **Angela CUTASEVICI**, Secretar de Stat în domeniul educației, MECC
- **Valentin CRUDU**, dr., șef Direcție învățământ general, MECC, coordonator al managementului curricular
- **Natalia GRÎU**, consultant principal, MECC, coordonator al grupului de lucru

EXPERTI-COORDONATORI:

- **Vladimir GUȚU**, dr., hab., prof. univ., USM, expert-coordonator general
- **Ion GUȚU**, dr., conf. univ., USM, expert-coordonator pe aria curriculară *Limbă și comunicare*

GRUPUL DE LUCRU:

- **Alexandra BARBĂNEAGRĂ** (coordonator), dr. conf. univ., UPS „Ion Creangă” din Chișinău
- **Lucia CEPRAGA**, dr., conf. univ., ASEM
- **Ina DEACIUC**, grad did. întâi, IPLT „Aleksandr Pușkin”, Fălești
- **Iulia IORDĂCHESCU**, lector, UPS „Ion Creangă” din Chișinău
- **Viorica POPA**, dr., conf. univ., US „Alecu Russo”, Bălți
- **Veronica ROȘCOVANU**, grad did. superior, IPLT „Dimitrie Cantemir”, Chișinău
- **Aliona SAVIUC**, grad did. întâi, DGE Fălești

PRELIMINARII

Disciplina *Limba și literatura română* este obligatorie pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale, parte componentă a ariei curriculare *Limba și comunicare*.

Curriculumul actual la *Limba și literatura română* pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale este un document normativ, componentă esențială a Curriculumului Național, ce reprezintă interconexiunea demersurilor conceptuale, teleologice, conținutale și metodologice la disciplină, accentul fiind pus pe abordarea integrată a sistemului de competențe, conținuturi, activități de învățare ca un nou cadru de referință al procesului didactic, finalități educaționale.

Scopul Curriculumului constă în valorificarea politicilor educaționale naționale și europene în predarea-învățarea-evaluarea disciplinei *Limba și literatura română*, sporirea calității învățării limbii române în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale, formarea unei personalități capabile să comunice eficient în diverse domenii ale vieții.

Curriculumul este elaborat în conformitate cu actualele documente de politici educaționale naționale și internaționale: *Codul Educației al Republicii Moldova* (2014), *Standardele de eficiență a învățării* (2012), *Standardele de eficiență a învățării limbii române ca limbă nematernă în învățământul primar și preuniversitar din Republica Moldova* (2012), *Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația-2020”* (2014), *Programul național pentru îmbunătățirea calității învățării limbii române în instituțiile de învățământ general cu instruire în limbile minorităților naționale 2016-2020* (2015), *Cadrul de Referință al Curriculumului Național* (2017), *Concepția didactică a disciplinei Limba și literatura română în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale* (2018), *Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi: predare-învățare-evaluare* (2018), *Recomandările Parlamentului European și ale Consiliului Uniunii Europene, privind competențele-cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți* (2018) etc.

Documentul promovează abordarea sistemică a conceptului de curriculum, proiectarea curriculară centrată pe competențe și finalități, conceptualizarea învățării din perspectivă inter- și transdisciplinară.

Relația competențe inter-/transdisciplinare – competențe specifice – unități de competență – unități de conținut – activități de predare/învățare/evaluare – produse recomandate – finalități valorifică eficiența pedagogică a resurselor curriculare la disciplină, în scopul dobândirii performanțelor de comunicare în limba română. În acest sens, curriculumul reprezintă instrumentul didactic, actul normativ principal pentru dezvoltarea competențelor necesare în continuarea studiilor de către elevi și integrarea socială de succes.

Curriculumul la disciplină fundamentează și ghidează activitatea cadrului didactic, facilitează abordarea creativă a demersurilor didactice integrate la disciplină, urmărește dezvoltarea personalității elevilor, formarea competențelor necesare pentru învățare pe tot parcursul vieții, dar și de integrare socio-lingvistică, culturală, civică în contextul multicultural al Republicii Moldova.

În procesul de proiectare a *Curriculumului* la disciplină s-a ținut cont de:

- tendințele dezvoltării curriculare atât pe plan național, cât și internațional;
- imperativitatea adaptării Curriculumului la disciplină la așteptările societății, nevoile elevilor, dar și la tradițiile școlii naționale;
- necesitatea asigurării continuității și interconexiunii dintre ciclurile de explorare, curricula disciplinelor conexe din aria curriculară *Limba și comunicare*;
- nevoia redefinirii competențelor specifice, a sistemului de unități de competențe, reactualizării unităților de învățare, revizuirii textelor propuse pentru explorare;
- necesitatea corelării abordărilor intra-/inter-/transdisciplinare la nivelul relațiilor didactice *Limba și literatură română, discipline înrudite, Științe, Arte etc.* corelarea Curriculumului actual cu procesul de globalizare, internaționalizare, europeanizare și tehnologizare etc.

Actualul Curriculum orientează cadrul didactic spre organizarea procesului de predare-învățare-evaluare în baza unităților de învățare și se remarcă prin următoarele funcții de:

- conceptualizare a demersului curricular specific disciplinei *Limba și literatura română* pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale;
- reglare și normare, de orientare și sincronizare a procesului didactic cu tendințele naționale și internaționale actuale;
- proiectare și desfășurare a demersului educațional din perspectiva unei pedagogii axate pe dezvoltarea de competențe;
- corelare a procesului de proiectare didactică și de evaluare a randamentului școlar etc.

Documentul normativ oferă o mare flexibilitate în implementare. Conținuturile, fiind recomandabile (cu excepția conținuturilor lingvistice), constituie un sistem de referință pentru cadrele didactice, autorii de manuale. Aceștia vor avea libertatea de a decide, în limitele necesare, pe clase, asupra textelor proiectate pentru a fi valorificate, modalităților de abordare didactică a materiei/strategiilor didactice utilizate. Cadrului didactic îi revine responsabilitatea să valorifice unitățile de conținut la nivelul proiectării și implementării demersului didactic la clasă întru realizarea competențelor prevăzute de Curriculum.

Beneficiarii actualului Curriculum la disciplina *Limba și literatură română* sunt elevii, cadrele didactice, părinții, autorii de resurse curriculare, managerii, evaluatorii, precum și alte părți interesate.

I. REPERE CONCEPTUALE

Curriculumul la disciplina *Limba și literatura română* pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale este parte componentă a Curriculumului Național și reprezintă un sistem de competențe, conținuturi, activități didactice, produse și finalități care asigură funcționalitatea și dezvoltarea disciplinei *Limba și literatura română* în învățământul gimnazial.

Curriculumul promovează: (a) abordarea sistemică a conceptului de curriculum, în cadrul căruia toate elementele constitutive corelează, se află în interconexiune și interdependență; (b) modelul de proiectare curriculară centrat pe competențe și finalități; (c) învățarea integrată a limbii și literaturii române.

Școala are ca prioritate studierea limbii române ca mijloc de comunicare socială și ca demers de cunoaștere a identității naționale și culturale.

Obiectivul fundamental al disciplinei *Limba și literatura română* în instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale constă în formarea/dezvoltarea la elevi a competenței de comunicare, familiarizarea cu valorile naționale și universale, valorificarea experiențelor lingvistice și de lectură în diverse contexte de comunicare, în vederea integrării socio-profesionale.

Competențele sunt componente-cheie ale prezentului document normativ reprezentând „un sistem integrat de cunoștințe, abilități, atitudini și valori, dobândite, formate și dezvoltate prin învățare, a căror mobilizare permite identificarea și soluționarea diferitor probleme în varia contexte și situații” [12, pag. 16]. Designul curricular reflectă relația dintre diverse rezultate ale învățării, reprezentate într-un sistem de competențe:

- **Competențe-cheie/transversale**, categorie curriculară importantă, cu un grad înalt de abstractizare și generalizare, ce marchează așteptările societății privind parcursul școlar și performanțele cele mai generale care pot fi atinse de elevi la încheierea școlarizării. Acestea reflectă atât tendințele din politicile educaționale naționale, prevăzute în *Codul Educației* (2014), cât și internaționale, stipulate în *Recomandările Comisiei Europene* (2018), precum: *competențe de comunicare în limba română; competențe de comunicare în limba maternă, competențe de comunicare în limbi străine, competențe în matematică, științe și tehnologie; competențe digitale; competența de a învăța să înveți; competențe sociale și civice; competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă; competențe de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale.*

Competențele-cheie/transversale vizează diferite sfere ale vieții sociale, au o profundă interconectare, poartă un caracter pluri-/inter-/transdisciplinar, se pot concretiza

În cadrul competențelor specifice disciplinei, unităților de competențe, unităților de conținut, activităților de învățare și produselor școlare recomandate, se formează și se dezvoltă progresiv și gradual pe niveluri și cicluri de învățământ. Aceste competențe se realizează în mod flexibil la toate disciplinele și treptele de instruire.

- **Competențele specifice** disciplinei reprezintă sisteme integrate de cunoștințe, abilități, atitudini și valori proiectate pentru a fi formate/dezvoltate la disciplina *Limba și literatura română* în instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale, pe întreg parcursul ciclului gimnazial.

- **Unitățile de competențe** sunt derivate din competențele specifice, reprezentând componentele acestora ce urmează a fi formate pe parcursul unei clase/a unui an școlar.

Sistemul de competențe prevăzute de Curriculum este obligatoriu și va servi drept reper în proiectarea și realizarea demersului didactic la clasă.

Curriculumul este structurat pe **unități de învățare**, constituite din elemente-cheie în interconexiune: unități de competențe, unități de conținut, activități și produse de învățare, care servesc ca mijloace de atingere a finalităților de învățare.

- **Unitățile de conținut** constituie mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea sistemului de unități de competențe proiectate, a competențelor specifice disciplinei, dar și a celor transversale/interdisciplinare.

Unitățile de conținut la disciplină includ *contexte tematice* (arii de comunicare), *elemente de construcție a comunicării*, *acte comunicative* și *texte recomandate*, prin care se realizează comunicarea.

- **Activitățile de învățare** reprezintă modalități de lucru prin care se valorifică unitățile de conținut în vederea formării/dezvoltării unităților de competențe proiectate. Cadrul didactic are libertatea și responsabilitatea nu doar să utilizeze lista de activități de învățare propusă, dar și să o completeze, personalizeze, în funcție de specificul clasei de elevi, obiectivele urmărite, resursele disponibile etc.

- **Produsele** sunt rezultatele procesului de învățare, acestea fiind proiectate în Curriculum pentru fiecare competență specifică pe clase.

- **Finalitățile** de studii sunt rezultatele măsurabile obținute în cadrul procesului de învățare, prin care se certifică în ce măsură și la ce nivel competențele specifice au fost formate/dezvoltate în fiecare clasă.

Curriculumul la *Limba și literatura română* pentru instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale pentru treapta gimnazială este elaborat în corespundere cu documentele de politici europene, *Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi: învățare-predare-evaluare* (CECRL), care stabilește nivelurile de competență privind învățarea limbilor nematerne/străine și oferă posibilitatea de a măsura progresul elevului la fiecare etapă a procesului de învățare și în orice moment al vieții.

Conform CECRL, sunt stabilite nivelurile: Pre-A1, A1, A2, B1, B2, C1, C2, care corespund diviziunilor de cunoaștere a limbii: *nivel incipient* (Pre-A1) – utilizator/vorbitor debutant; *nivel de bază* (A) – utilizator/vorbitor elementar; *nivel intermediar* (B) – utilizator/vorbitor independent; *nivel avansat* (C) – utilizator/vorbitor experimentat.

În conformitate cu Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi [12], au fost stabilite nivelurile de învățare a limbii române ca limbă nematernă la treapta gimnazială, care corespund nivelurilor **A2, B1**: arborescența flexibilă a nivelurilor de învățare (*vide* Figura 1.1) și corelarea acestora pe clase (*vide* Tabelul 1.1).

Figura 1.1. Arborescența flexibilă a nivelurilor A2, B1 cu referire la procesul de învățare a limbii române ca limbă nematernă în treapta gimnazială

Tabelul 1.1

Nivelurile de învățare a limbii române ca limbă nematernă la treapta gimnazială corelate cu nivelurile Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi

Etapa de învățământ	Nivelul de referință conform CECRL	Nivelul stabilit cu referire la învățarea limbii române ca limbă nematernă	Clasa
Învățământ gimnazial	A2	A2.3	V
		A2.4	VI
	B1	B1.1	VII
		B1.2	VIII
		B1.3	IX

Curriculumul se axează pe abordarea funcțional-comunicativă de învățare a limbii române ca limbă nematernă. Această abordare pune accent pe utilizarea „limbii în funcțiune”, în variantele ei orală și scrisă. Procesul de comunicare se constituie prin fuziunea celor patru deprinderi integratoare de *receptare* a mesajului oral și scris (audiere și lectură) și *producere/exprimare* orală și scrisă (vorbire și scriere), iar activitățile de predare-învățare-evaluare plasează elevul în situații de utilizator activ al limbii române, în contexte autentice de învățare, în care acesta simulează situații reale de comunicare.

De menționat că structura conținuturilor din actualul Curriculum gimnazial este plasată în contextul teoriei curriculare în care conținuturile sunt integrate. Ea vizează toate aspectele documentului normativ: valorificarea integrată/în interacțiune a competențelor, a conținuturilor la disciplină (unități tematice, acte comunicative, elemente de construcție a comunicării) și a activităților didactice.

În procesul învățării integrate a limbii și literaturii române se urmărește interdependența dintre educația lingvistică și educația literară (literar-artistică), care facilitează perceperea/receptarea textului nonliterar și literar, contribuie la producerea diferitor tipuri de texte, atât în activitățile de învățare la clasă, cât și în diverse interacțiuni verbale din viața cotidiană (mediul familial, social, educațional).

Scopul principal al învățării limbii și literaturii române este educația lingvistică a elevilor din instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale, formarea competenței de comunicare în limba română, iar abordarea textului nonliterar, literar va fi realizată din perspectivă funcțională și va servi ca pretext pentru realizarea demersului comunicativ la clasă.

Menționăm că prezentul Curriculum recomandă activități de învățare și elaborare a produselor școlare care valorifică TIC, tehnologiile digitale pentru formarea/dezvoltarea competențelor de comunicare în limba română, formarea unui sistem de atitudini, valori și comportamente civice și morale.

Reperle conceptuale ale *Curriculumului* actual se axează pe abordarea integrată a conținuturilor învățării. Aceasta se bazează pe patru elemente interconectate – 4C, care apar în contexte specifice: *conținut, comunicare, cunoaștere și cultură*. Astfel, învățarea limbii și literaturii române nu este privită ca un scop în sine, ci ca un mod de a acumula cunoștințe despre cultura, obiceiurile, tradițiile naționale, normele comportamentale, patrimoniul național, valorile culturale naționale/universale etc. Învățarea integrată stă la baza proiectării demersului didactic la disciplină.

Axat pe formarea/dezvoltarea competenței de comunicare în limba română, actualul Curriculum concepe învățarea textului nonliterar și literar ca un pretext pentru valorificarea procesului de formare/dezvoltare a competențelor specifice disciplinei.

Componenta culturală/interculturală din Curriculum asigură dezvoltarea personalității elevului într-un cadru socio-cultural largit, educația *în și pentru valori*, contribuind la formarea identității naționale a educabilului.

II. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Statutul disciplinei	Aria curriculară	Clasa	Nr. de ore pe săptămână	Nr. de ore pe an ¹
Obligatorie	Limbă și comunicare	V	4	136
		VI	4	136
		VII	4	136
		VIII	4	136
		IX	4	132

2.1. REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR PE UNITĂȚI DE CONȚINUT

UNITĂȚI DE CONȚINUT	CLASA			UNITĂȚI DE CONȚINUT	CLASA	
	V	VI	VII		VIII	IX
Copilul în familie	28	28	28	Adolescentul și valorile sale	28	27
Copilul în societate	27	27	27	Adolescentul și societatea	27	27
Copilul și natura	27	27	27	Adolescentul și natura	27	26
Copilul și Patria	27	27	27	Adolescentul și Patria	27	26
Copilul și universul preferințelor	27	27	27	Adolescentul și cultura	27	26

dintre care:					
	V	VI	VII	VIII	IX
Activități integrate de învățare a limbii și literaturii române	99	98	98	98	97
Recapitulări	10	10	10	10	10
Evaluări (inclusiv 1 inițială)	11	11	11	11	11
Lectură particulară/Ateliere de lectură/discuții/dezbateri/Ateliere interculturale	10	10	10	10	9
Ore la discreția profesorului	6	7	7	7	5
În total:	136	136	136	136	132

2.2. VOLUMUL RECOMANDAT AL PRODUSELOR ȘCOLARE PE CLASE

	V	VI	VII	VIII	IX
Vocabular (nr. de cuvinte, expresii la sfârșit de an școlar)	350-400	350-400	400-450	400-450	450-500
Monolog/mesaj/descriere/prezentare (număr de enunțuri)	6-7	6-7	7-8	8-9	9-10
Dialog (număr de replici)	6-7	7-8	8-9	9-10	9-10
Text scris (număr de enunțuri)	5-6	6-7	6-7	7-8	7-8
Lectură particulară (număr de pagini)	2-3	2-3	3-4	4-5	4-5

¹ Poate varia în funcție de structura anului școlar și datele calendaristice, conform Planului cadru.

III. COMPETENȚE SPECIFICE DISCIPLINEI

1. **Receptarea** mesajelor orale în diverse contexte de comunicare, manifestând atenție, interes și atitudine pozitivă în procesul de interacțiune verbală.
2. **Producerea** de mesaje orale în situații de comunicare dialogată și monologată, demonstrând comportament verbal și nonverbal autonom.
3. **Receptarea** mesajelor scrise/textelor nonliterare și literare din variate surse, exprimând dorința de a utiliza informațiile achiziționate în situații reale de comunicare.
4. **Producerea** de mesaje scrise, manifestând responsabilitate pentru corectitudinea exprimării proprii în limba română literară.
5. **Practicarea** limbii române, în diverse situații de comunicare, demonstrând respect pentru valorile culturii naționale și universale, deschidere pentru implicarea activă în viața social-culturală a Republicii Moldova.

IV. UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

CS 1. Receptarea mesajelor orale în diverse contexte de comunicare, manifestând atenție, interes și atitudine pozitivă în procesul de interacțiune verbală.

CS 2. Producerea de mesaje orale în situații de comunicare dialogată și monologată, demonstrând comportament verbal și nonverbal autonom.

CS 3. Receptarea mesajelor scrise/textelor nonliterare și literare din variate surse, exprimând dorința de a utiliza informațiile achiziționate în situații reale de comunicare.

CS 4. Producerea de mesaje scrise, manifestând responsabilitate pentru corectitudinea exprimării proprii în limba română literară.

CS 5. Practicarea limbii române, în diverse situații de comunicare, demonstrând respect pentru valorile culturii naționale și universale, deschidere pentru implicarea activă în viața social-culturală a Republicii Moldova.

CONTEXTE TEMATICE

1. Copilul în familie
2. Copilul în societate
3. Copilul și natura
4. Copilul și patria
5. Copilul și universul preferințelor

4.1. CLASA a V-a		
Unități de competență	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
<p>1.1. Identificarea semnificației globale a unui mesaj audiat, pe teme familiare.</p> <p>1.2. Desprinderea unor informații-cheie dintr-un mesaj oral, clar articulat, cu și fără repere.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a semnaliza receptarea mesajului/confirma-rea înțelegerii lui; - a oferi/exprima răspunsuri nonverbale/verbale la cerere; - a îndeplini instrucțiuni/indicații scurte; - a afirma/nega ceva; - a cere/acorda permisiunea; 	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de recunoaștere a informației globale și de detaliu din textul audiat; - exerciții de extragere a informațiilor esențiale și de detaliu dintr-un mesaj oral; - corelarea mesajului audiat cu anumite imagini; - identificarea unor informații în baza imaginilor, cores-punzător sarcinii propuse;

<p>1.3. Identificarea semnificației unor cuvinte, enunțuri prin raportare la textul audiat.</p> <p>1.4. Exprimarea reacției verbale și nonverbale, la indicațiile interlocutorului, în diverse activități cotidiane.</p> <p>1.5. Manifestarea atenției și a curiozității față de înțelegerea la auz a unor mesaje pe teme uzuale.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - a exprima atitudini, sentimente, interese; - a imita/mima acțiuni; - etc. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de extragere a unor informații, idei dintr-un text audiat (completând fișe de lucru etc.); - executarea unor instrucțiuni simple; - exerciții de răspuns verbal/nonverbal la mesajul audiat; mimarea unui mesaj audiat; - audierea activă a mesajelor, textelor informative simple și scurte, dialogurilor în format mp3; - vizionarea desenelor animate, mesajelor audio-video cu îndeplinirea anumitor sarcini; - identificarea corectitudinii/incorectitudinii unui cuvânt/enunț/mesaj audiat. <p>Produse:</p> <p>reacții nonverbale/verbale, acțiune realizată la indicațiile profesorului/colegilor, fișa de lucru, răspunsul/întrebarea, dialogul scurt, mesajul simplu, rime/versuri simple, desenul, pantomima etc.</p>
<p>2.1. Redarea conținutului unor mesaje, pe teme familiare, în bază de repere.</p> <p>2.2. Descrierea unui obiect, personaj, a unei persoane, utilizând vocabularul tematic.</p> <p>2.3. Realizarea unor dialoguri pe teme uzuale, folosind reguli elementare de etichetă verbală și nonverbală.</p> <p>2.4. Prezentarea unor informații, în bază de repere.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a saluta/a răspunde la salut; - a (se) prezenta/prezenta pe cineva; - a identifica obiecte/persoane; - a utiliza formule de adresare; - a oferi informații despre propria persoană; - a cere/a oferi informații despre obiecte/ ființe/persoane/locuri; - a prezenta informații; - a cere/a oferi obiecte; - a formula întrebări; - a descrie persoane/ființe/imagini/obiecte/plante/acțiuni/eventimente; - a caracteriza persoane/personaje; - a exprima cantități; 	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de reproducere a unor cuvinte/enunțuri/mesaje scurte pe teme familiare; - exerciții de pronunție; - exerciții de utilizare în enunțuri proprii a cuvintelor și structurilor învățate; - descrierea unor imagini, obiecte în bază de repere; - exerciții de caracterizare a unor ființe, persoane/personaje; - redarea conținutului unui text în baza unui plan/unei imagini; - redarea conținutului unui text în lanț; - completarea/continuarea unor dialoguri; - alcătuirea unor dialoguri pe teme de interes personal; - simularea unor dialoguri pe teme familiare;

<p>2.5. Manifestarea interesului pentru comunicarea interpersonală în limba română.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - a exprima atitudini/sentimente/emoții/interes; - a exprima opinia proprie; - a încuraja pe cineva; - a cere scuze/a accepta scuzele; - a formula o rugămintă; - a mulțumi/a răspunde la mulțumiri etc. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<ul style="list-style-type: none"> - redarea unor evenimente/activități, având ca reper o bandă desenată; - decodificarea unei scrisori desenate; - prezentarea unor informații conform ariei tematice; - recitarea poeziilor; - interpretarea cântecelor individual și în grup etc. <p>Produse: răspunsul/întrebarea scurtă, dialogul pe teme familiare, descrierea simplă, prezentarea simplă tematică, explicația, caracterizarea succintă, scrisoarea desenată/banda desenată, povestirea, recitare de poezii, interpretare de cântece/colinde/urături, jocul de rol, produsul digital simplu etc.</p>
<p>3.1. Citirea corectă, fluentă și atentă, adaptând intonația la mesajul textului.</p> <p>3.2. Recunoașterea informației generale din text, pe baza unor întrebări de sprijin.</p> <p>3.3. Deducerea semnificației unor cuvinte, sintagme, enunțuri prin raportare la textul citit.</p> <p>3.4. Stabilirea fragmentelor logico-semantică ale unui text.</p> <p>3.5. Manifestarea curiozității pentru lectura unor texte pe teme familiare, utilizând informațiile achiziționate în situații reale de comunicare.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a identifica informații din texte scrise; - a deduce un mesaj; - a răspunde la întrebări; - a identifica descrieri de persoane, ființe, obiecte, acțiuni; - a stabili trăsături morale/fizice ale persoanelor/personajelor din text; - a exprima atitudini/sentimente/interes; - a exprima opinia proprie; - a exemplifica; - etc. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - citirea în lanț/selectivă/până la prima greșeală/pe roluri etc.; - lectura cu voce a textelor/fragmentelor de texte; - exersarea fluentei, expresivității în lectură; - exerciții de lectură ghidată; - răspunsuri la întrebări în baza textului; - exerciții de asociere a textului cu o imagine; - exerciții de identificare a semnificației unor cuvinte, sintagme, enunțuri în baza textului lecturat; - stabilirea trăsăturilor morale și fizice ale personajelor; - restabilirea ordinii enunțurilor/replicilor în dialoguri/ texte scurte; - identificarea și ordonarea logică a fragmentelor; - alcătuirea planului simplu de idei; - intitularea/reintitularea textului; - exerciții de interpretare a textului; - jocuri de rol/dramatizarea unor fragmente din textul lecturat; - memorarea unor texte lirice;

		<ul style="list-style-type: none"> - lectura textelor nonliterare: etichete, bonuri de plată, exprimarea opiniei personale în baza celor citite; - discuții dirijate asupra lecturii particulare etc. <p>Produse:</p> <p>citirea expresivă, fișa de lectură, lectura imaginilor, aprecierea personală a mesajului unui text, planul simplu de idei, dramatizarea, colajul etc.</p>
<p>4.1. Scrierea lizibilă, corectă și clară a cuvintelor, enunțurilor, mesajelor în limba română.</p> <p>4.2. Formularea de răspunsuri/întrebări pe baza unor texte, teme familiare.</p> <p>4.3. Redactarea, în baza reperelor, a unor texte scurte, simple, pe subiecte familiare.</p> <p>4.4. Manifestarea interesului pentru respectarea regulilor ortografice, ortoeactice și de punctuație a limbii române.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a descriere obiecte/persoane/fințe/plante/acțiuni; - a caracteriza persoane/personaje; - a exemplifica; - a exprima opinia personală; - a exprima atitudini/sentimente/interes; - etc. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de dictare cu respectarea normelor de ortografie și punctuație; - exerciții de copiere selectivă a unor informații; - exerciții de recunoaștere/completare/înlocuire/modificare a propozițiilor/textelor; - exerciții de restabilire a ordinii enunțurilor în texte scurte/dialoguri; - exerciții de exprimare a opiniei personale; - exerciții de formulare a întrebărilor/răspunsurilor scurte în baza mesajelor/textelor lecturate; - descrieri de obiecte/plante/locuri, conform sarcinilor propuse; - redactarea unor texte după imagini/întrebări; - exerciții de relatare a unor experiențe personale; - elaborarea unor texte în bază de repere (cuvinte, imagini, întrebări, plan); - redactarea unui mesaj electronic (SMS-ul); - reconstruirea/completarea unui dialog; - elaborarea în grup a unor postere, colaje tematice; - exerciții de evaluare reciprocă a corectitudinii textelor elaborate etc. <p>Produse:</p> <p>enunțul simplu, răspunsul/întrebarea, fișa de lucru, dictarea, textul/dialogul scurt pe teme familiare, descrierea, SMS-ul, careul de cuvinte, posterul, colajul simplu etc.</p>

<p>5.1. Recunoașterea elementelor de cultură națională în diverse mesaje și în cadrul diferitor activități/evenimente.</p> <p>5.2. Descrierea succintă a unor tradiții și obiceiuri calendaristice românești.</p> <p>5.3. Exprimarea atitudinii pozitive față de învățarea limbii române ca limbă națională.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a exprima atitudini/sentimente/emoții/interes; - a cere/a oferi informații; - a oferi/a cere obiecte/lucruri; - a identifica obiecte/persoane/elemente de cultură națională; - a descrie obiecte/tradiții și obiceiuri de iarnă; - a compara lucruri; - a exprima ură; - a răspunde la felicitări; - a mulțumi/a răspunde la mulțumiri; - a exprima gusturi și preferințe; - a exprima o părere de rău; - a accepta idei/propuneri ale colegilor; - a imita/a mima acțiuni. - etc. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p> <p>(*Notă: Elementele de construcție a comunicării se prezintă în tabelul <i>Componente structurale ale unițărilor de conținut</i> – clasa a V-a).</p>	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de recunoaștere a elementelor de cultură națională din diverse texte, surse audio-video; - reproducerea unor colinde, urături etc. - interpretarea unor cântece, recitarea unor poezii conform ariei tematice; - redarea conținutului unor legende istorice și toponimice; - descrierea succintă în limba română a unui obicei de iarnă din localitate; - compararea obiceiurilor românești de iarnă cu cele ale etniilor conlocuitoare; - stabilirea unui contact social, utilizând formule de adresare și prezentare specifice culturii române; - elaborarea unui colaj/proiect tematic despre obiceiurile și tradițiile de iarnă; - confecționarea atributelor specifice sărbătorilor de iarnă; - înscenarea unor tradiții și obiceiuri românești de iarnă. <p>Activități/proiecte interculturale:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Tradiții de iarnă la diferite popoare.</i> • <i>Obiective culturale din localitatea mea.</i> • <i>Descopăr istoria localității mele etc.</i> <p>Produce:</p> <p>povestirea, prezentarea, relatarea, recital de poezii/colinde, colajul foto, proiectul individual, dramatizarea/mini-sceneta etc.</p>
---	--	---

La sfârșitul clasei a V-a, elevul poate:

- înțelege sensul global al unui mesaj audiat, pe teme familiare;
 - recunoaște sensul unor cuvinte, enunțuri, informații-cheie dintr-un mesaj audiat/lecturat, cu și fără repere;
 - reda succint conținutul unor texte, pe teme cunoscute, conform anumitor cerințe;
 - descrie, oral și în scris, obiecte, persoane, personaje, utilizând vocabularul tematic;
 - susține un dialog pe teme uzuale, aplicând norme de etichetă verbală și nonverbală;
 - cite corect, fluent și atent texte de complexitate medie, adaptând intonația la mesajul textului;
 - răspunde la întrebări, oral și/sau în scris, utilizând textul;
 - identifică ordinea logico-semantică a fragmentelor unui text;
 - elaborează texte scurte, simple pe subiecte din aria tematică studiată;
 - scrie lizibil, corect și clar în limba română, în limita conținuturilor lingvistice învățate,
- manifestând ca atitudine specifice și valori predominante:*
- atenție și curiozitate pentru înțelegerea mesajelor orale în diverse situații cotidiene de comunicare;
 - interes pentru lectura textelor din diverse surse;
 - respect și responsabilitate în comunicarea interpersonală în limba română;
 - deschidere pentru participare la diverse activități școlare în limba română;
 - atitudine pozitivă față de învățarea limbii române.

COMPONENTE STRUCTURALE ALE UNITĂȚILOR DE CONȚINUT

CONTEXTE TEMATICE	ACTE COMUNICATIVE	ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII (abordare funcțional-comunicativă, aspect aplicativ, fără utilizarea metalimbajului)
1. Copilul în familie <ul style="list-style-type: none"> • Eu și familia mea • Casa/apartamentul în care locuiesc • Responsabilități în familie • Sărbători și tradiții în familie 	<ul style="list-style-type: none"> - A semnala receptarea mesajului/confir- marea înțelegerii lui; - a oferi/a exprima răspunsuri nonverbale/ verbale la cerere; - a îndeplini instrucțiuni/indicații scurte; - a afirma/a nega ceva; - a cere/a acorda permisiunea; - a imita/a mima acțiuni; - a saluta/a răspunde la salut; - a (se) prezenta/a prezenta pe cineva; - a identifica obiecte/persoane/elemente de cultură națională; - a utiliza formule de adresare; - a oferi informații despre propria persoa- nă; - a cere/a oferi informații despre obiecte/ ființe/persoane/locuri; - a prezenta informații; - a cere/a oferi obiecte/lucruri; - a formula întrebări; - a descrie persoane/ființe/plante/acțiuni/ evenimente; - a descrie obiecte/imagini/tradiții și obice- iuri de iarnă; - a compara lucruri; - a caracteriza persoane/personaje; - a exprima cantități; - a exprima atitudini/sentimente/emoții/ interes; - a exprima opinia proprie; 	<p>Nivelul sintactico-morfologic:</p> <p>A.1. Enunțul: propoziția și fraza</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizarea structurală a enunțului. Propoziția simplă și dezvoltată. Lungimea enunțului. <p>A.2. Tipuri de propoziții și structura lor specifică</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exprimarea afirmativă, negativă. • Exprimarea scopului comunicării: enunțiativă, interogativă, exclamativă. • Exprimarea unor acțiuni, stări/existențe sigure. • Punctuația la sfârșitul diferitor tipuri de propoziții. <p>A.3. Textul</p> <ul style="list-style-type: none"> • Coeziunea sintactică. <p>B.1. Exprimarea unei acțiuni, stări (verbul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modul indicativ: timpul prezent, timpul trecut (perfectul compus), forma afirmativă și negativă. Diateza activă. • Modul nepersonal: participiul. • Verbe reflexive la modul indicativ (în modele de vorbire). <p>B.2. Denumirea obiectelor, a ființelor (substantivul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Substantive comune. Genul, numărul substantivelor. • Cazurile substantivului (nominativ, acuzativ). Articularea sub- stantivelor. Articolul substantival hotărât și nehotărât (forme și utilizare la cazul nominativ și acuzativ). <p>B.3. Exprimarea însușirilor (adjectivul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Genul și numărul adjectivelor. Acordul adjectivului cu sub- stantivul determinat. • Gradele de comparație: gradul pozitiv, gradul comparativ de superioritate. • Exprimarea posesiei: adjectivul posesiv. Adjective variabile cu patru forme.
2. Copilul în societate <ul style="list-style-type: none"> • Eu și prietenii mei • Strada și regulile de circulație • Mesaje electronice: SMS-ul • Facem cumpărături 	<ul style="list-style-type: none"> - a descrie persoane/ființe/plante/acțiuni/ evenimente; - a descrie obiecte/imagini/tradiții și obice- iuri de iarnă; - a compara lucruri; - a caracteriza persoane/personaje; - a exprima cantități; - a exprima atitudini/sentimente/emoții/ interes; - a exprima opinia proprie; 	
3. Copilul și natura <ul style="list-style-type: none"> • Consumăm zilnic fructe și legume • Curiozități din lumea animalelor • Plante deosebite • Minuni ale naturii 	<ul style="list-style-type: none"> - a descrie persoane/ființe/plante/acțiuni/ evenimente; - a descrie obiecte/imagini/tradiții și obice- iuri de iarnă; - a compara lucruri; - a caracteriza persoane/personaje; - a exprima cantități; - a exprima atitudini/sentimente/emoții/ interes; - a exprima opinia proprie; 	

<p>4. Copilul și Patria</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meleagul natal • Legende istorice și toponimice • Obiceiuri și tradiții de iarnă • Pagini din literatura pentru copii: Grigore Vieru, Spiridon Vagheli 	<ul style="list-style-type: none"> - a încuraja pe cineva; - a cere scuze/a accepta scuzele; - a formula o rugămintă; - a mulțumi/a răspunde la mulțumiri etc. - a identifica informații din texte scrise; - a deduce un mesaj; - a răspunde la întrebări; - a identifica descrieri de persoane/ființe/obiecte/acțiuni; - a stabili trăsături morale/fizice ale persoanelor/personajelor din text; - a exprima opinia proprie; - a exemplifica; - a exprima urări; - a răspunde la felicitări; - a exprima gusturi și preferințe; - a exprima o părere de rău; - a accepta idei/propuneri ale colegilor; - etc. 	<p>B.4. Exprimarea persoanei (pronumele)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Persoana, genul, numărul. Exprimarea persoanei: pronumele personal. Formele accentuate și neaccentuate (exersare contextuală). Exprimarea interogației: pronumele interogativ. <p>B.5. Exprimarea cantității (numeralul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Numeralul cardinal. <p>B.6. Exprimarea coordonatelor acțiunii: spațiu, timp, mod (adverbul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exprimarea locului: adverbe uzuale de loc. <p>B.7. Exprimarea raporturilor în propoziție (prepoziția)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prepoziții de bază la cazul acuzativ: <i>în, din, la, de la, pe, sub</i> etc.
<p>5. Copilul și universul preferințelor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jocuri preferate • La bibliotecă • Sportul preferat • Gusturi și preferințe alimentare 	<p>B.8. Exprimarea raporturilor de coordonare și subordonare (conjunția)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Conjunții coordonatoare: <i>și, dar, iar</i>. <p>B.9. Exprimarea emoțiilor și a sunetelor din natură (interjecția)</p> <p>Nivelul semantic-lexical</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vocabular conform ariei tematice proiectate. • Cuvinte cu sens opus (antonime). • Cuvinte apropiate ca sens (sinonime). • Familia lexicală. <p>Nivelul fonetic</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sunetele specifice limbii române. Articulare vocalelor [ă, â] după consoanele [c, g, h]; sunetul [o] protonic, diftongii [oa, ea, ie, iu, io] etc., <i>triftoongii</i>, consoanele [d, t, n] urmate de sunete anterioare. • Pronunțarea corectă a sunetelor aflate în diverse poziții. • Accentuarea corectă a cuvintelor. • Modelarea intonației. 	<p>*Notă: La nivelul fiecărei clase se indică numai fenomenele lingvistice noi. Reactualizarea fenomenelor însușite anterior se subînțelege.</p>

Texte recomandate conform unităților tematice:

- **din creația populară orală:** Povești: *Cum se câștigă banii, Doi frați*; snoave: *Păcală și cărnațul, Nici smântână, nici lapte acru* (o snoavă la alegere); legende: *Vîța de vie, Dragoș Vodă*; parabole: *Nici lemnul nu iartă, Ce-i mai scump pe lume, Corbul și vulpea*; poezii: urături; colinde; ghicitori; frământări de limbă etc.;
- **din literatura română:** M. Eminescu, *Ce te legeni...*; G. Coșbuc, *În seara de Crăciun*; T. Arghezi, *Cartea cu jucării*; E. Farago, *În ziua de Paști*; O. Cazimir, *Gospodina*; Gh. Gheorghiu, *Neastâmpărații*; S. Vangheli, *Ce litere gustoase, Ceasul, Ministrul bunelului, Urătorii, Hora albă* (un text la alegere); Gr. Vieru, *Prietenul*; Gh. Vodă, *Bunicul prun*; D. Matcovschi, *Să trăiești, Moldovă*; T. Dorz, *Farfuria de lemn*; I. Brad, *Patria*; V. Teleucă, *O altă limbă mai frumoasă nu-i*; I. Pârvulecu, *Prietenul meu* (fragment); I. Druță, *Șaga* etc.;
- **din literatura universală:** H. C. Andersen, *Bradul* (fragment); Frații Grimm, *Cele șase lebede* (fragment); Charles Perrault, *Piele de măgar* (fragment); Charles Dickens, *Oliver Twist* (fragment) – un autor, la alegere etc.;
- **texte nonliterare:** articole din reviste pentru copii, enciclopedii pentru copii; mesaje electronice (SMS); benzi desenate; semne și indicațoa-re, etichete, bonuri de plată etc.

Notă: Se recomandă:

- studierea a 3-4 texte/fragmente de texte nonliterare și/sau literare, în cadrul fiecărei unități de învățare;
- memorizarea a 4 poezii pe parcursul anului de învățământ.

4.2. CLASA a VI-a		
Unități de competență	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
<p>1.1. Identificarea unor informații generale din interacțiuni verbale în contexte cotidiene.</p> <p>1.2. Identificarea unor detalii din mesaje audiate, în contexte din mediata apropiere.</p> <p>1.3. Înțelegerea unor fapte/acțiuni/ evenimente dintr-un text audiat.</p> <p>1.4. Înțelegerea instrucțiunilor/ indicațiilor simple cu privire la realizarea unor activități cotidiene.</p> <p>1.5. Manifestarea atitudinii pozitive pentru receptarea mesajelor orale în procesul de interacțiune verbală.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a distinge, a remarca obiecte/ființe/personaje/locuri; - a identifica după descriere obiecte, ființe/personaje, locuri; - a selecta/a evidenția informații despre obiecte/personaje/obiective culturale și istorice; - a localiza obiecte, ființe, persoane; - a semnaliza înțelegerea/neînțelegerea mesajului față în față; - a oferi un răspuns afirmativ/negativ; - a îndeplini indicații/instrucțiuni; - a imita/a mima acțiuni; - etc. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de înțelegere globală a informației; - exerciții de selectare a unor informații de detaliu din mesaje audiate; - exerciții cu alegere duală (<i>da/nu; adevărat/fals</i>); - exprimarea de reacții verbale/nonverbale la mesajul audiat; - corelarea informațiilor receptate cu anumite imagini; - completarea, în urma audierii, a fișelor de lucru cu informații potrivite; - realizarea unor desene în baza mesajului receptat la auz; - formulare de întrebări și răspunsuri la mesajul audiat; - exprimarea atitudinii față de mesajul audiat; - recunoașterea vorbitorului/personajului din diferite înregistrări audio; - verificarea corectitudinii informațiilor audiate - prin exerciții de tip: <i>corect/incorect; adevărat/fals</i>; - exerciții de pronunție; - exerciții de recepționare a mesajelor în format mp3, mp4 (prognoze meteo, spoturi publicitare etc.), cu îndeplinirea anumitor sarcini; - ordonarea imaginilor, a secvențelor unei benzi desenate conform sarcinii propuse etc. <p>Produse:</p> <p>fișa de lucru, întrebarea/răspunsul, dialogul scurt în format audio/video, mesajul scurt și simplu în format audio/video, lista de cuvinte, rime și versuri, puzzle, banda desenată etc.</p>

<p>2.1. Redarea conținutului unor texte, pe teme uzuale, cu sau fără repere.</p> <p>2.2. Descrierea unui obiect, fenomen, a unei ființe, conform anumitor criterii.</p> <p>2.3. Realizarea unor dialoguri, aplicând norme de etichetă verbală și nonverbală, în situații concrete de comunicare.</p> <p>2.4. Prezentarea unor opinii, informații, cu sau fără repere.</p> <p>2.5. Manifestarea interesului pentru participare la diverse interacțiuni verbale.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a utiliza formule de adresare la telefon; - a cere/a oferi informații la solicitare asupra unui lucru/persoană/fapt/obiectiv cultural; - a oferi informații despre sine; - a prezenta informații despre persoane/locuri/acțiuni/obiective culturale etc.; - a descrie obiecte/locuri/localități/acțiuni/eventimente; - a caracteriza persoane/personaje; - a exprima opinia proprie; - a exprima gusturi și preferințe; - a cere/a acorda permisiunea; - a exprima atitudini/sentimente; - a formula întrebări și răspunsuri; - a da ordine/sfaturi/instrucțiuni; - a formula o rugămintă; - a liniști/încuraja pe cineva; - a felicita/a răspunde la felicitări; - a face o urare; - a mulțumi/a răspunde la mulțumiri. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - expunerea conținutului unor mesaje/texte conform anumitor sarcini; - exerciții de utilizare a actelor de vorbire în contexte de comunicare uzuale; - descrierea succintă a unor obiecte, imagini, locuri, tradiții; - caracterizarea de ființe/persoane/personaje; - relatarea unor fapte și întâmplări cu caracter personal; - exprimarea opiniilor proprii, atitudinii în raport cu anumite evenimente, persoane/personaje; - simularea convorbirilor telefonice/online; - realizarea unor dialoguri, manifestând respect față de interlocutor; - conversații tematice; - simularea unor jocurilor de rol (la medic, la bibliotecă, la cafenea etc.); - redarea unor texte scurte în baza unui plan, a unei imagini etc.; - prezentarea unor preferințe; - proiecte individuale/în grupuri mici (despre obiceiuri și tradiții, călătorii, monumente etc.); - realizarea unui portofoliu tematic etc. <p>Produse:</p> <p>răspunsul simplu/întrebarea, dialogul tematic, convorbirea telefonică/convorbirea online, descrierea succintă, caracterizarea, povestirea în baza unor imagini, prezentarea de opinie, jocul de rol, simularea/dramatizarea, recitarea de poezii, interpretare de cântece, proiectul individual, colajul, portofoliul etc.</p>
---	--	--

<p>3.1. Citirea cursivă, expresivă și conștientă a diverselor tipuri de texte, urmând anumite instrucțiuni.</p> <p>3.2. Identificarea informației esențiale din diverse texte, pe baza unor repere.</p> <p>3.3. Stabilierea, pe baza unor întrebări, a informațiilor de detaliu din variate tipuri de texte.</p> <p>3.4. Ordonarea logică a informației într-un plan simplu.</p> <p>3.5. Manifestarea interesului pentru lectura diferitor tipuri de texte.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a identifica obiecte, ființe, persoane; - a identifica caracterizări de persoane/personaje; - a cere informații/răspunsul la cererea de informații; - a întreba și răspunde; - a exprima opinia proprie; - a exprima atitudini și sentimente; - a oferi un răspuns afirmativ/negativ; - a exprima concluzii. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - citirea selectivă, pe roluri, ghidată etc.; - citirea expresivă, respectând pauzele logice; - exersarea fluenței în lectură; - identificarea cuvintelor necunoscute, momentelor neînțelese în textul lecturat; - corelarea ideilor textului cu imagini relevante; - selectarea informațiilor dintr-un text, conform obiectivelor propuse; - identificarea în text a unor caracterizări, descrieri etc.; - ordonarea logică a fragmentelor unui text; - alcătuirea planului simplu/dezvoltat de idei; - redarea ideilor unui text prin desene/colaje/benzi desenate etc.; - completarea fișelor de lectură în baza textului lecturat; - lectura textelor nonliterare: buletine meteo, felicitări, rețete culinare, programe de lucru, tichete etc.; - lectura independentă a unui text/carte recomandată, în baza reperelor (algorithm, plan, listă de întrebări etc.); - exerciții de lectură conștientă a diferitor tipuri de texte; concurs în baza lecturii particulare etc. <p>Produse:</p> <p>lectura selectivă, fișa de lectură, testul de înțelegere a lecturii, planul simplu/dezvoltat de idei, simularea, desenul/banda desenată în baza conținutului textului, povestirea după imagini, mini-proiectul etc.</p>
--	---	--

<p>4.1. Scrierea corectă, lizibilă a unui enunț/mesaj conform ariei tematice.</p> <p>4.2. Exprimarea, în enunțuri simple, a propriilor reacții și opinii privind mesajele receptate.</p> <p>4.3. Elaborarea unui text, pe baza unei structuri/scheme, oferite ca model, pe teme uzuale.</p> <p>4.4. Manifestarea atenției la redactarea textelor în limba română literară.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a descrie obiecte, ființe, imagini, plante, acțiuni, tradiții, locuri; - a caracteriza persoane, personaje, personalități; - a felicita/a răspunde la felicitări; - a exprima opinia; - a exprima atitudini/sentimente. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dictări selective; - exerciții de transcriere a unor informații conform sarcinii; - exerciții de completare a unor enunțuri, texte; - exerciții de exprimare a acordului/dezacordului; - formularea întrebărilor/răspunsurilor în baza textelor audiate/lecturate; - exerciții de reconstituire a enunțurilor, dialogurilor; - elaborarea unui plan simplu în baza textului studiat; - redactarea mesajelor scrise: <i>felicitarea</i>; - descrierea succintă a unor obiecte, ființe, locuri, conform reperelor (imagine, plan simplu, schemă etc.); - elaborarea individuală/în grup a unor postere, colaje pe teme de interes personal; - exerciții/jocuri de evaluare a corectitudinii (<i>adevărat/fașis, corect/incorect</i> etc.) etc. <p>Produce:</p> <p>enunțul simplu, răspunsul/întrebarea, dictarea, textul scurt în bază de repere, descrierea, felicitarea/felicitarea electronică, careul de cuvinte, posterul, colajul tematic etc.</p>
<p>5.1. Redarea conținutului unui text literar/nonliterar cu referire la aspecte culturale specifice țării limbii studiate.</p> <p>5.2. Prezentarea unor itinerare/obiective turistice cu valoare cultural-istorică.</p> <p>5.3. Manifestarea deschiderii pentru comunicare în limba română, în cadrul diverselor activități.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a avea interes; - a cere informații/a răspunde la cererea de informații; - a adresa cererea cuiva să facă ceva; - a descrie locuri memorabile/obiceiuri/tradiții; - a prezenta obiective turistice; - a exprima opinia, mulțumirea, satisfacția, bucuria; - a exprima atitudini/sentimente; - a mulțumi/a răspunde la mulțumiri; 	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de identificare a elementelor de cultură națională în texte literare și nonliterare; - descrierea succintă a unor locuri memorabile din or. Chișinău; - utilizarea în interacțiuni verbale a formulelor de felicitare, mulțumire, de exprimare a bucuriei; - elaborarea unor felicitări tematice; - recitarea unor poezii, interpretarea unor cântece; - reproducerea unei legende conform ariei tematice vizate; - descrierea unor obiceiuri și tradiții de primăvară; - dramatizarea unor legende cu tematică de primăvară;

	<p>Elemente de construcție a comunicării*</p> <p>(* Notă: Elementele de construcție a comunicării se prezintă în tabelul <i>Componente structurale ale unităților de conținut</i> – clasa a VI-a).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - compararea obiceiurilor românești de primăvară cu cele ale etnilor conlocuitoare; - prezentarea unui itinerar turistic din Republica Moldova; - descrierea unui obiectiv cultural din orașul Chișinău; - jocuri de rol (<i>Eu sunt ghid</i>); - elaborarea unor desene, colaje/postere tematice; <p>Activități/proiecte interculturale:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Călătoresc și comunic în limba română.</i> • <i>Drag îmi este plaiul etc.</i> <p>Produce:</p> <p>descrierea, expunerea, prezentarea cu suport vizual, recitare de poezii, interpretare de cântece, mini-spectacolul, desenul, colajul, posterul, proiectul individual etc.</p>
<p>La sfârșitul clasei a VI-a, elevul poate:</p> <ul style="list-style-type: none"> • recunoaște informații esențiale și de detaliu din texte audiate și lecturate, în bază de repere; • înțelege instrucțiuni, indicații simple în cadrul interacțiunilor verbale; • expune conținutul unor texte, pe teme cotidiane, conform anumitor cerințe; • descrie obiecte, ființe, fenomene, în texte scurte și simple, utilizând vocabularul tematic; • construi/realiza dialoguri în situații reale și improvizate de comunicare, respectând norme de etichetă verbală și nonverbală; • citi corect, fluent și conștient texte din aria tematică învățată, cu adaptarea intonației impusă de semnele de punctuație; • formula întrebări pentru a înțelege mesajul textului recepționat; • alcătui un plan simplu în baza fragmentelor logico-semantice ale unui text; • redacta un text pe teme familiare, în bază de repere; • scrie lizibil și corect în limba română, cu respectarea normelor limbii literare, <p>manifestând ca atitudine specifice și valori predominante:</p> <ul style="list-style-type: none"> • atenție și interes pentru înțelegerea mesajelor orale în anumite situații cotidiane de comunicare; • curiozitate pentru lectura textelor din aria tematică vizată; • disponibilitate pentru participare la interacțiuni verbale în limba română; • respect și responsabilitate în comunicarea interpersonală în limba română. 		

COMPONENTE STRUCTURALE ALE UNITĂȚILOR DE CONȚINUT

CONTEXTE TEMATICE	ACTE COMUNICATIVE	ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII (aspect aplicativ, fără utilizarea metalimbajului)
1. Copilul în familie <ul style="list-style-type: none"> • Portret de familie • Mă simt bine în familie • Timpul liber cu familia • Gusturi și preferințe în familie 	<ul style="list-style-type: none"> - A identifica după descriere obiecte/ ființe/persoane/locuri; - a selecta/a evidenția informații despre obiecte/persoane/obiective culturale și istorice; - a localiza obiecte/ființe/persoane; - a semnala înțelegerea/neînțelegerea mesajului față în față; - a oferi un răspuns afirmativ/negativ; - a îndeplini indicații/instrucțiuni; - a imita/a mima acțiuni; - a utiliza formule de adresare la telefon; - a cere/a oferi informații la solicitare asupra unui lucru/persoană/fapt/obiectiv cultural; - a cere informații/a răspunde la cererea de informații; - a adresa cererea cuiva să facă ceva; - a oferi informații despre sine; - a prezenta informații despre persoane/locuri/acțiuni/obiective culturale etc.; - a descrie obiecte/locuri memorabile/localități/acțiuni/eventimente; - a descrie ființe/imagini/plante/obiective/tradiții/locuri; 	<p>Nivelul sintactico-morfologic:</p> <p>A.1. Enunțul: propoziția și fraza</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizarea structurală a enunțului. Propoziția simplă și dezvoltată. <p>A.2. Tipuri de propoziții și structura lor specifică</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exprimarea atitudinii: aprobare, dezaprobare. • Exprimarea sentimentelor. • Exprimarea unor acțiuni, stări, existențe: sigure, posibile. • Exprimarea unui îndemn, a unei porunci etc. • Topica cuvintelor în propoziție. <p>A.3. Textul</p> <ul style="list-style-type: none"> • Coeziunea sintactică. <p>B.1. Exprimarea unei acțiuni, stări (verbul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modul indicativ: timpul trecut, imperfectul; timpul viitor (forma I), forma afirmativă și negativă. • Modul nepersonal: infinitivul. • Modul imperativ (persoana a II-a plural), forma afirmativă și negativă (în modele de vorbire). • Modul conjunctiv: timpul prezent. <p>B.2. Denumirea obiectelor, a ființelor (substantivul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Substantive comune. Genul, numărul substantivelor. • Cazurile substantivului (genitiv, dativ). Articularea substantive-lor. • Utilizarea articolului substantival hotărât (forme și utilizare la cazul genitiv și dativ). • Cazul vocativ.
2. Copilul în societate <ul style="list-style-type: none"> • În transportul public • Ce ai face dacă... • Mesaje scrise: <i>felicitatea</i> • La medic 		
3. Copilul și natura <ul style="list-style-type: none"> • Natura-ghidul călătorului • Prietenii din lumea animalelor • Prognoza meteo • Enigme ale Terrei 		

<p>4. Copilul și Patria</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chișinău – capitala Republicii Moldova • Să ne iubim Patria • Pagini de istorie: Ștefan cel Mare • Obiceiuri și tradiții de primăvară 	<ul style="list-style-type: none"> - a prezenta obiective turistice; - a identifica caracterizări de persoane/personaje; - a caracteriza persoane/personaje; - a exprima opinia proprie; - a exprima gusturi și preferințe; - a cere/a acorda permisiunea; - a exprima atitudini/sentimente; - a exprima interes/satisfacție/bucurie; - a formula întrebări și răspunsuri; - a da ordine/sfaturi/instrucțiuni; - a formula o rugămintă; - a liniști/a încuraja pe cineva; - a felicita/a răspunde la felicitări; - a face o urare; - a mulțumi/a răspunde la mulțumiri. - a oferi un răspuns afirmativ/negativ; - a exprima concluzii; - etc. 	<p>B.3. Exprimarea însușirilor (adjectivul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Acordul adjectivului cu substantivul determinat. • Gradele de comparație: gradul superlativ relativ de superioritate, gradul superlativ absolut. • Adjective variabile cu trei și două forme. • Adjectiv demonstrativ (la nominativ și acuzativ). <p>B.4. Exprimarea persoanei (pronumele)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exprimarea persoanei: pronumele personal la cazul acuzativ. • Exprimarea apropierii: pronumele demonstrativ de apropiere. <p>B.5. Exprimarea cantității (numeralul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Numeralul ordinal. <p>B.6. Exprimarea coordonatelor acțiunii – spațiu, timp, mod (adverbul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exprimarea timpului: adverbe uzuale de timp. • Exprimarea frecvenței: întotdeauna, uneori, deseori etc. <p>B.7. Exprimarea raporturilor în propoziție (prepoziția)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prepoziții de loc la cazul acuzativ: <i>peste, după, între, lângă, etc.</i> <p>B.8. Exprimarea raporturilor de coordonare și subordonare</p> <ul style="list-style-type: none"> • Conjunții coordonatoare: <i>sau, ori.</i> <p>B.9. Exprimarea emoțiilor și a sunetelor din natură (interfecția)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interfecții onomatopoeice.
<p>5. Copilul și universul preferințelor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jocuri de inteligență • Filme cu desene animate îndrăgite • Călătoriile – o pasiune • Îmi place muzica 		<p>Nivelul semantic-lexical</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vocabular conform ariei tematice proiectate. • Omonime. • Compunerea. Ortografia cuvintelor compuse. • Sensul cuvintelor în context. <p>Nivelul fonetic</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sunetele specifice limbii române. Articulaarea sunetelor [j, ș], urmate de vocalele [e] și [i]. • Pronunțarea corectă a cuvintelor ce conțin diftongi, triftongi, hiat • Despărțirea cuvintelor în silabe. • Accentuarea corectă a cuvintelor. • Modelarea intonației. <p>*Notă: La nivelul fiecărei clase se indică numai fenomenele lingvistice noi. Reactualizarea fenomenelor însușite anterior se subînțelege.</p>

Texte recomandate conform unităților tematice:

- **din creația populară orală:** povești: *Vulturul cel înțelept*; legende: *Binecuvântarea salciei*; parabole: *Cele patru piersici*, poezii: *Paparuda*, *Muma ploii*; urături, colinde, proverbe, zicători, snoave etc.;
- **din literatura română:** V. Alecsandri, *Iarna* (fragment), *Oaspeții primăverii*; M. Eminescu, *Fiind băiet păduri cutreieram...*; M. Sadoveanu, *Dumbrava minunată*; E. Farago, *Gândăcelul*; E. Gârleanu, *Căprioara*; S. Vangheli, *Omul de zăpadă*, *Cum a scăpat Ștefan cel Mare de urmăritori*; C. Dragomir, *La bunici*, *Lumea furnicilor*; I. Druță, *Bunelul*, *Pârția* (fragmente); A. Scobioală, *Undrea*; Gr. Vieru, *La Chișinău*, *Cum se face o carte*; Cezar Petrescu, *Câinele cel isteț*; E. Doga, *Prietenii mei*; V. Voiculescu, *Câteva lucruri știute despre carte și cărți*; D. Matcovschi, *Moștenire*; A. Busuioc, *Când bunelul era nepot*; M. G. Cibotaru, *Mița*; V. Romanciuc, *Câteva lucruri știute despre carte și cărți*; C. Partole, *Floarea iubirii* (fragment), *Paparuda*; N. Popa, *Ghiozdanul zburător* (fragmente); A. Donovici, *Țup. Imposibil e doar un cuvânt* (fragmente); G. Blănaru, *Rândunică de pe plai*; A. Ciurunga, *Ștefan cel Mare* etc.;
- **din literatura universală:** J.M. Barrie *Peter Pan*; Edmondo de Amicis *Cuore. Inimă de copil* (fragmente) etc.;
- **texte nonliterare:** articole din reviste, enciclopedii pentru copii; benzi desenate; felicitări; bilete; rețete culinare; buletine meteo; orare, programe de lucru etc.

Notă: Se recomandă:

- studierea a 3-4 texte/fragmente de texte nonliterare și/sau literare, în cadrul fiecărei unități de învățare;
- memorizarea a 4-5 poezii pe parcursul anului de învățământ.

4.3. CLASA a VII-a

Unități de competență	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
<p>1.1. Recunoașterea unor informații esențiale din diverse texte audiate pe teme uzuale.</p> <p>1.2. Identificarea unor informații audiate, conform anumitor criterii.</p> <p>1.3. Înțelegerea unor informații concrete dintr-un mesaj audiat, pe teme de interes personal.</p> <p>1.4. Îndeplinirea instrucțiunilor cu referire la organizarea și desfășurarea unor activități cotidiene.</p> <p>1.5. Manifestarea interesului pentru înțelegerea mesajelor în limba română, pe teme familiare.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a identifica informații; - a cere/a oferi informații; - a identifica stări/emoții/sentimente; - a îndeplini ordine/instrucțiuni/indicații; - a semnala înțelegerea/neînțelegerea mesajului față în față; - a urma indicații de orientare; - a imita/a mima; - etc. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de identificare a unor informații globale/specifice pe baza unui text audiat; - ordonarea/gruparea unor imagini pe baza informațiilor dintr-un text audiat; - exerciții de asociere a unor cuvinte/enunțuri cu imagini; - identificarea stărilor/emoțiilor/sentimentelor vorbitorului din diferite texte; - completarea fișelor de lucru, tabelelor în baza mesajului audiat; - formularea de întrebări/răspunsuri pentru verificarea înțelegerii textului audiat; - utilizarea jocurilor de orientare, în funcție de instrucțiuni; - exerciții de pronunție cu respectarea normelor limbii române literare; - audierea activă a informațiilor în format mp3, mp4 (sport, călătorii, tradiții culinare etc.); - exerciții de realizare a unor instrucțiuni în situații de comunicare cotidiană; - jocuri de atenție și eliminare etc. <p>Produse:</p> <p>fișa de lucru, formularul/tabelul, careul de cuvinte, întrebarea de precizare, dialogul tematic, mesajul simplu, colajul etc.</p>

<p>2.1. Redarea conținutului unor texte pe teme cotidiene, fără repere.</p> <p>2.2. Prezentarea unor locuri, localități, acțiuni, personalități/personaje, conform anumitor obiective.</p> <p>2.3. Cererea și oferirea de informații, în contexte cunoscute, respectând eticheta în comunicarea interpersonală.</p> <p>2.4. Relatarea succintă a unor întâmplări, experiențe personale.</p> <p>2.5. Manifestarea disponibilității pentru participare la diverse interacțiuni verbale.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a solicita/a oferi informații; - a descrie obiecte/locuri/evenimente/acțiuni/fenomene; - a caracteriza persoane/personaje; - a prezenta personalități marcante; - a cere/a exprima opinia; - a cere o informație/a răspunde la cerere; - a cere/a oferi sfaturi; - a exprima acordul/dezacordul; - a exprima interdicția; - a adresa o cerere cuiva să facă ceva; - a mulțumi/a răspunde la mulțumiri. - a cere/a da explicații. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - redarea conținutului unui text, utilizând diverși conectori; - exerciții de ordonare logică a ideilor într-un mesaj; - alcătuirea unor texte scurte pe baza unui șir de întrebări; - descrierea unor locuri/localități, evenimente, acțiuni, în baza mai multor surse; - caracterizarea unor ființe, persoane/personaje conform sarcinii propuse etc.; - exerciții de solicitare/ofertă de informații; - redarea succintă a unei întâmplări, experiențe personale în bază de repere; - utilizarea adecvată a formulelor de inițiere și de încheiere a unui dialog; - explicarea unor reguli de joc, de comportament în locuri publice; - realizarea unor conversații conform ariei tematice; - simularea unor situații de comunicare pe teme cunoscute; - exerciții de dezvoltare a inițiativei comunicative și a curajului de a interveni în actul comunicării; - prezentare de proiecte individuale/de grup; - exprimarea atitudinii față de mesajul textului audiat/lecturat etc. <p>Produse:</p> <p>interrogarea multiprocesuală, dialogul, interviul, conversația tematică, descrierea, caracterizarea, prezentarea orală, arborile genealogic, redarea conținutului unui text, recitare de poezii/fragmente de proză, posterul, prezentarea PowerPoint, proiectul individual/de grup, portofoliul, simularea etc.</p>
--	---	---

<p>3.1. Citirea cursivă, expresivă și conștientă a diferitor texte, conform unor obiective.</p> <p>3.2. Desprinderea sensului global din diverse texte nonliterare și literare.</p> <p>3.3. Extragera informațiilor specifice din diverse tipuri de texte și surse.</p> <p>3.4. Structurarea logică a informației într-un plan dezvoltat de idei.</p> <p>3.5. Manifestarea preocupării de a înțelege diverse tipuri de texte lecturate.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a identifica informații/persoane/personaje/acțiuni; - a compara informații; - a identifica stări emoționale; - a solicita informații/a răspunde la solicitare; - a cere/a exprima opinia; - a exprima atitudini și sentimente; - a exprima acordul/dezacordul; - a exprima concluzii; - a exprima preferințe; - etc. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lectura conștientă, expresivă, selectivă, ghidată etc.; - exersarea fluentei în lectură; - extragera informațiilor esențiale și de detaliu într-un text dat; - completarea fișelor de lectură în baza textului lecturat; - identificarea stării emoționale a unui personaj dintr-un text lecturat; - caracterizarea personajelor, utilizând liste de cuvinte, secvențe de text; - stabilirea asemănárilor/deosebirilor dintre două personaje din text; - exerciții de ordonare logică a unor informații conform sarcinilor propuse; - consultarea dicționarului explicativ, de sinonime, de antonime etc.; - lectura textelor nonliterare: anunțuri, articole din enciclopedia, Codul bunelor maniere; pagini web, pliante, rețete culinare etc.; - raportarea mesajului textului la experiențe proprii/alte lecturi; - discuții în baza textelor lecturate individual etc. <p>Produse:</p> <p>lectura dirijată, chestionarul de lectură, testul de înțelegere a lecturii, planul simplu/dezvoltat de idei, redarea succintă a textului, posterul/posterul audio-vizual, proiectul individual/de grup etc.</p>
--	---	--

<p>4.1. Scrierea corectă, lizibilă a unor mesaje, texte conform normelor limbii române literare.</p> <p>4.2. Formularea, în scris, a unor idei/opinii/impresii/attitudini personale în raport cu tema abordată.</p> <p>4.3. Redactarea unor texte structurate, conform ariei tematice.</p> <p>4.4. Manifestarea atitudinii responsabile pentru respectarea normelor limbii române literare.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a descriere locuri/localități; - a caracteriza persoane/personalități/personaje; - a exprima impresii/attitudini/sentimente; - a exprima opinii argumentate; - a formula concluzii; - a exemplifica; - etc. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de dictare/autodictare cu respectarea normelor de ortografie și punctuație; - exerciții de utilizare a actelor de vorbire; - exerciții de redactare în scris, a unor idei/opinii/impresii/attitudini personale; - exerciții de utilizare a conectorilor potriviți contextului; - exerciții de transformare a vorbirii directe în vorbire indirectă; - exerciții de completare a unor fișe de lucru; - elaborarea unei liste de idei pentru un proiect de vacanță/privind organizarea unui eveniment; - elaborarea unui plan dezvoltat de idei, în baza textului studiat; - redactarea unor anunțuri; - exerciții de completare a unui text lacunar; - exerciții de elaborare a textelor în funcție de situația de comunicare. - exerciții de descriere a unor localități, itinerare turistice, rezervații naturale etc., în bază de repere; - autoevaluarea/evaluarea reciprocă a unor texte scrise; - redactarea unor proiecte tematice individuale/de grup etc. <p>Produce:</p> <p>enunțul dezvoltat, textul cu dialog, dictarea/autodictarea, descrierea, anunțul, careul de cuvinte, posterul, proiectul individual/de grup etc.</p>
---	---	--

<p>5.1. Stabilirea semnificației simbolurilor naționale și culturale în diverse contexte.</p> <p>5.2. Prezentarea realizărilor unor personalități marcante din Republica Moldova, utilizând variate suporturi.</p> <p>5.3. Exprimarea respectului față de valorile culturii naționale și universale.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a solicita/a oferi informații (persoane, acțiuni, evenimente, fapte); - a prezenta obiective culturale/itinerare turistice; - a prezenta o carte citită în limba română; - a cere/a exprima o părere; - a exprima acordul și dezacordul; - a cere/a oferi ajutor; - a cere/a oferi sfaturi; - a exprima concluzii; - etc. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de identificare a simbolurilor naționale din diferite surse/suporturi; (monede/bancnote etc.); - prezentarea, în bază de repere, a semnificației simbolurilor naționale; - recitarea unor poezii tematice; - intonarea imnului de stat; - recunoașterea unor personalități marcante din cultura națională, în baza reperelor audio-vizuale; - îndeplinirea unor fișe de lucru; - descrierea activității unor personalități marcante din Republica Moldova, utilizând informații din diferite surse; - realizarea unui interviu real/imaginar cu o personalitate notorie; - înscenarea dialogurilor, simulând diverse interacțiuni verbale la tema vizată; - elaborarea unui itinerar turistic prin Republica Moldova; - elaborarea unor colaje/postere tematice; - participarea în interacțiuni verbale, solicitând/oferind informații referitor la o persoană/personalitate; - prezentarea în limba română a unei cărți lecturate independent etc. <p>Activități/proiecte interculturale:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Simbolurile de stat ale Republicii Moldova.</i> • <i>Limba română în cântec.</i> • <i>Tradiții culinare la diferite popoare.</i> <p>Produce:</p> <p>descrierea, prezentarea, arbele genealogic, dialogul/interviul, colajul, posterul, proiectul individual/de grup etc.</p>
		<p>(*Notă: Elementele de construcție a comunicării se prezintă în tabelul <i>Componente structurale ale unităților de conținut – clasa a VII-a</i>).</p>

La sfârșitul clasei a VII-a, elevul poate:

- identifica subiectul unui mesaj/text audiat/lecturat pe teme uzuale;
 - îndeplini instrucțiuni complexe în situații simulate și reale de comunicare;
 - improviza dialoguri respectând eticheta în comunicarea interpersonală;
 - reproduce mesaje/texte, în bază de repere, utilizând vocabularul studiat;
 - descrie locuri, localități, acțiuni, persoane/personaje, conform anumitor cerințe;
 - cite cursiv, expresiv și conștient texte literare și nonliterare, cu respectarea punctuației;
 - extrage din text unele informații concrete și de detaliu;
 - elaborează planul dezvoltat de idei al unui text citit;
 - redacta diverse texte, respectând normele limbii române literare,
- manifestând ca atitudini specifice predominante:***
- interes pentru înțelegerea mesajelor în limba română, pe teme familiare;
 - disponibilitate în participarea la diverse interacțiuni verbale;
 - dorința de a înțelege diferite texte;
 - responsabilitate pentru respectarea normelor limbii române literare;
 - respect pentru valorile culturii naționale și universale.

COMPONENTE STRUCTURALE ALE UNITĂȚILOR DE CONȚINUT

CONTEXTE TEMATICE	ACTE COMUNICATIVE	ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII (aspect aplicativ, fără utilizarea metalimbajului)
1. Copilul în familie <ul style="list-style-type: none"> • Arborele genealogic • Relații de familie • Tradiții în familia mea • Istorii interesante din familie 	<ul style="list-style-type: none"> - A identifica informații/persoane/personaje/acțiuni; - a identifica stări/emoții/sentimente; - a îndeplini ordine/instrucțiuni/indicații; - a semnala înțelegerea/neînțelegerea mesajului față în față; - a urma indicații de orientare; - a imita/a mima acțiuni; - a solicita informații/a răspunde la solicitare; - a solicita/a oferi informații; - a compara informații; - a exprima impresii/atitudini/sentimente; - a descrie obiecte/locuri/evenimente/acțiuni/fenomene; - a caracteriza persoane/personaje; - a prezenta personalități marcante; - a prezenta obiective culturale/ținere turistice; - a prezenta o carte citită în limba română; - a cere/a exprima opinia/a exprima o părere; - a exprima acordul/dezacordul; - a exprima concluzii; - a cere/a oferi sfaturi; - a cere/a oferi ajutor; - a exprima interdicția; 	<p>Nivelul sintactico-morfologic:</p> <p>A.1. Enunțul: propoziția și fraza</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizarea structurală a enunțului. Propoziția dezvoltată. Fraza. Raporturile de coordonare și de subordonare în propoziție și în frază. <p>A.2. Tipuri de propoziții și structura lor specifică</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exprimarea unor acțiuni, stări, existențe/cauze: sigure, dorite, posibile. • Exprimarea unui îndemn, a unei porunci (forma afirmativă și negativă) etc. • Exprimarea argumentativă. <p>A.3. Textul</p> <ul style="list-style-type: none"> • Coeziunea sintactică. <p>B.1. Exprimarea unei acțiuni, stări (verbul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modul imperativ (forma afirmativă și negativă). • Modul condițional-optativ, timpul prezent. • Diateza reflexivă cu pronume în acuzativ (<i>a se plimba, a se juca, a se duce</i> etc.). • Verbele cu pronume în dativ (<i>a-i plăcea, a-i trebui, a-și aminti, a-și spăla, a-și pregăti</i>) etc. <p>B.2. Denumirea obiectelor, a ființelor (substantivul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Substantivele proprii. • Cazurile substantivului. Articulația substantivelor. • Articolul posesiv-genitival. • Utilizarea substantivelor comune și proprii în propoziții. <p>B.3. Exprimarea însușirilor (adjectivul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adjective fără grade de comparație. • Adjective invariabile. • Adjectivul interogativ-relativ. • Topica adjectivului.
2. Copilul în societate <ul style="list-style-type: none"> • Drepturile și obligațiile mele • Codul bunelor maniere în locuri publice • Mesaje scrise: <i>anunțul</i> • Sport pentru sănătate 		
3. Copilul și natura <ul style="list-style-type: none"> • Cartea Roșie a Republicii Moldova • O vizită la Grădina Botanică • Comportament ecologic • Un arbore pentru dăinuirea noastră 		

<p>4. Copilul și Patria</p> <ul style="list-style-type: none"> • Simbolurile de stat ale Republicii Moldova • Personalități celebre din sport • Călătorii prin Moldova • Tradiții culinare 	<ul style="list-style-type: none"> - a adresa o rugămintă cuiva să facă ceva; - a mulțumi/a răspunde la mulțumiri; - a cere/a da explicații; - a exprima opinii argumentate; - a formula concluzii; - a exemplifica; - etc. 	<p>B.4. Exprimarea persoanei (pronumele)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exprimarea persoanei: pronumele personal la dativ. • Exprimarea negației: pronumele negativ. • Exprimarea apropierii/depărării: pronumele demonstrativ de apropiere și depărtare. <p>B.5. Exprimarea cantității (numeralul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Numeralul fracționar. <p>B.6. Exprimarea coordonatelor acțiunii – spațiu, timp, mod (adverbul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exprimarea modului: adverbe uzuale de mod • Exprimarea interogației: adverbe interogative • Exprimarea relativității: adverbe relative <p>B.7. Exprimarea raporturilor în propoziție (prepoziția)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prepoziții la cazul acuzativ: <i>până la, spre, pentru, pe lângă</i> etc. <p>B.8. Exprimarea raporturilor de coordonare și subordonare (conjuncția)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Conjuncții subordonatoare: <i>fiindcă, pentru că, deoarece, din cauză că.</i> <p>B.9. Exprimarea emoțiilor și a sunetelor din natură (interjecția)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interjecții care exprimă stări emoționale.
<p>5. Copilul și universul preferințelor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Preferințe de lectură • Personajul îndrăgît • Preferințe muzicale • Îmi place să colecționez... 		<p>Nivelul semantic-lexical</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vocabular conform ariei tematice proiectate. • Structura cuvântului. • Sensul propriu și sensul figurat al cuvintelor. <p>Nivelul fonetic</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reguli de despărțire a cuvintelor în silabe • Omografe • Omofone • Accentul. Accentuarea corectă a cuvintelor. • Intonația. Modelarea intonației. <p>*Notă: La nivelul fiecărei clase se indică numai fenomenele lingvistice noi. Reactualizarea fenomenelor înșuşite anterior se subînțelege.</p>

Texte recomandate conform unităților tematice:

- **din creația populară orală:** legende: *Dreptatea lui Tepeș, Viorica, Legenda lăcrămioarelor*; povești: *Moștenirea, Morarul zgârcit*; parabole: *Băiatul și ghetetele*; proverbe, zicători etc.;
- **din literatura română:** A. Pann, *Nevoia învățată pe om*; I. Creangă, *Cinci pâini* (fragmente); M. Eminescu, *La mijloc de codru des*; M. Sadoveanu, *Anii de ucenicie* (fragmente); I. Druță, *Sora*; Gr. Vieru, *Dor de mamă*; M. Eliade, *Memorii* (fragmente); N. Dabija, *Pe urmele lui Orfeu* (fragmente), *Baladă, Și cărțile au suflet*; V. Romanciuc, *Patria, Codrii Orheiului*; M. Cărtărescu, *Gemenii*; A. Silvestru, *Fărăme de suflet* (fragmente), *Părinții* (fragment); I. Vătamanu, *Ideal*; V. Pod, *Doi prieteni mici*; E. Gârlăanu, *Vulturul* (fragment); N. Esinencu, *Copacul care ne unește* (fragmente); Alex. Ștefănescu, *Mesaj către tineri*: Redescoperiți literatura; L. Băniădeanu, *Cuptorul* (fragment); Gh. Blănaru, *Cuvinte sfinte* etc.;
- **din literatura universală:** R. J. Palacio, *Minunea* (fragmente) etc.;
- **texte nonliterare:** articole din reviste, ziare, enciclopedii, Codul bunelor maniere, pagini web, bilete, anunțuri, hărți, planuri ale unor obiective turistice, meniuri, rețete culinare, orare, programe de lucru etc.

Notă: Se recomandă:

- studierea a 3-4 texte/fragmente de texte nonliterare și/sau literare, în cadrul fiecărei unități de învățare;
- memorizarea a 4-6 poezii pe parcursul anului de învățământ.

4.4. CLASA a VIII-a

Unități de competență	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
<p>1.1. Desprinderea ideilor principale din mesaje audiate, emisiuni radio/TV, pe teme familiare.</p> <p>1.2. Recunoașterea unor informații specifice din mesaje audiate, de interes personal.</p> <p>1.3. Desprinderea semnificației mesajului dintr-o conversație cotidiană.</p> <p>1.4. Îndeplinirea instrucțiunilor/ indicațiilor, în situații de comunicare uzuale.</p> <p>1.5. Manifestarea interesului față de înțelegerea diverselor mesaje orale.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a identifica persoane/locuri/lucruri; - a identifica informații; - a recunoaștere după descriere persoane/personalități/obiective culturale; - a exprima acordul/dezacordul; - a cere repetarea unui enunț/cuvânt; - a cere/a acorda permisiuni; - a stabili corectitudinea unor răspunsuri; - a îndeplini ordine/indicații/instrucțiuni. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de identificare a unor informații de detaliu pe baza unui text audiat; - exerciții de selectare/aranjare într-o ordine logică a ideilor; - exerciții de completare a unor fișe, tabele, hărți conceptuale; - exerciții de asociere a mesajului audiat cu anumite imagini; - identificarea răspunsurilor corecte/false cu referință la conținutul unui mesaj recepționat la auz; - redarea prin cuvinte proprii a mesajul audiat; - audierea activă a informațiilor în format mp3, mp4, conform ariei tematice; - îndeplinirea anumitor sarcini conform indicațiilor recepționate la auz; - realizarea unor conversații pe baza textului audiat, utilizând întrebări de concretizare; - reproducerea unui mesaj audiat, respectând normele de pronunție ale limbii române literare etc. <p>Produse:</p> <p>întrebarea de clarificare, mesajul audio/video, dialogul/dialogul audiovizual, fișa de lucru, interviul, organizatorul grafic, colajul/colajul digital etc.</p>

<p>2.1. Redarea conținutului unor texte, conform anumitor obiective.</p> <p>2.2. Caracterizarea unor persoane/personaje, exprimând atitudinea proprie.</p> <p>2.3. Participarea la conversații, asupra unor subiecte generale, expunând punctul de vedere propriu.</p> <p>2.4. Relatarea unor evenimente, fapte, activități cu tematică diferită.</p> <p>2.5. Manifestarea interesului pentru calitatea exprimării/interacțiunii în limba română.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a propune/a accepta ceva; - a face o invitație; - a accepta/a refuza invitația; - a cere scuze/a accepta scuzele; - a solicita/oferi informații; - a cere/a oferi sfaturi; - a cere servicii/a face programări; - a caracteriza persoane/personaje; - a prezenta evenimente/activități/întâmplări/acțiuni; - a exprima opinia; - a exprima preferințe; - a oferi/a accepta o sugestie; - a exemplifica; - etc. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - expunerea conținutului unui text în numele autorului/anumitor personaje; - exerciții de caracterizare a unor persoane/personaje; - exerciții de argumentare a propriilor opinii în interacțiuni verbale; - prezentarea unor întâmplări, activități/acțiuni conform ariei tematice; - descrierea unor locuri memorabile, a unor elemente din portul național; - exerciții de exprimare a atitudinii personale față de anumite evenimente, fapte, locuri; - oferirea și solicitarea unor explicații cu referire la anumite subiecte de interes personal; - improvizarea unui interviu simplu cu un personaj/o personalitate; - enunțarea unei invitații la un eveniment/o acțiune publică; - realizarea unor discuții pe teme cotidiene etc. <p>Produce:</p> <p>dialogul, conversația tematică, interviul, descrierea, caracterizarea de persoane/personaje, formularea de argumente, expunerea/relatarea, prezentarea orală, prezentarea PowerPoint, posterul/posterul digital, proiectul individual/de grup, simularea etc.</p>
--	---	---

<p>3.1. Lectura activă a textelor nonliterare și literare de pe diferite suporturi.</p> <p>3.2. Stabilirea semnificației mesajelor unor texte lecturate.</p> <p>3.3. Selectarea informațiilor de detaliu, din variate texte, conform anumitor obiective.</p> <p>3.4. Ordonarea informațiilor din diverse surse după anumite criterii.</p> <p>3.5. Manifestarea deschiderii pentru informare prin lectură, din surse variate, utilizând informațiile achiziționate în comunicarea cotidiană.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a identifica informații; - a extrage informații; - a identifica caracterizare de persoane/personaje; - a cere informații/a răspunde la solicitare; - a exprima atitudini/sentimente; - a argumenta opinia personală. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lectura conștientă, selectivă, dirijată/ghidată, explicativă etc.; - lectura unor texte de pe suporturi letrice/digitale; - exerciții de extragere a unor informații de detaliu din textul lecturat, conform sarcinii propuse; - exerciții de completare a diferitor organizator grafici, în baza textului lecturat; - consultarea dicționarilor online (explicative, de sinonime, de antonime); - extragerea anumitor informații din dicționare enciclopedice etc. - corelarea informațiilor din text după anumite criterii (faptă-rezultat, trăsătură-argument; atitudine-cauză etc.); - exerciții diverse de caracterizare a personajului: autocaracterizare, caracterizare de autor, de către alte personaje); - exerciții de elaborare a rezumatului pe baza planului dezvoltat de idei; - exerciții de argumentare a unui punct de vedere pe marginea textului/textelor lecturate; - completarea diferitor fișe de lectură în baza textului; - lectura textelor nonliterare: articole din enciclopedii, dicționare, inclusiv online, din Codul bunelor maniere; pagini web, invitații, afișe, pliante/broșuri turistice, hărți ale unor obiective etc. - selectarea unor informațiilor din mai multe surse și integrarea acestora în contexte noi de comunicare; - elaborarea portofoliului individual al elevului etc. <p>Produce:</p> <p>lectura de pe diferite suporturi, notițe de lectură, rezumatul, aprecierea personală, teste de înțelegere a lecturii, planul dezvoltat de idei, harta textului/personajului, organizatorul grafic (Pânza de păianjen, Lotus, Graficul T), proiectul individual/de grup, posterul, portofoliul etc.</p>
--	---	---

<p>4.1. Utilizarea normelor de scriere specifice limbii române la redactarea diferitor tipuri de texte.</p> <p>4.2. Descrierea unor persoane, locuri, activități etc., respectând anumite cerințe.</p> <p>4.3. Redactarea textelor cu privire la situații, fapte, persoane/personaje etc., exprimând opinia personală.</p> <p>4.4. Manifestarea interesului pentru redactarea mesajelor în limba română literară.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a descrie obiecte/locuri/activități/ evenimente; - a descrie stări/emoții/sentimente; - a caracteriza persoane/personaje; - a exprima gusturi/preferințe; - a exprima posesia/apartenența unor lucruri. - a exprima opinia; - a face concluzii. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - completarea unor fișe de lucru, tabele, scheme etc.; - exerciții de completare a unor enunțuri/mesaje/texte, conform sarcinii propuse; - formularea întrebărilor și răspunsurilor conform ariei tematice; - exerciții de utilizare a conectorilor în diverse texte; - exerciții de caracterizare a unor persoane/personaje; - exerciții de descriere a unor locuri/activități/eventimente conform sarcinii; - redactarea unui text cu început/cu sfârșit dat; - realizarea unui plan detaliat al textului receptat; - întocmirea planului pentru descrierea unei întâmplări, unui eveniment; - prezentarea în textul propriu a informațiilor din mai multe surse; - redactarea unui eseu structurat; - redactarea unor invitații; - exerciții de redactare a unor texte în format electronic; - realizarea unor texte multimodale în variantă electronică; - exerciții de analiză a greșelilor frecvente etc. <p>Produce:</p> <p>fraza, textul/textul în format electronic, chestionarul în format tradițional și digital, fișa de lucru, descrierea de evenimente/acțiuni, caracterizarea, eseu structurat, invitația/invitația electronică, jurnal de călătorie, posterul digital, proiectul de grup etc.</p>
---	---	--

<p>5.1. Structurarea ideilor într-o prezentare proprie, vizând obiective, evenimente, manifestări socioculturale.</p> <p>5.2. Gestionarea experiențelor verbale și de lectură în contexte școlare și sociale.</p> <p>5.3. Exprimarea interesului pentru practicarea limbii române în diverse contexte de comunicare.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a descrie activități de interes; - a identifica persoane/locuri; - a identifica informații; - a prezenta locuri memorabile/monumente ale naturii; - a prezenta personalități notorii; - a exemplifica; - a exprima opinii; - a exprima emoții/atitudini/sentimente; - etc. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de extragere a informațiilor tematice din diverse surse; - prezentarea unei personalități notorii din cultura națională, cu/fără suport audio-vizual; - descrierea unor locuri memorabile din Republica Moldova, utilizând suporturi letrice și digitale. - prezentarea costumului românesc; - prezentarea în limba română a portului popular al etniilor conlocuitoare etc. - realizarea unui interviu real/imaginar cu un meșter popular; - elaborarea unei invitații la un eveniment cultural; - participarea în interacțiuni verbale, utilizând formule de acceptare/refuz a unei invitații; de exprimare/acceptare a scuzelor; - proiect individual/de grup: prezentarea unui obiectiv cultural din localitate; - organizarea unor discuții pe teme socioculturale; - exerciții de mediere în situații reale de comunicare etc. <p>Ateliere interculturale:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Costumul național – element distinct al culturii naționale.</i> • <i>Ia – teaur național/Ia între simbol național și brand.</i> • <i>Mănăstirile – o carte de vizită a Republicii Moldova.</i> <p>Produse:</p> <p>dialogul/interviul, descrierea, eseul, prezentarea/prezentarea cu suport digital, discuția, proiectul de grup, posterul, portfolio etc.</p>
<p>(*Notă: Elementele de construcție a comunicării se prezintă în tabelul <i>Componente structurale ale unităților de conținut</i> – clasa a VIII-a).</p>		

La sfârșitul clasei a VIII-a, elevul poate:

- recunoaște informații specifice din diverse surse audiate/lecturate;
- stabilește ideile principale din mesaje audiate de pe diferite suporturi;
- reda conținutul unor informații, texte, conform anumitor criterii;
- caracteriza persoane, personaje, exprimând opinia proprie;
- citi în voce texte literare/nonliterare;
- desprinde semnificația globală a textelor lecturate;
- identifica diverse informații din textele citite, conform anumitor obiective;
- descrie persoane, locuri, activități, respectând normele limbii române literare;
- redacta texte funcționale: *invitația*;
- prezenta locuri memorabile, utilizând diverse suporturi;
- identifica contribuția unor personalități notorii din cultura națională, utilizând diverse surse,

manifestând ca atitudini specifice și valori predominante:

- dorință pentru practicarea limbii române în diverse contexte de comunicare;
- respect și responsabilitate în interacțiuni verbale în limba română;
- interes pentru participarea în activități școlare și extrașcolare, organizate în limba română.

COMPONENTE STRUCTURALE ALE UNITĂȚILOR DE CONȚINUT

CONTEXTE TEMATICE	ACTE COMUNICATIVE	ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII (aspect aplicativ, fără utilizarea metalimbajului)
<p>1. Adolescentul și valorile sale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cum să-ți faci prieteni • Modele demne de urmat • Amintiri de neuitat • Consumul rațional al resurselor naturale 	<ul style="list-style-type: none"> - A identifica persoane/locuri/ lucruri; - a identifica informații; - a extrage informații; - a recunoaștere după descriere persoane/obiective culturale; - a exprima acordul/dezacordul; - a cere repetarea unui enunț/ cuvânt; - a cere/a acorda permisiuni; - a stabili corectitudinea unor răspunsuri; - a îndeplini ordine/indicații/instrucțiuni. - a propune/a accepta ceva; - a face o invitație; - a accepta/a refuza invitația; - a cere scuze/a accepta scuzele; - a solicita/oferi informații; - a cere informații/a răspunde la solicitare; - a cere/a oferi sfaturi; - a cere servicii/a face programări; - a identifica caracterizare de persoane/personaje; - a descrie obiecte/locuri/activități/ evenimente; - a descriere stări/emoții/sentimente; 	<p>Nivelul sintactico-morfologic:</p> <p>A.1. Enunțul: propoziția și fraza</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizarea structurală a enunțului. Propoziția dezvoltată. Fraza. Raporturile de coordonare și de subordonare în propoziție și în frază. <p>A.2. Tipuri de propoziții și structura lor specifică</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exprimarea unor acțiuni, stări, existențe: sigure, dorite, posibile, a unei concluzii, concesii. <p>A.3. Textul</p> <ul style="list-style-type: none"> • Coeziunea sintactică. Utilizarea conectorilor pragmatici. <p>B.1. Exprimarea unei acțiuni, stări (verbul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verbele neregulate (exersare contextuală). • Modul conjunctiv: timpul trecut. • Modul indicativ: timpul viitor (forma II), viitorul popular. • Modul nepersonal: gerunziul. <p>B.2. Denumirea obiectelor, a ființelor (substantivul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cazurile substantivului. Articularea substantivelor. • Articolul substantival, specificul utilizării. • Utilizarea substantivelor în propoziție. <p>B.3. Exprimarea însușirilor (adjectivul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Flexiunea adjectivelor. • Adjectivul nehotărât. • Utilizarea adjectivului în propoziție. <p>B.4. Exprimarea persoanei (pronumele)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exprimarea posesiei: pronumele posesiv. • Exprimarea identității: pronumele demonstrativ de identitate. • Exprimarea relației: pronumele relativ. • Utilizarea pronumelui în propoziție. <p>B.5 Exprimarea cantității (numeralul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Numeralul colectiv.
<p>2. Adolescentul și societatea</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oameni și caractere • Etichetă și comportament în vizită • Moda și bunul gust • Mesaje scrise: <i>invitația</i> • Prestări servicii 		
<p>3. Adolescentul și natura</p> <ul style="list-style-type: none"> • Limbajul naturii • Monumente ale naturii din Republica Moldova • Acțiuni ecologice • Protecția și conservarea mediului înconjurător 		

<p>4. Adolescenții și Patria</p> <ul style="list-style-type: none"> • Costumul național • Ansambluri folclorice celebre • Personalități celebre: compozitori, interpreți • Locuri memorabile din Republica Moldova 	<ul style="list-style-type: none"> - a descrie activități de interes; - a caracteriza persoane/personaje; - a prezenta evenimente/activități/întâmplări/acțiuni; - a prezenta locuri memorabile/monumente ale naturii; - a prezenta personalități notorii; - a exprima posesia/apartenența unor lucruri; - a exprima opinia personală; - a exprima gusturi/preferințe; - a exprima emoții/attitudini/sentimente; - a oferi/a accepta o sugestie; - a face concluzii; - a exemplifica; - etc. 	<p>B.6. Exprimarea coordonatelor acțiunii – spațiu, timp, mod (adverbul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exprimarea afirmației: adverbe afirmative. • Exprimarea negației: adverbe negative. • Gradele de comparație: gradul pozitiv, gradul comparativ de superioritate. • Utilizarea adverbului în propoziție. <p>B.7. Exprimarea raporturilor în propoziție (prepoziția, locuțiunea prepozițională)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prepoziții și locuțiuni prepoziționale la cazul genitiv: <i>deasupra, în fața, în timpul, în jurul, cu ajutorul etc.</i> <p>B.8. Exprimarea raporturilor de coordonare și subordonare (conjunția)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Conjunții subordonatoare: <i>dacă.</i> <p>B.9. Exprimarea emoțiilor și a sunetelor din natură (interjecția)</p> <p>Nivelul semantic-lexical</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vocabular conform ariei tematice proiectate. • Cuvinte polisemantice. • Arhaisme. • Regionalisme. <p>Nivelul fonetic</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pronunțarea corectă a cuvintelor literare vs regionalismelor. • Modelarea intonației.
<p>5. Adolescenții și cultura</p> <ul style="list-style-type: none"> • Activități de interes • Biblioteca digitală: cărți, dicționare on-line • Târguri de carte • Îmi place dansul 		<p>*Notă: La nivelul fiecărei clase se indică numai fenomenele lingvistice noi. Reactualizarea fenomenelor însușite anterior se subînțelege.</p>
<p>Texte recomandate conform unităților tematice:</p> <ul style="list-style-type: none"> • din creația populară orală: Balada <i>Miorița</i>; <i>Legenda Mănăstirii Căpriană</i>, <i>Legenda Cetății Soroca</i> (la alegere); parabole, proverbe, zicători etc.; • din creația scriitorilor: A. Donici, <i>Două poloboace</i>; <i>Vulpea și bursucul</i> (la alegere); I. L. Caragiale, <i>Vizită</i> (fragment); I. Creangă, <i>Amintri din copilărie</i>; <i>La cireșe</i>. <i>La scăldat</i>. <i>Pupăza din tei</i> (un fragment la alegere); V. Alecsandri, <i>Concertul în luncă</i> (fragment); M. Eminescu, <i>Revedere</i>; M. Sadoveanu, <i>Domnul Trandafir</i> (fragment); M. Sântimbreanu, <i>Elev</i> (fragment); D. Matcovschi, <i>Bucurați-vă</i>; N. Dabija, <i>În căutarea identității</i>; <i>istoria neamului românesc din Basarabia</i>. <i>Alecu Russo, Despre suferete-pereche</i>, <i>Femeile îmbărbătând lumea</i>, <i>Nu vă îndrăgostiți primăvara</i> (fragmente); M. Drumeș, <i>Elevul Dima dintr-a șaptea</i> (fragmente); A. Silvestru, <i>Ispita nemuririi</i> (fragmente) etc.; • din literatura universală: Miturile Greciei antice, <i>Mitul lui Sisif</i>; Hector Malot, <i>Singur pe lume</i> (fragment) etc.; • texte nonliterare: articole din reviste, ziare, enciclopedii, inclusiv online; articole din <i>Codul bunelor maniere</i>; pagini web; invitații; hărți ale unor obiective turistice; pliante; clipuri audio-video etc. 		
<p>Notă: Se recomandă:</p> <ul style="list-style-type: none"> • studierea a 3-4 texte/fragmente de texte nonliterare și/sau literare, în cadrul fiecărei unități de învățare; • memorizarea a 4-6 poezii pe parcursul anului de învățământ. 		

4.5. CLASA a IX-a

Unități de competență	Unități de conținut	Activități și produse de învățare recomandate
<p>1.1. Identificarea semnificației globale din mesaje autentice.</p> <p>1.2. Recunoașterea unor informații detaliate din interacțiuni verbale, mesaje audio-vizuale.</p> <p>1.3. Deducerea mesajului unui text audiat pe teme cotidiene.</p> <p>1.4. Îndeplinirea instrucțiunilor în situații simulate și reale de comunicare cotidiană.</p> <p>1.5. Manifestarea ascultării active în diverse interacțiuni verbale.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a identifica informații; - a cere confirmarea înțelegerii; - a identifica stări/emoții/sentimente; - a îndeplini ordine/instrucțiuni/indicații; - a urma indicații de orientare. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - selectarea informațiilor după anumite criterii; - identificarea informațiilor esențiale din două sau mai multe surse; - ascultare activă prin completarea unor fișe de lucru, organizatori grafici cu referire la înțelegerea textelor orale; - ordonarea succesiunii evenimentelor dintr-un text audiat; - exerciții cu alegere duală/multiplă în baza textului audiat; - formularea unor întrebări suplimentare pentru înțelegerea intenției interlocutorului; - continuarea unui enunț, idei exprimate în mesajul oral; - redarea prin cuvinte proprii a mesajului unui text audiat; - audierea/vizionarea unor informații în format mp3, mp4, conform ariei tematice (știri, spoturi publicitare, emisiuni, interviuri etc.); - îndeplinirea unor indicații, solicitări, rugăminți etc. recepționate la auz; - realizarea unor conversații/discuții pe baza textului audiat; - organizarea unor dezbateri (de tip <i>pro și contra</i>) în baza mesajelor audiate; - exerciții de exprimare a atitudinii personale prin raportare la mesajul audiat etc. <p>Produse:</p> <p>fișa/formularul/tabelul, organizatorul grafic, dialogul/dialogul audiovizual, mesajul/mesajul online, posterul/posterul digital, rezumatul unui text/unei secvențe audio/video etc.</p>

<p>2.1. Redarea succintă a mesajului unor texte nonliterare și literare, receptate din diverse surse.</p> <p>2.2. Prezentarea argumentată a unor experiențe, intenții, proiecte de viitor.</p> <p>2.3. Participarea la conversații pe diverse teme, demonstrând comportament verbal și nonverbal autonom.</p> <p>2.4. Producerea unui discurs, cu utilizarea suporturilor audio-vizuale/digitale.</p> <p>2.5. Manifestarea atitudinii pozitive față de participarea la dialog și exprimarea în public.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a solicita/a oferi informații asupra unui fapt/lucru/acțiune/comportament; - a cere/a oferi sfaturi; - a caracteriza persoane/personaje; - a prezenta evenimente/activități/acțiuni; - a cere/a exprima opinii; - a prezenta exemple/concluzii; - a exprima decizii; - a cere cuiva să facă ceva; - a exprima opinia; - a exprima atitudini/sentimente; - a exprima admirația; - a exprima dorința de acțiune; - a exprima interdicția; - etc. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - expunerea rezumativă a mesajului unor texte nonliterare/literare; - formularea întrebărilor și a răspunsurilor scurte în baza mesajului textului audiat/lecturat; - continuarea/completarea unei idei exprimate de interlocutor; - exerciții de argumentare a intențiilor/proiectelor de viitor; - prezentarea unor planuri/proiecte de viitor; - descrierea unor obiective culturale din Republica Moldova; - implicarea în diverse conversații pe teme cotidiene; - participarea la dezbateri tematice; - susținerea unui discurs structurat cu utilizarea suporturilor letrice și digitale; - realizarea și prezentarea unor postere tematice; - prezentarea unui itinerar turistic; - elaborarea unui portofoliu pe unități tematice; - elaborarea și prezentarea unor proiecte individuale/de grup, utilizând diverse suporturi; - comentarea ideilor, opiniilor, situațiilor; - exerciții de exprimare a atitudinii personale cu referire la anumite fapte, evenimente, acțiuni etc. <p>Produse:</p> <p>dialogul, interviul/interviul audio-vizual, conversația tematică, discursul motivațional, caracterizarea/descrierea, prezentarea/prezentarea multimodală, rezumatul, planul de acțiuni, posterul/posterul digital, proiectul individual/de grup, portofoliul tematic etc.</p>
---	---	--

<p>3.1. Lectura autonomă și conștientă a textelor nonliterare și literare din variate surse.</p> <p>3.2. Identificarea informațiilor relevante din diverse texte nonliterare și literare.</p> <p>3.3. Selectarea informațiilor specifice și de detaliu din variate tipuri de texte și surse.</p> <p>3.4. Recunoașterea organizării logice a unui text funcțional sau literar.</p> <p>3.5. Manifestarea atitudinii pozitive față de practicile de lectură, utilizând informațiile achiziționate în situații reale de comunicare.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a prezenta exemple/concluzii; - a identifica informații; - a cere/a exprima opinia; - a exprima atitudini/sentimente; - a compara informații; - a cere/oferi informații asupra unui fapt/lucru; - a cere/a da explicații; - etc. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lectura în gând, selectivă, dirijată/ghidată, explicativă a diferitor tipuri de texte etc.; - lectura textelor multimodale; - formularea întrebărilor de clarificare a unor aspecte neînțelese în text; - stabilirea asemănărilor/deosebirilor dintre două personaje din text; - exerciții diverse de caracterizare a personajelor; - exerciții de organizare grafică a informației dintr-un text lecturat; - prezentarea unor argumente <i>pro</i> sau <i>contra</i> cu referire la unele comportamente, fapte, acțiuni ale unor persoane/personaje; - consultarea diferitor tipuri de dicționare, inclusiv online; - selectarea informațiilor de interes din diverse surse: enciclopedii, dicționare, reviste etc. - lectura și interpretarea diferitor texte multimodale: afișe, invitații, postere, pliante, buletine informative, ghiduri turistice, hărți ale unor obiective, pagini web, bloguri etc. - raportarea mesajului unui text la alte lecturi și experiențe proprii; - discuții în baza textelor lecturate individual; - exerciții de exprimare a atitudinii în raport cu mesajul textului lecturat; - organizarea concursului de lectură în baza unei lucrări recomandate etc. <p>Produse:</p> <p>lectura independentă, agenda de lectură, agenda cu notițe paralele, organizatorul grafic în baza textului lecturat, planul dezvoltat de idei, rezumatul textului, harta conceptuală, teste de înțelegere a lecturii, posterul/posterul audio-visual, proiecte individuale/de grup, portofoliul etc.</p>
--	---	--

<p>4.1. Aplicarea normelor limbii române literare în texte proprii.</p> <p>4.2. Expunerea unor opinii, impresii, atitudini vizând un subiect cunoscut.</p> <p>4.3. Redactarea unor texte structurate, prezentând argumente pertinente.</p> <p>4.4. Manifestarea responsabilității pentru calitatea redactării textelor elaborate.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a prezenta exemple/concluzii; - a exprima atitudini sentimentale; - a exprima opinia; - a descriere locuri/localități; - a caracteriza persoane/personalități/personaje; - a exprima impresii; - a exemplifica; - a formula concluzii. <p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de utilizare a normelor ortografice și de punctuație; - exerciții de completare a unor formulare; - întocmirea unei liste de întrebări pentru un interviu; - elaborarea planului de idei al unui text; - exerciții de caracterizare a unor persoane/personaje; - descrierea personajul preferat; - exerciții de descriere a unor locuri memorabile, sărbători naționale; - exerciții de prezentare a unor activități, acțiuni socioculturale, utilizând diverse surse; - redactarea cererii personale; - redactarea unui eseu structurat; - exerciții de utilizare a diverselor surse pentru redactarea textului propriu; - evaluarea calității textelor elaborate, consultând diverse dicționare. <p>Produce:</p> <p>formularul/formularul electronic, textul realizat în baza unor organizatori grafici, text în format electronic, descrierea, caracterizarea, cererea personală, eseu structurat, discursul, jurnalul dublu, posterul/posterul digital, proiectul de grup etc.</p>
<p>5.1. Expunerea ideilor într-un text, discurs, valorificând elemente de cultură națională și universală.</p> <p>5.2. Integrarea experiențelor verbale și de lectură în contexte școlare și sociale, prin utilizarea diverselor surse digitale.</p>	<p>Acte comunicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a prezenta exemple; - a prezenta istorii de succes/acțiuni/sărbători naționale; - a cita personalități; - a identifica informații; - a exprima atitudini/sentimente; - a exprima opinia; - a exprima dorința de acțiune. 	<p>Activități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de identificare a elementelor de cultură națională și universală de pe diferite suporturi; - identificarea elementelor de cultură națională incluse în pa-trimoniul UNESCO; - prezentarea sărbătorilor naționale ale Republicii Moldova, utilizând TIC; - participarea în interacțiuni verbale, utilizând formule de solicitare/prezentare a unor informații; de exprimare a senti-mentelor, atitudinii, admirației;

<p>5.3. Exprimarea responsabilității pentru practicarea limbii române în situații autentice de comunicare.</p>	<p>Elemente de construcție a comunicării*</p>	<ul style="list-style-type: none"> - realizarea unui interviu real/imaginar cu o personalitate marcantă din cultura românească; - exerciții de structurare/prezentare a unui discurs conform ariei tematice; - elaborarea unor poezii de formă fixă conform ariei tematice; - elaborarea proiectelor individuale/de grup (<i>Ziua Independenței Republicii Moldova, Ziua Limbii Române</i>, utilizând diverse site-uri, suporturi audio-video; excursii reale/virtuale prin Republica Moldova etc.); - organizarea unor evenimente culturale în contexte școlare și sociale; - exerciții de mediere în situații reale de comunicare etc. <p>Ateliere interculturale:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>7 motive să vizitezi Republica Moldova.</i> • <i>Descoperă Republica Moldova.</i> • <i>Atracții turistice în Republica Moldova.</i> • <i>Valori naționale și europene etc.</i> <p>Produse:</p> <p>dialogul, conversația tematică, interviul, discursul, prezentarea/prezentarea electronică, prezentare de evenimente culturale cu suport multimodal, posterul, proiectul individual/de grup, excursia reală/virtuală etc.</p>
<p>(*Notă: Elementele de construcție a comunicării se prezintă în tabelul <i>Componente structurale ale unităților de conținut</i> – clasa a IX-a).</p>		

La sfârșitul clasei a IX-a, elevul poate:

- identifica informații globale și detaliate din mesaje audio-vizuale și interacțiuni verbale;
- extrage din text unele informații de detaliu;
- ordona informațiile din diverse surse după anumite criterii;
- formula întrebări de concretizare în baza mesajului/textului audiat/lecturat;
- reproduce mesaje citite sau audiate;
- prezenta un plan de acțiuni/idei;
- caracteriza persoane/personaje, exprimând atitudinea proprie;
- participa la conversații pe diverse teme;
- prezenta un discurs, cu utilizarea suporturilor audio-vizuale/digitale;
- relata evenimente, fapte, activități pe diverse teme;
- argumenta opinii, impresii, atitudini cu privire la experiențe, intenții, proiecte de viitor etc.;
- formula independent răspunsuri dezvoltate, exprimând opinii, atitudini;
- lectura conștient texte din variate surse și suporturi;
- redacta texte în bază de repere;
- redacta eseuri structurate, prezentând argumente,
- interes pentru ascultarea activă în diverse interacțiuni verbale;
- dorința de a participa la dialog și exprimare în public;
- atitudine pozitivă față de practicile de lectură și dorința de a utiliza informațiile achiziționate în situații reale de comunicare;
- responsabilitate pentru calitatea redactării textelor elaborate;
- responsabilitate pentru practicarea limbii române în situații autentice de comunicare.

manifestând ca atitudini specifice predominante:

COMPONENTE STRUCTURALE ALE UNITĂȚILOR DE CONȚINUT

CONTEXTE TEMATICE	ACTE COMUNICATIVE	ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII (aspect aplicativ, fără utilizarea metalimbajului)
<p>1. Adolescentul și valorile sale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cum să comunicăm eficient • Tot ce e frumos începe din dragoste • Decizia îmi aparține • Profesiile viitorului 	<ul style="list-style-type: none"> - A identifica informații; - a cere confirmarea înțelegerii mesajului; - a identifica stări/emoții/sentimente; - a îndeplini ordine/instrucțiuni/indicații; - a urma indicații de orientare; - a solicita/a oferi informații asupra unui fapt/lucru/comportament/unei acțiuni; - a compara informații; - a cere/a da explicații; - a cere/a oferi sfaturi; - a caracteriza persoane/personaje; - a descriere locuri/localități; - a prezenta evenimente/activități/acțiuni; - a cere/a exprima opinii; - a prezenta exemple/concluzii; - a exprima decizii; - a exprima impresii; - a cere cuiva să facă ceva; - a exprima atitudini/sentimente; - a exprima admirația; - a exprima dorința de acțiune; - a exprima interdicția, - a prezenta exemple/concluzii; - a formula concluzii; - etc. 	<p>Nivelul sintactico-morfologic:</p> <p>A.1. Enunțul: propoziția și fraza</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizarea structurală a enunțului. Propoziția dezvoltată. Fraza. Raporturile de coordonare și de subordonare în propoziție și în frază. <p>A.2. Tipuri de propoziții și structura lor specifică</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exprimarea unor acțiuni, stări, existențe corelative. <p>A.3. Textul</p> <ul style="list-style-type: none"> • Coeziunea sintactică. Utilizarea conectorilor pragmatici. <p>B.1. Exprimarea unei acțiuni, stări (verbul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utilizarea verbului în propoziție. • Diateza activă și reflexivă. • Modul nepersonal: supinul. <p>B.2. Denumirea obiectelor, a ființelor (substantivul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cazurile substantivului. • Utilizarea substantivelor în propoziție. <p>B.3. Exprimarea însușirilor (adjectivul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adjectivul negativ. • Utilizarea adjectivului în propoziție. <p>B.4. Exprimarea persoanei (pronumele)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exprimarea persoanei: pronumele personal la acuzativ și dativ cu verbe la modul indicativ, imperativ, conjunctiv și condițional la timpul prezent. • Exprimarea aspectelor nedefinite: pronumele nehotărât. • Utilizarea pronumelui în propoziție. <p>B.5. Exprimarea cantității (numeralul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Numeralul distributiv. • Numeralul adverbial. • Valorile morfologice ale pronumelui.
<p>2. Adolescentul și societatea</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cum să învățăm eficient • Mesaje scrise: <i>cererea personală</i> • Istorii de succes • Moda și bunul gust 		
<p>3. Adolescentul și natura</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rezervații naturale din Republica Moldova • Ocrotirea naturii – datoria fiecăruia • Un mediu curat – o viață sănătoasă • Proiecte ecologice 		

<p>4. Adolescentul și Patria</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ziua Limbii Române • Sărbători naționale • Festivalurile – o manifestare a culturii • Valori culturale românești în lume 		<p>B.6. Exprimarea coordonatelor acțiunii – spațiu, timp, mod (adverbul)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adverbul compus: <i>oricând, oricum, devreme, rareori, altădată.</i> • Gradele de comparație: gradul relativ de superioritate, gradul superlativ absolut. • Utilizarea adverbului în propoziție. <p>B.7. Exprimarea raporturilor în propoziție (prepoziția, locuțiunea prepozițională)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prepoziții și locuțiuni prepoziționale de mod, cauză, relație (exemple uzuale). <p>B.8. Exprimarea raporturilor de coordonare și subordonare (conjunția)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Conjunții coordonatoare și subordonatoare. <p>B.9. Exprimarea emoțiilor și a sunetelor din natură (interjecția)</p> <p>Nivelul semantic-lexical</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vocabular conform ariei tematice proiectate. • Neologisme. • Împrumuturi de cuvinte. <p>Nivelul fonetic</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pronunțarea corectă a neologismelor, împrumuturilor. • Modelarea intonației. • Pronunțarea corectă a neologismelor, împrumuturilor. • Modelarea intonației. <p>*Notă: La nivelul fiecărei clase se indică numai fenomenele lingvistice noi. Reactualizarea fenomenelor însușite anterior se subînțelege.</p>
<p>5. Adolescentul și cultura</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nume notorii din literatura română • Nume reprezentative în arta plastică românească • Teatrul – lecții de viață • Călătorii culturale 		

Texte recomandate conform unităților tematice:

- **din creația populară orală:** parabole, proverbe, zicători etc.;
- **din literatura română:** I. Hașdeu, *Prințesa fluture* (fragment); A. Mateevici, *Limba noastră*; M. Eliade, *Romanul adolescentului miop* (fragment); D. Matcovschi, *Eu nu sunt pasăre, Pentru cei îndrăgostiți*; I. A. Brătescu-Voinești, *Puiu!*; N. Dabija, *În căutarea identității: istoria neamului românesc din Basarabia. Vasile Lupu, Dimitrie Cantemir; Pe urmele lui Orfeu* (fragmente); Gr. Vieru, *Mi-e dor de tine, mamă, Limba noastră cea română*; I. Druță, *Bătrânețe, haine grele*; N. Rusu, *Orație de ursitoare* (fragmente); A. Silvestru, *Cu gândul la tine* (fragmente) etc.;
- **din literatura universală:** Antoine de Saint-Exupéry, *Micul prinț* (fragment); Catherine Ryan Hyde, *Dă-mă departe* etc.;
- **texte nonliterare:** articole din reviste, ziare, enciclopedii, *Codul bunelor maniere*; pagini web, orare, programe de lucru; bilete; anunțuri; hărți; pliante; formulare; clipuri audio-video; mesaje electronice; cereri personale; formulare etc.

Notă: Se recomandă:

- studierea a 3-4 texte/fragmente de texte nonliterare și/sau literare, în cadrul fiecărei unități de învățare;
- memorizarea a 4-6 poezii pe parcursul anului de învățământ.

4.6. HARTA SINOPTICĂ A UNITĂȚILOR TEMATICE PE CLASE

Clasa a V-a	Clasa a VI-a	Clasa a VII-a	Clasa a VIII-a	Clasa a IX-a
<ul style="list-style-type: none"> • Eu și familia mea • Casa/apartamentul în care locuiesc • Responsabilități în familie • Sărbători și tradiții în familie 	<p>1. Copilul în familie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Portret de familie • Mă simt bine în familie • Timpul liber cu familia • Gusturi și preferințe în familie 	<ul style="list-style-type: none"> • Arborele genealogic • Relații de familie • Tradiții în familia mea • Istorii interesante din familie 	<p>1. Adolescentul și valorile sale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cum să-ți faci prieteni • Modele demne de urmat • Amintiri de neuitat • Consumul rațional al resurselor naturale 	<ul style="list-style-type: none"> • Cum sa comunicăm eficient • Tot ce e frumos începe din dragoste • Decizia îmi aparține • Profesiile viitorului
<ul style="list-style-type: none"> • Eu și prietenii mei • Strada și regulile de circulație • Mesaje electronice: SMS-ul • Facem cumpărături 	<p>2. Copilul în societate</p> <ul style="list-style-type: none"> • În transportul public • Ce ai face dacă... • Mesaje scrise: <i>felicitarea</i> • La medic 	<ul style="list-style-type: none"> • Drepturile și obligațiile mele • Codul bunelor maniere în locuri publice • Mesaje scrise: <i>anunțul</i> • Sport pentru sănătate 	<p>2. Adolescentul și societatea</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oameni și caractere • Etichetă și comportament în vizită • Mesaje scrise: <i>invitația</i> • Prestări servicii 	<ul style="list-style-type: none"> • Cum să învățăm eficient • Mesaje scrise: <i>cererea</i> • <i>personală</i> • Istorii de succes • Moda și bunul gust
<ul style="list-style-type: none"> • Consumăm zilnic fructe și legume • Curiozități din lumea animalelor • Plante deosebite • Minuni ale naturii 	<p>3. Copilul și natura</p> <ul style="list-style-type: none"> • Natura – ghidul călătorului • Prieteni din lumea animalelor • Prognoza meteo • Enigme ale Terrei 	<ul style="list-style-type: none"> • Cartea Roșie a Republicii Moldova • O vizită la Grădina Botanică • Comportament ecologic • Un arbore pentru dăinuirea noastră 	<p>3. Adolescentul și natura</p> <ul style="list-style-type: none"> • Limbajul naturii • Monumente ale naturii din Republica Moldova • Acțiuni ecologice • Protecția și conservarea mediului înconjurător 	<ul style="list-style-type: none"> • Rezervații naturale din Republica Moldova • Ocrotirea naturii – datoria fiecăruia • Un mediu curat – o viață sănătoasă • Proiecte ecologice
<ul style="list-style-type: none"> • Meleagul natal • Legende istorice și toponimice • Obiceiuri și tradiții de iarnă • Pagini din literatura pentru copii: Gr. Vieru, Sp. Vangheli 	<p>4. Copilul și Patria</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chișinău – capitala Republicii Moldova • Să ne iubim Patria • Pagini de istorie: Ștefan cel Mare • Obiceiuri și tradiții de primăvară 	<ul style="list-style-type: none"> • Simbolurile de stat ale Republicii Moldova • Personalități celebre din sport • Călătorii prin Moldova • Tradiții culinare 	<p>4. Adolescentul și Patria</p> <ul style="list-style-type: none"> • Costumul național • Ansambluri folclorice celebre • Personalități celebre: compozitori, interpreți • Locuri memorabile din Republica Moldova 	<ul style="list-style-type: none"> • Ziua Limbii Române • Sărbători naționale • Festivalurile – o manifestare a culturii • Valori culturale românești în lume
<ul style="list-style-type: none"> • Jocuri preferate • La bibliotecă • Sportul preferat • Gusturi și preferințe alimentare 	<p>5. Copilul și universul preferințelor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jocuri de inteligență • Filme cu desene animate îndrăgite • Călătoriile – o pasiune • Îmi place muzica 	<ul style="list-style-type: none"> • Preferințe de lectură • Personajul îndrăgît • Preferințe muzicale • Îmi place să colecționez... 	<p>5. Adolescentul și cultura</p> <ul style="list-style-type: none"> • Activități de interes • Biblioteca digitală: cărți, dicționare on-line • Târguri de carte • Îmi place dansul 	<ul style="list-style-type: none"> • Nume notorii din literatura română • Nume reprezentative în arta plastică românească • Teatrul – lecții de viață • Călătorii culturale

V. REPERE METODOLOGICE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

Curriculumul dezvoltat la *Limba și literatura română* pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale, învățământ gimnazial, își propune să răspundă exigențelor actuale de formare/dezvoltare la elevi a competențelor specifice la disciplină, racordat la profilul de formare a personalității absolventului învățământului general.

Sistemul de competențe proiectat (competențe inter-/transdisciplinare, competențe specifice, unități de competențe) reprezintă un ansamblu de cunoștințe, abilități și atitudini ce se referă atât la capacitatea de a recepta și produce diverse mesaje orale și scrise în limba română, cât și la capacitatea de a practica limba în diverse situații de comunicare, demonstrând înțelegere, apreciere și respect pentru valorile culturii naționale și universale, percepere a identității naționale și deschidere pentru implicarea activă, responsabilă în viața social-culturală a Republicii Moldova.

Procesul de predare-învățare a limbii și literaturii române în învățământul gimnazial se axează pe organizarea concentrică, realizată prin reluarea de la o etapă la alta a unităților tematice și a unităților de competență, valorificându-le și dezvoltându-le într-un mod progresiv.

Procesul de organizare și desfășurare a activităților didactice proiectate în *Curriculum* este de **natură complexă, axat pe abordarea integrată** a conținuturilor, vizând studiul limbii și literaturii române, a competențelor proiectate pentru a fi formate, a strategiilor didactice utilizate în procesul didactic, ceea ce impune profesorului o temeinică pregătire teoretico-practică. Din acest considerent, în proiectarea și organizarea activităților de învățare a limbii și literaturii române la treapta gimnazială cadrul didactic va ține cont de aspectele metodologice determinante ale concepției curriculare:

- **Abordarea funcțional-comunicativă.** Învățarea se va fundamenta pe modelul funcțional-comunicativ, care presupune organizarea procesului de învățare ca model al exercițiului de comunicare prin prisma abordării acționale. Elevii urmând a învăța limba simulând comunicarea reală, în interacțiune cu colegii la clasă, valorificând limbajul/competențele formate în situații concrete de viață.

Realizarea modelului funcțional-comunicativ este condiționată de formarea/dezvoltarea în interacțiune a competențelor de *receptare la auz* (audiere), *producere orală* (vorbire), *receptare a mesajului scris (lectură)*, *producere scrisă* (scriere) și a *competenței interculturale* (interacțiune, mediere), care vor fi realizate în ansamblu pe tot parcursul învățării, fiind indispensabile oricărui demers didactic interactiv.

• **Învățarea integrată.** Activitățile integrate de formare/dezvoltare a competenței de comunicare reprezintă o abordare complexă a conținuturilor, în care granițele dintre categoriile de activități dispar, acestea fiind desfășurate conform unor scenarii propice realizării unităților de învățare. Învățarea integrată presupune o „împletire”, o transcendere a granițelor dintre conținuturile lingvistice și literare, dar și muzică, artă plastică, istorie, geografie etc., în vederea atingerii scopurilor învățării.

În studierea integrată a limbii și literaturii accentul se va plasa pe *educația lingvistică*, textul nonliterar și literar fiind un mijloc de dezvoltare a competențelor verbal-comunicative, model de limbă română literară, pretext pentru formarea competenței de comunicare.

Integrarea realizată într-o formă atractivă, flexibilă, în baza unităților tematice stabilite în Curriculum, se fundamentează pe un lexic flexibil din perspectivă tematică, fenomene lingvistice abordate funcțional, acte comunicative relevante pentru comunicarea elevilor, menite să faciliteze interacțiunile verbale în contexte uzuale. Astfel, integrarea se prezintă ca o idee de armonizare a diverselor elemente într-un ansamblu unitar sau ca un principiu integrator, care reconceptualizează diferite categorii de activități în funcție de aria tematică prevăzută de Curriculum sau propusă de către profesor.

Unitatea tematică reprezintă un instrument de organizare complex al conținuturilor în funcție de competențele urmărite, tematica valorificată, necesitățile de comunicare ale elevului etc.

• **Învățarea centrată pe cel ce învață.** Studiul integrat al limbii și literaturii în gimnaziu promovează învățarea centrată pe elev, reliefându-se importanța personalității acestuia. În acest context, învățarea se va axa pe educabil, și nu pe materia de studiu, aceasta fiind un mijloc de formare a unităților de competențe. În notă, elevul beneficiază de posibilitatea de:

- a se implica activ în procesul educațional, a se manifesta natural, fără a sesiza că această activitate este, eventual, „impusă”, a avea mai multă libertate în acțiune, a învăța din interacțiunile verbale cu colegii săi, dar și cu semenii;
- a participa în pregătirea activităților, identificând probleme, căutând soluții și realizând diferite produse, inclusiv electronice/virtuale;
- a-și spori încrederea în forțele proprii, devenind capabil să îndeplinească sarcinile alese sau cele ce i s-au propus;
- a interacționa mult mai activ, tolerant și empatic în grup, practicând limba română ca mijloc de comunicare din perspectiva preferințelor și a interesului elevului din „secolul vitezei”.

• **Învățarea prin experiență.** Procesul de predare-învățare-evaluare a *Limbii și literaturii române* se va realiza prin activități experiențiale (practice). Învățarea prin experiență, învățarea naturală, acțională, se obține prin interacțiune cu ceilalți, atunci când elevul este direct implicat într-un eveniment și învață „prin a face”, „a trăi împreună cu ceilalți”, „a exersa”, „a pune în practică” cele învățate.

• **Învățarea activ-participativă.** Propune aplicarea pe scară largă a *metodelor activ-participative*, renunțarea la o metodă dominantă în favoarea unei varietăți de metode, care solicită componente relaționale ale activității didactice, care pot veni în întâmpinarea diverselor nevoi de comunicare ale elevilor precum: conversația, explicația, simularea, explozia stelară, colajul, proiectul, dramatizarea, jocul de rol etc. prin care elevii vor învăța ușor și cu plăcere limba și literatura română, precum și elemente de cultură națională/universală.

• **Învățarea diferențiată.** Procesul educațional trebuie să asigure șanse egale fiecărui elev, prin promovarea unui învățământ diferențiat. În acest context, pentru a realiza un proces personalizat de învățare a limbii și literaturii române trebuie să se țină cont de particularitățile individuale ale elevului, stilul de învățare, ritmul propriu de instruire, nivelul de cunoaștere a limbii etc., iar conținuturile, mijloacele de învățare vor fi adaptate la procesul instructiv, selectate potrivit nivelului de cunoaștere a limbii.

• **Învățarea axată pe teoria inteligențelor multiple.** Pentru învățarea eficientă a limbii și literaturii române din perspectiva învățării centrate pe elev, este indispensabilă cunoașterea și valorificarea procesului didactic prin prisma inteligențelor multiple (verbal-lingvistică, vizual-spațială, logico-matematică, corporală/chinestezică, interpersonală, naturalistă, muzicală/ritmică, intrapersonală, emoțională, existențială). Teoria inteligențelor multiple (după H. Gardner) nu vizează conținuturile învățării, ci modul de interacțiune pe care îl adoptă cadrul didactic în raport cu elevii săi, maniera în care va media procesul comunicării interpersonale pentru ca aceștia să înregistreze performanțe.

Procesul de educație a limbajului și a comunicării poate fi realizat cu succes doar în cazul în care învățarea limbii române va fi extinsă în activități extracurriculare, non-formale, desfășurate în cadrul diverselor activități școlare, dar și în afara instituției de învățământ: *Săptămâna Limbii și literaturii române, Ateliere de lectură, Ateliere culturale, Medalioane literare, Concursuri de inteligență, Întâlniri cu personalități notorii, Activități muzical-literare, Imersiuni lingvistice și culturale etc.*

Evaluarea este o componentă esențială a procesului de predare-învățare a limbii și literaturii române, parte integrantă a *Curriculumului*, care permite determinarea valorii rezultatelor și progresul elevilor, luarea unor decizii de ameliorare și

perfecționare a activității didactice. Evaluarea este conceptualizată ca un proces, o activitate etapizată, desfășurată în timp; vizează domenii și probleme complexe (competențe, finalități, conținuturi, strategii, situații de învățare, produse); implică un șir de măsurări, comparații, aprecieri (judecăți de valoare), pe baza cărora se adoptă anumite decizii pentru optimizarea activității didactice la ore.

Evaluarea, în calitate de reglator al procesului, este indispensabilă atât în actul de predare, cât și cel de învățare, mai mult, aceasta fiind intrinsecă. Prin evaluare, cadrul didactic urmărește cum învață elevii, îi ajută să conștientizeze propriile succese sau eșecuri, să-și îmbunătățească performanțele, să-și evalueze propria activitate de învățare. Profesorul însuși trebuie să evalueze calitatea activităților realizate, eficiența strategiilor utilizate etc. Deși apare ca instrument de transformare a predării și învățării, evaluarea se modelează, la rândul său, în raport cu cerințele acestora.

În procesul evaluării performanțelor elevilor cadrul didactic trebuie să țină cont de specificul acestei activități, iar *obiectivele de evaluare* trebuie să descrie: comportamentul pe care elevul trebuie să-l demonstreze (*ce?*); condițiile de realizare (*cum?*); nivelul de performanță necesar de a fi atins (*cât?*).

Evaluarea se realizează prin diverse metode tradiționale și alternative: conversația, observarea, eseul, portofoliul, posterul, proiectul, colajul, fișe individuale, teste etc., care se axează atât pe evaluarea procesului de învățare a elevului, cât și produsele realizate de acesta.

GHID DE IMPLEMENTARE A CURRICULUMULUI DISCIPLINAR

Introducere

Ghidul de implementare a Curriculumului la disciplina *Limba și literatura română* pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale este conceput ca parte integrantă a sistemului de produse curriculare pentru învățământul gimnazial, îndeplinind funcțiile de informare, formare și îndrumare. Se adresează cadrelor didactice, autorilor de manuale, factorilor de decizie, constituind un reper important în formarea inițială și continuă a specialiștilor în domeniu.

Prezentul suport curricular înlesnește realizarea prevederilor din Curriculumul – 2019, punerea în practică a aspectelor teoretice și metodologice. Ghidul se prezintă ca un instrument propice de dezvoltare a competențelor profesionale ale cadrelor didactice în calitate de mediatori și îndrumători ai elevilor în demersul de formare/dezvoltare a competențelor de comunicare în diverse situații de viață.

Cadrul conceptual definește noțiunile-cheie, operaționale în constituirea unui demers eficient. Principiile fundamentale, ca parte indispensabilă a procesului didactic, sunt propuse pentru a exemplifica și a stimula diverse experiențe de predare-învățare-evaluare.

Elementele inovatoare ale Curriculumului corelează predarea-învățarea-evaluarea cu *Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi*, asigură redefinirea, restructurarea, reorganizarea, decongestionarea programei curriculare, conceptualizând noi competențe specifice, valorificând activitățile de învățare și produsele curriculare, recomandă varii abordări psiho- și sociocentrice, modalități de învățare, promovează instruirea activă, interactivă, creativă, deschid perspective pentru integrarea noilor tehnologii digitale etc.

Harta sinoptică a dezvoltării graduale a competențelor specifice, precum și *Harta sinoptică a unităților tematice*, organizate pe clase, prezintă conturarea progresivă a sistemului de învățare a limbii române, atât pe verticală, cât și pe orizontală, conțin anumite nuanțări atât în cadrul aceleiași clase, cât și de la o clasă la alta.

Supportul didactic oferă oportunități de promovare a unor demersuri didactice diferențiate și personalizate în vederea realizării Curriculumului la disciplina *Limba și literatura română* în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale.

Ghidul vine cu sugestii de proiectare a activităților didactice prin prisma abordării integrate. Materialele propuse în ghid sunt cu statut de recomandare și încurajează cadrele didactice să organizeze activitățile creativ, interactiv, ludic, luând în considerație multiplele inteligențe ale copilului, nevoile și interesele elevilor, condițiile și contextul

nemijlocit în care se realizează procesul didactic de educație lingvistică la disciplina *Limba și literatura română*.

Proiectările didactice vor facilita organizarea și desfășurarea procesului didactic, vor orienta cadrul didactic în abordarea diversificată a activităților, vor releva activitatea profesorului și interesele acestora pentru a răspunde așteptărilor elevilor de cunoaștere, de pregătire pentru viață.

Evaluarea, dimensiune importantă în procesul instruirii, permite analiza progresului învățării și cunoașterii realizate de elevi, determină reușitele și dificultățile elevilor, ajută să facă față sarcinilor de învățare. Reperete metodologice orientative ale evaluării evidențiază principiile fundamentale ale acesteia, relevă tipurile de evaluare propuse pentru a fi practicate în procesul didactic, prezintă exemple de itemi de evaluare în corespundere cu produsele învățării, precum și criteriile de evaluare, finalități etc.

Bibliografia, structurată pe acte ale cadrului legal și normativ, studii/rapoarte și literatura în domeniu conduc spre o viziune unitară asupra instruirii.

Ghidul de implementare a Curriculumului devine, în contextul multidimensional și complex al demersului didactic, un ansamblu de informații pertinente, valide și inovatoare pentru cei interesați de activitatea de formare/dezvoltare a competențelor la disciplina *Limba și literatura română* pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale.

I. Referințe conceptuale ale Curriculumului la disciplina *Limba și literatura română*

1.1. Conceptul de curriculum la disciplina *Limba și literatura română* pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale

Curriculumul la disciplina *Limba și literatura română* pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale, treapta gimnazială, este un document normativ reglator, parte integrantă a Curriculumului Național, ce reflectă asigurarea continuității implementării reformelor curriculare, valorificarea politicilor și strategiilor educaționale naționale și europene actuale în procesul de învățământ, în vederea sporirii calității învățării limbii române ca limbă de stat, întru formarea unei personalități capabile să comunice eficient în diverse domenii ale vieții.

Curriculumul include ansamblul elementelor esențiale, relevante ale realității educaționale la nivelul disciplinei *Limba și literatura română*, atât în reprezentarea teoretică – conceptul curricular, cât și în activitățile practice desfășurate, imprimând o continuă reconsiderare și reconcepere contextuală a acestora. Este proiectat atât din perspectiva curriculumului ca proces (cercetare-proiectare-predare-învățare-evaluare), cât și a curriculumului ca produs (suport curricular: cadru de referință, ghiduri, caiete ale elevului, culegeri de texte, teste de evaluare etc.).

Cu statutul de disciplină școlară obligatorie pentru toate treptele de instruire (*Codul Educației* al Republicii Moldova, art. 10, al (3) [1], disciplina *Limba și literatura română* pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale se axează pe conceptul de *educație lingvistică*.

Educația lingvistică este un proces de instruire pedagogică orientat spre formarea culturii comunicaționale a unei persoane capabile să comunice și să interacționeze cu semenii, exprimându-și gânduri, stări, sentimente, opinii etc., pentru soluționarea unor probleme concrete în viața cotidiană.

Scopul educației lingvistice în instituțiile cu program în limbile minorităților naționale este formarea unui vorbitor cult de limbă română, conștient, capabil să înțeleagă și să producă autonom mesaje orale și scrise, în diverse domenii ale vieții, în vederea integrării socioculturale.

Educația lingvistică reclamă diverse acțiuni și un conținut relevant cu referire la activitatea elevului în procesul și practica de a dobândi o limbă.

Obiectivele educației lingvistice vizează formarea competențelor de comunicare (cu-noștințe, capacități, atitudini), pe care elevii urmează să le formeze/dezvolte pe parcursul școlarității, fiind ghidați de profesor.

Definim *competența de comunicare* drept un ansamblu de cunoștințe și capacități dobândite de elev prin învățare și utilizate în diverse situații de comunicare în funcție de necesitățile individului.

Competența comunicativă a elevilor se formează treptat, deoarece procesul de comunicare este unul complex și se supune gradualității prin identificarea nivelurilor competenței de comunicare.

În procesul de proiectare a Curriculumului la disciplină s-a ținut cont de cercetările în domeniu: conceptualizarea educației lingvistice, realizată de E. Coșeriu, M. Devitt, K. Sterelny, Vl. Pâslaru, L. Șoitu, T. Callo, D. Lupușor etc.; formarea competenței lingvistice, în corespundere cu viziunile savanților L. Wittgenstein, T. Slama-Cazacu, H. Wald etc.; dezvăluirea specificului educațional al noțiunilor de limbă, vorbire, comunicare, reflectat în studiile lui A. Gardiner, P. Grice, A. Reboul, L. Ionescu-Ruxăndoiu etc.

Educația lingvistică este considerată drept model de formare a competenței de comunicare a elevilor din învățământul gimnazial, ocupă un loc central în demersul educațional, deoarece stă la baza oricărei intervenții didactice, fiind gestionată de profesor.

În context, fundamentarea procesului de învățare a disciplinei *Limba și literatura română* în instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale pe conceptul *educației lingvistice* constituie o premisă concludentă privind abordarea integrată a limbii și literaturii, în vederea atingerii scopului de învățare în cadrul disciplinei: dezvoltarea la elevi a competenței de comunicare, valorificarea experiențelor lingvistice în diverse contexte de comunicare, ceea ce ar permite elevului să acționeze autonom în diverse domenii ale vieții.

Educația lingvistică se va realiza printr-un larg spectru de *acte de comunicare* ce vor oferi elevilor multiple deschideri pentru utilizarea limbii în situații de comunicare concrete, conform ariei tematice stabilite.

În procesul de învățare se va urmări nu studierea textului în sine (analiza literară/hermeneutică), ci transmiterea unor valori prin intermediul acestuia, iar textul nonliterar și literar se va supune unei abordări funcționale.

Actualul Curriculum se fundamentează pe modelul funcțional-comunicativ, adecvat nu numai specificului disciplinei *Limba și literatura română* în instituții de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale, ci și modalităților de structurare a

competenței de comunicare a elevilor. Acest model presupune formarea/dezvoltarea competențelor de *receptare a mesajului oral și exprimare orală*, respectiv de *receptare a mesajului scris și exprimare scrisă*. De altfel, comunicarea se constituie din fuziunea tuturor competențelor, dar și a fenomenelor lingvistice (fonetice, lexicale, gramaticale) care se valorifică în cadrul aceleiași unități de învățare. Prin abordarea funcțional-comunicativă, limba se studiază „în proces/funcțiune”, ca un instrument cu ajutorul căruia persoanele intră în contact unele cu altele și nu ca „sistem abstract”, obiect de studiu în sine, izolat de modurile și registrele în care funcționează. Fenomenele lingvistice, ca unități de construcție a comunicării, sunt învățate în aspect aplicativ, fără utilizarea metalimbajului.

Limbajul elevului în limba română ca limbă nematernă, drept instrument al comunicării, trebuie format, nuanțat în funcție de specificul comunicării pentru ca prin intermediul lui să se poată transmite idei, gânduri, sentimente, atitudini și să se poată realiza diferite comportamente comunicative.

Cadrul conceptual al actualului Curriculum la disciplina *Limba și literatura română* se bazează pe câteva principii fundamentale:

- *principiul motivării, stimulării interesului elevului pentru învățarea limbii române și a comunicării în limba țintă;*
- *principiul învățării centrate pe elev;*
- *principiul sistematizării și coerenței demersurilor educaționale;*
- *principiul abordării integrate a procesului de instruire;*
- *principiul învățării bazat pe modelul funcțional-comunicativ;*
- *principiul învățării experiențiale, naturale, prin acțiune;*
- *principiul învățării realizat într-un mediu prietenos, în contexte diversificate de comunicare;*
- *principiul accesibilității și individualizării procesului de învățare;*
- *principiul axiologic/valoric;*
- *principiul comunicării interculturale;*
- *principiul corelației interdisciplinare;*
- *principiul parteneriatului în învățarea limbii române.*

Structura Curriculumului la disciplina Limba și literatura română, ediția 2019, pentru treapta gimnazială, cuprinde, pe lângă *Preliminarii*, următoarele componente:

- **Cadrul conceptual al Curriculumului**, ce reprezintă repererele conceptuale de învățare a limbii române ca limbă nematernă în instituțiile cu program în limbile minorităților naționale.

- **Competențele specifice disciplinei**, care structurează demersul formativ al procesului de învățare a limbii române pe parcursul treptei gimnaziale și vizează receptarea și producerea de mesaje orale și scrise (audierea, lectura, vorbirea și scrierea), în situații familiare, practicarea limbii române în situații cotidiene, identificarea, aprecierea valorilor culturii naționale și universale, deschidere pentru implicarea activă în viața social-culturală a Republicii Moldova.
- **Administrarea disciplinei**, unde se indică statutul obiectului de învățare cuprins în aria curriculară *Limbă și comunicare*, numărul de ore proiectat pentru învățare la treapta gimnazială.
- **Repartizarea orientativă a orelor pe unități de conținut**, ce reflectă o distribuție a timpului alocat pentru învățare pe clase: activități integrate de învățare a limbii și literaturii române, recapitulări, evaluări, lectură particulară/ateliere de lectură, ore la discreția profesorului.
- **Volumul recomandat al produselor școlare**, care indică numărul de cuvinte, numărul de replici în cadrul unui dialog și numărul de pagini pentru lectura particulară.
- **Unitățile de învățare**, structurate eșalonat, constituite din *unități de competențe, unități de conținut, activități de învățare și produse școlare recomandate*, care servesc ca mijloace de atingere a *finalităților* de învățare.
- **Unitățile de conținut** ca bază de operare pentru formarea competențelor, includ: *unitățile tematice, actele comunicative și elementele de construcție a comunicării*.
 - Unitățile tematice sunt organizate în cinci module: cl. a V-a – a VII-a: *Copilul în familie, Copilul în societate, Copilul și natura, Copilul și Patria, Copilul și universul preferințelor*; clasele a VIII-a – a IX-a: *Adolescentul și valorile sale, Adolescentul și societatea, Adolescentul și natura, Adolescentul și Patria, Adolescentul și cultura*.
 - Actele de comunicare constituie elemente prin care se poate realiza procesul comunicativ.
 - Elementele de construcție a comunicării, reprezentate prin fenomenele lingvistice propuse pentru învățare pe fiecare clasă, sunt abordate din perspectivă funcțional-comunicativă.
- **Finalitățile**, stipulate la finalul fiecărei clase, reflectă realizarea graduală a competențelor specifice. În baza finalităților se vor stabili obiectivele de evaluare finală.
- **Reperete metodologice**, ce vizează procesul de *predare-învățare-evaluare*, au rolul de a orienta cadrul didactic în organizarea demersului didactic la clasă pentru a facilita formarea sistemului de competențe proiectat la treapta gimnazială.

- **Bibliografia**, ce cuprinde sursele bibliografice de referință și oferă o deschidere complexă asupra procesului de instruire.

Curriculumul se axează pe teoria constructivistă a învățării, abordările psihocentrică și sociocentrică, ce vizează:

- implicarea activă a elevilor în construirea cunoașterii, prin deconstrucții și reconstrucții;
- stimularea colaborării și cooperării, lucrului în echipă, parteneriatului;
- orientarea procesului didactic spre învățarea activă, formarea de competențe, abilități, atitudini, dezvoltarea creativității elevilor ca generatori de valori;
- utilizarea pe larg a strategiilor active și interactive, a metodelor experiențiale/de explorare și acțiune;
- raportarea sarcinilor de învățare la situațiile reale de viață ce pot fi rezolvate individual sau în grup, utilizarea materialelor autentice;
- organizarea procesului didactic din perspectiva învățării centrate pe elev, educației *prin* valori și *pentru* valori; focalizarea pe asumarea valorilor general-umane viață, adevăr, bine, frumos, dreptate, libertate, egalitate, sacru etc. și valorilor naționale țara, poporul, simbolică statului (imnul, stema, drapelul), limba, istoria, conștiința și cultura națională, credința, tradițiile, arta populară etc.

1.2. Demersuri inovatoare ale Curriculumului la disciplină

Curriculumul la disciplina *Limba și literatura română*, ediția 2019, a fost modernizat în context cu actualul cadru legislativ, politicile și strategiile educaționale, lingvistice naționale și internaționale. De asemenea, s-a ținut cont de experiența și sugestiile cadrelor didactice, experților naționali, de interesele și nevoile elevului modern, analiza rezultatelor obținute în procesul de evaluare, precum și de opiniile părinților, elevilor referitoare la documentul normativ, parvenite din teritoriu.

Elementele de noutate dezvoltate în actualul Curriculum se referă la:

- stabilirea cadrului valoric intra-/interdisciplinar în baza profilului absolventului de la treapta gimnazială, din perspectiva abordărilor psiho- și sociocentrice;
- corelarea conceptului curriculumului național cu *Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi* (CECRL);
- racordarea competențelor specifice disciplinei cu nivelurile europene comune de referință, în contextul implementării *Programului național pentru îmbunătățirea calității învățării limbii române în instituțiile de învățământ general cu instruire în limbile minorităților naționale 2016-2020* [7];
- stabilirea și descrierea nivelurilor de învățare a limbii române la treapta gimnazială (clasa a V-a – A2.3, clasa a VI-a – A2.4, clasa a VII-a – B1.1, clasa a VIII-a – B1.2,

clasa a IX-a – B1.3), delimitarea clară a finalităților de învățare a limbii române pentru treapta gimnazială în vederea atingerii nivelului B1;

- prezentarea conceptului de curriculum din perspectivă sistemică;
- abordarea/conceperea integrată/unitară a procesului de învățământ: sistem de competențe, conținuturi, activități de învățare; studiul integrat al limbii și literaturii române;
- precizarea noțiunii de competență, a nivelurilor taxonomice ale competențelor;
- revizuirea competențelor specifice disciplinei pentru treapta gimnazială, prin evidențierea valorilor și atitudinilor specifice predominante în concordanță cu profilul absolventului claselor gimnaziale;
- substituirea conceptului de subcompetență cu unitatea de competență;
- reevaluarea, reducerea și reformularea sistemului unităților de competență, în baza taxonomiei competențelor, conform domeniilor de cunoaștere și înțelegere, aplicare și operare, integrare și transfer;
- prezentarea graduală a procesului de formare a competențelor specifice, pe unități de învățare, clase;
- corelarea abordărilor intra- și interdisciplinare la nivelul sistemului de competențe și a conținuturilor educaționale proiectate, raportate la etapele învățării limbii române ca limbă nematernă (educație timpurie, învățământ primar), sincronizarea cu disciplinele conexe din Aria curriculară *Limbă și comunicare: Limbi străine, Limba și literatura rusă, Limba maternă*;
- restructurarea, reorganizarea unor domenii, descongestionarea programului curricular, prin eliminarea unor conținuturi considerate irelevante pentru formarea/dezvoltarea competențelor specifice disciplinei;
- redefinirea unităților de învățare, conceptualizate din perspectiva formării competențelor ce stabilește sistemul de referință al finalităților, iar conținuturile, activitățile, produsele devenind mijloace de formare a competențelor;
- stabilirea unei structuri unice a unităților de învățare pe clase organizate în unități de competențe, conținuturi, activități de învățare și produse;
- introducerea unor noi componente curriculare: activități de învățare, produse recomandate și finalități pentru fiecare clasă;
- racordarea activităților de învățare recomandate la unitățile de competență;
- organizarea conținuturilor de învățare (unităților tematice, actelor de comunicare, elementelor de construcție a comunicării) gradual, pe clase, conform treptei de învățare;
- prezentarea dinamică a sistemului de finalități proiectate pentru fiecare clasă, care conduc progresiv elevii spre dobândirea competențelor specifice disciplinei, la finele treptei gimnaziale de învățământ;

- promovarea modelului funcțional-comunicativ în procesul de învățare a limbii române ca limbă nematernă, structurarea elementelor de construcție a comunicării din perspectiva abordării funcționale;
- diversificarea modalităților de integrare a noilor tehnologii digitale, informaționale și de comunicare în procesul didactic;
- promovarea modalităților de învățare bazate pe acțiune: învățarea experiențială, învățarea bazată pe cercetare, învățarea prin descoperire, învățarea în bază de sarcini/rezolvare de probleme, învățarea bazată pe proiecte; a strategiilor didactice active și interactive etc.;
- introducerea, ca element de noutate, a noțiunilor: *text multimodal, produs digital, atelier de lectură, atelier intercultural* etc.

1.3. Sistemul de competențe specifice disciplinei

Conform *Cadrului de Referință al Curriculumului Național* „competența este un sistem integrat de cunoștințe, abilități, atitudini și valori, dobândite, formate și dezvoltate prin învățare, a căror mobilizare permite identificarea și rezolvarea diferitor probleme în diverse contexte și situații. Competența reprezintă ca finalitate un rezultat măsurabil obținut în cadrul procesului educațional, ceea ce cadrul didactic și elevii intenționează să realizeze în procesul de predare-învățare” [2, pag. 15].

Curriculumul la disciplină, ediția 2019, este bazat pe un sistem de competențe, iar în procesul de proiectare curriculară a fost utilizată taxonomia competențelor structurată în:

competențe-cheie/transversale → competențe specifice → unități de competențe.

- **Competențele-cheie/transversale/transdisciplinare** marchează așteptările societății privind parcursul școlar și performanțele generale care pot fi atinse de elevi la încheierea școlarizării. Curriculumul actual este fundamentat pe competențele-cheie/transversale, stabilite în Codul Educației, art.11, pentru sistemul de învățământ din Republica Moldova:

- a. competențe de comunicare în limba română;
- b. competențe de comunicare în limba maternă;
- c. competențe de comunicare în limbi străine;
- d. competențe în matematică, științe și tehnologie;
- e. competențe digitale;
- f. competența de a învăța să înveți;
- g. competențe sociale și civice;
- h. competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă;
- i. competențe de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale [1].

Competențele transdisciplinare detaliază specificul fiecărei competențe-cheie/transversale pentru treapta de învățământ, având caracter general, complex, scop și finalitate pentru treapta respectivă.

Prioritare pentru educația lingvistică în limba română sunt competențele-cheie a), b), c), e), f), g), i).

- **Competențele specifice la disciplină** reprezintă un sistem integrat de cunoștințe, abilități, atitudini și valori, dobândite, formate și dezvoltate prin învățare, a căror aplicare permite identificarea și rezolvarea diferitor probleme în diverse contexte și situații de comunicare. Competențele date concretizează rezultatele care se proiectează a fi atinse la finele învățământului gimnazial.

Disciplina *Limba și literatura română* dispune de valențe proprii în formarea competențelor specifice. Acestea au fost derivate din competențele-cheie/transversale și formulate în conformitate cu *Cadrul de Referință al Curriculumului Național* [2], recomandările *Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi* [13]. Competențele specifice vizează formarea/dezvoltarea competențelor de receptare și producere a mesajului oral și scris (audiere, vorbire, citire, scriere) și practicarea limbii în diverse contexte.

În notă cu cele spuse, Curriculumul la *Limba și literatura română* pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale stabilește **5 competențe specifice (CS)**:

- CS 1. Receptarea** mesajelor orale în diverse contexte de comunicare, manifestând atenție, interes și atitudine pozitivă în procesul de interacțiune verbală.
- CS 2. Producerea** de mesaje orale în situații de comunicare dialogată și monologată, demonstrând comportament verbal și nonverbal autonom.
- CS 3. Receptarea** mesajelor scrise/textelor nonliterare și literare din variate surse, exprimând dorința de a utiliza informațiile achiziționate în situații reale de comunicare.
- CS 4. Producerea** de mesaje scrise, manifestând responsabilitate pentru corectitudinea exprimării proprii în limba română literară.
- CS 5. Practicarea** limbii române, în diverse situații de comunicare, demonstrând respect pentru valorile culturii naționale și universale, deschidere pentru implicarea activă în viața social-culturală a Republicii Moldova.

Competențele specifice disciplinei, ce vizează *receptarea și producerea* (mesajelor orale și scrise), *practicarea* limbii în diverse contexte de comunicare, au o structură triadică, fiind constituite din abilități, cunoștințe, atitudini/valori.

Competențele specifice pentru învățământul gimnazial corelează cu competențele specifice la disciplină din treapta de educație timpurie și învățământul primar, dezvoltându-le.

Implementarea Curriculumului la disciplină va contribui la formarea competențelor specifice, dezvoltarea competențelor-cheie/transversale/transdisciplinare. Pentru a valorifica abordarea inter-/transdisciplinară în demersul didactic se recomandă ca în procesul de proiectare didactică de lungă și scurtă durată profesorul să aleagă astfel unitățile de conținut, activitățile de învățare, produsele proiectate pentru a fi elaborate, încât să se asigure atât formarea/dezvoltarea competențelor specifice disciplinei, cât și, prin intermediul lor, a competențelor-cheie/transversale/transdisciplinare.

- **Unitățile de competențe** reprezintă componente ale competențelor specifice, etape sau prechiziții în construirea acestora. Unitățile de competențe sunt structurate și dezvoltate la disciplină pentru fiecare dintre clasele a V-a – a IX-a pe parcursul unei unități de învățare/unui an școlar. Acestea sunt prezentate în formă de acțiuni, structurate taxonomic după nivelul de realizare.

În activitatea de formare a competențelor, profesorul își va focaliza atenția asupra valorii acestora, reprezentate printr-un ansamblu integrat de cunoștințe, capacități, atitudini dobândite de elev prin învățare și mobilizate în contexte specifice, în vederea rezolvării unor probleme de comunicare cu care se poate confrunta elevul în viața reală.

Competențele specifice vizează realizarea competențelor-cheie/transversale, iar unitățile de competențe sunt derivate din cele specifice. Acțiunile de implementare a Curriculumului actualizat se referă la realizarea sistemică și graduală a acestora.

Remarcăm că sistemul de competențe, proiectat în Curriculum, este obligatoriu și servește drept reper în proiectarea și realizarea demersului didactic la clasă. Competențele specifice sunt dezvoltate gradual pe clase prin unități de competențe (*vide* Tabelul 1.1.).

Tabelul 1.1.

Harta sinoptică a dezvoltării graduale a competențelor specifice

Unități de competențe					
Competența specifică	V	VI	VII	VIII	IX
<p>1. Receptarea mesajelor orale în diverse contexte de comunicare, manifestând atenție, interes și atitudine pozitivă în procesul de interacțiune verbală.</p>	<p>1.1. Identificarea semnificației globale a unui mesaj audiat, pe teme familiare.</p> <p>1.2. Desprinderea unor informații-cheie dintr-un mesaj oral, clar articulat, cu și fără repere.</p> <p>1.3. Identificarea semnificației unor cuvinte, enunțuri prin raportare la textul audiat.</p> <p>1.4. Exprimarea reacției verbale și non-verbale, la indicațiile interlocutorului, în diverse activități cotidiene.</p> <p>1.5. Manifestarea atenției și a curiozității față de înțelegerea la auz a unor mesaje pe teme uzuale.</p>	<p>1.1. Identificarea unor informații generale din interacțiuni verbale în contexte cotidiene.</p> <p>1.2. Identificarea unor detalii din mesaje audiate, în contexte din imediata apropiere.</p> <p>1.3. Înțelegerea unor fapte/acțiuni/ evenimente dintr-un text audiat.</p> <p>1.4. Înțelegerea instrucțiunilor/indicațiilor simple cu privire la realizarea unor activități cotidiene.</p> <p>1.5. Manifestarea atitudinii pozitive pentru receptarea mesajelor orale în procesul de interacțiune verbală.</p>	<p>1.1. Recunoașterea unor informații esențiale din diverse texte audiate pe teme uzuale.</p> <p>1.2. Identificarea unor informații audiate, conform anumitor criterii.</p> <p>1.3. Înțelegerea unor informații concrete dintr-un mesaj audiat, pe teme de interes personal.</p> <p>1.4. Îndeplinirea instrucțiunilor/indicațiilor cu referire la organizarea și desfășurarea unor activități cotidiene.</p> <p>1.5. Manifestarea interesului pentru înțelegerea mesajelor în limba română, pe teme familiare.</p>	<p>1.1. Desprinderea ideilor principale din mesaje audiate, emisiuni radio/TV, pe teme familiare.</p> <p>1.2. Recunoașterea unor informații specifice din mesaje audiate, de interes personal.</p> <p>1.3. Desprinderea semnificației mesajului dintr-o conversație cotidiană.</p> <p>1.4. Îndeplinirea instrucțiunilor/indicațiilor simulate și reale de comunicare cotidiană.</p> <p>1.5. Manifestarea interesului față de înțelegerea diverselor mesaje orale.</p>	<p>1.1. Identificarea semnificației globale din mesaje autentice.</p> <p>1.2. Recunoașterea unor informații detaliate din interacțiuni verbale, mesaje audio-vizuale.</p> <p>1.3. Deducerea mesajului unui text audiat pe teme cotidiene.</p> <p>1.4. Îndeplinirea instrucțiunilor în situații simulate și reale de comunicare cotidiană.</p> <p>1.5. Manifestarea ascultării active în diverse interacțiuni verbale.</p>

<p>2. Producerea de mesaje orale în situații de comunicare dialogată și monologată, demonstrând comportament verbal și nonverbal autonom.</p>	<p>2.1. Redarea conținutului unor mesaje, pe teme familiare, în bază de repere. 2.2. Descrierea unui obiect, personaj, a unei persoane, utilizând vocabularul tematic. 2.3. Realizarea unor dialoguri pe teme uzuale, folosind reguli elementare de etichetă verbală și nonverbală. 2.4. Prezentarea unor informații, în bază de repere. 2.5. Manifestarea interesului pentru comunicarea interpersonală în limba română.</p>	<p>2.1. Redarea conținutului unor texte, pe teme uzuale, cu sau fără repere. 2.2. Descrierea unui obiect, fenomen, a unei ființe, conform anumitor criterii. 2.3. Realizarea unor dialoguri, aplicând norme de etichetă verbală și nonverbală, în situații concrete de comunicare. 2.4. Prezentarea unor opinii, informații, cu sau fără repere. 2.5. Manifestarea interesului pentru participare la diverse interacțiuni verbale.</p>	<p>2.1. Redarea conținutului unor texte pe teme cotidiene, fără repere. 2.2. Prezentarea unor locuri, localități, acțiuni, personalități/personaje, conform anumitor obiective. 2.3. Cererea și oferirea de informații, în contexte cunoscute, respectând eticheta în comunicarea interpersonală. 2.4. Relatarea succintă a unor întâmplări, experiențe personale. 2.5. Manifestarea disponibilității pentru participare la diverse interacțiuni verbale.</p>	<p>2.1. Redarea conținutului unor texte, conform anumitor obiective. 2.2. Caracterizarea unor persoane/personaje, exprimând atitudinea proprie. 2.3. Participarea la conversații, asupra unor subiecte generale, expunând punctul de vedere propriu. 2.4. Relatarea unor evenimente, fapte, activități cu tematică diferită. 2.5. Manifestarea interesului pentru calitatea exprimării/interacțiunii în limba română.</p>	<p>2.1. Redarea succintă a mesajului unor texte nonliterare și literare, receptate din diverse surse. 2.2. Prezentarea argumentată a unor experiențe, intenții, proiecte de viitor. 2.3. Participarea la conversații pe diverse teme, demonstrând comportament verbal și nonverbal autonom. 2.4. Producerea unui discurs, cu utilizarea suporturilor audio-vizuale/digitale. 2.5. Manifestarea atitudinii pozitive față de participarea la dialog și exprimarea în public.</p>	<p>3. Receptarea mesajelor scrise/textelor nonliterare și literare din variate surse, exprimând dorința de a utiliza informațiile achiziționate în situații reale de comunicare.</p>	<p>3.1. Citirea corectă, fluentă și atentă, adaptând intonația la mesajul textului. 3.2. Recunoașterea informației generale din text, pe baza unor întrebări de sprijin.</p>	<p>3.1. Citirea cursivă, expresivă și conștientă a diferitor tipuri de texte, urmând anumite instrucțiuni. 3.2. Identificarea informației esențiale din diverse texte, pe baza unor repere.</p>	<p>3.1. Citirea cursivă, expresivă și conștientă a diferitor texte, conform unor obiective. 3.2. Desprinderea sensului global din diverse texte nonliterare și literare.</p>	<p>3.1. Lectura activă a textelor nonliterare și literare de pe diferite suporturi. 3.2. Stabilirea semnificației mesajelor unor texte lecturate.</p>	<p>3.1. Lectura autonomă și conștientă a textelor nonliterare și literare din variate surse. 3.2. Identificarea informațiilor relevante din diverse texte nonliterare și literare.</p>
--	--	---	--	--	---	---	---	--	---	--	---

	<p>3.3. Deducerea semnificației unor cuvinte, sintagme, enunțuri prin raportare la textul citit.</p> <p>3.4. Stabilierea fragmenților logico-semantică ale unui text.</p> <p>3.5. Manifestarea curiozității pentru lectura unor texte pe teme familiare, utilizând informațiile achiziționate în situații reale de comunicare.</p>	<p>3.3. Stabilierea, pe baza unor întrebări, a informațiilor de detaliu din variate tipuri de texte.</p> <p>3.4. Ordonarea logică a informației într-un plan dezvoltat de idei.</p> <p>3.5. Manifestarea interesului pentru lectura diverselor tipuri de texte.</p>	<p>3.3. Extragerea informațiilor specifice din diverse tipuri de texte și surse.</p> <p>3.4. Structurarea logică a informației într-un plan dezvoltat de idei.</p> <p>3.5. Manifestarea preocupării de a înțelege diverse tipuri de texte lecturate.</p>	<p>3.3. Selectarea informațiilor de detaliu, din variate texte, conform anumitor obiective.</p> <p>3.4. Ordonarea informațiilor din diverse surse după anumite criterii.</p> <p>3.5. Manifestarea deschiderii pentru informare prin lectură, din surse variate, utilizând informațiile achiziționate în comunicarea cotidiană.</p>	<p>3.3. Selectarea informațiilor specifice și de detaliu din variate tipuri de texte și surse.</p> <p>3.4. Recunoașterea organizării logice a unui text funcțional sau literar.</p> <p>3.5. Manifestarea atitudinii pozitive față de practicile de lectură, utilizând informațiile achiziționate în situații reale de comunicare.</p>
<p>4. Producerea de mesaje scrise, manifestând responsabilitate pentru corectitudinea exprimării proprii în limba română literară.</p>	<p>4.1. Scrierea lizibilă, corectă și clară a cuvintelor, enunțurilor, mesajelor în limba română.</p> <p>4.2. Formularea de răspunsuri/întrebări pe baza unor texte, teme familiare.</p> <p>4.3. Redactarea, în baza reperelor, a unor texte scurte, simple, pe subiecte familiare.</p>	<p>4.1. Scrierea corectă, lizibilă a unor mesaje, texte conform normelor limbii române literare.</p> <p>4.2. Exprimarea, în enunțuri simple, a propriilor reacții și opinii privind mesajele receptate</p> <p>4.3. Elaborarea unui text, pe baza unei structuri/scheme, oferite ca model, pe teme uzuale.</p>	<p>4.1. Scrierea corectă, lizibilă a unor mesaje, texte conform normelor limbii române literare.</p> <p>4.2. Formularea, în scris, a unor idei/opinii/impresii/atitudini personale în raport cu tema abordată.</p> <p>4.3. Redactarea unor texte structurate, conform ariei tematice.</p>	<p>4.1. Utilizarea normelor de scriere specifice limbii române la redactarea diferitor tipuri de texte.</p> <p>4.2. Descrierea unor persoane, locuri, activități etc., respectând anumite cerințe.</p> <p>4.3. Redactarea textelor cu privire la situații, fapte, persoane/personaje etc., exprimând opinia personală.</p>	<p>4.1. Aplicarea normelor limbii române literare în texte proprii.</p> <p>4.2. Expunerea unor opinii, impresii, atitudini vizând un subiect cunoscut.</p> <p>4.3. Redactarea unor texte structurate, prezentând argumente pertinente.</p> <p>4.4. Manifestarea responsabilității pentru calitatea redactării textelor elaborate.</p>

1.4. Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi – premisă a Curriculumului la disciplina *Limba și literatura română* pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale

Actualul Curriculum, în context cu *Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi*, se axează pe *abordarea acțională* a învățării limbii române. Din această perspectivă, cel care învață limba este văzut ca un actor social (membru al societății), care are de îndeplinit diverse sarcini comunicative în procesul de interacțiune socială, în cadrul unui anumit domeniu (personal, public, educațional, profesional).

Domeniile de activitate se referă la sferele de interacțiuni comunicative ale persoanelor în viața socială, la centrele de interes ale acestora:

Domeniul personal este domeniul vieții private a utilizatorului și cuprinde atât relațiile familiale, cât și practicile sociale individuale.

Domeniul public/social se referă la schimburile de mesaje, interacțiunile sociale cotidiene (relațiile comerciale, administrative, serviciile publice, activitățile culturale, activitățile de divertisment în locurile publice, relațiile cu mass-media etc.).

Domeniul educațional vizează sistemul educativ, în care subiectul se află într-un context de instruire, cu scopul de a dobândi anumite cunoștințe sau deprinderi specifice.

Domeniul profesional include toate activitățile unui actor social și relațiile acestuia în care utilizatorul este angajat să-și exercite profesia sau meseria [13].

Numărul domeniilor posibile este practic nedeterminat întrucât orice centru de interes al celui care învață limba poate fi un domeniu. Fiecare domeniu este generator de diverse situații. În descrierea acestor situații trebuie să se țină cont de: locul și momentul în care ele apar, instituțiile/organismele implicate, actorii participanți, obiectele prezente, evenimentele posibile, operațiunile efectuate de actori și textele specifice situației.

Fiecare dintre domeniile menționate dezvoltă *subiecte de comunicare*. Acestea au fost elaborate în context cu domeniile de interacțiune socială a elevilor, interesele, nevoile de comunicare, noile abordări pedagogice etc.

CECRL definește atât competențele generale ale utilizatorului, cât și competențele în învățarea limbilor. Competențele generale individuale ale elevilor, conform CECRL, vizează *cunoștințele, deprinderile, competența existențială și capacitatea de a învăța*.

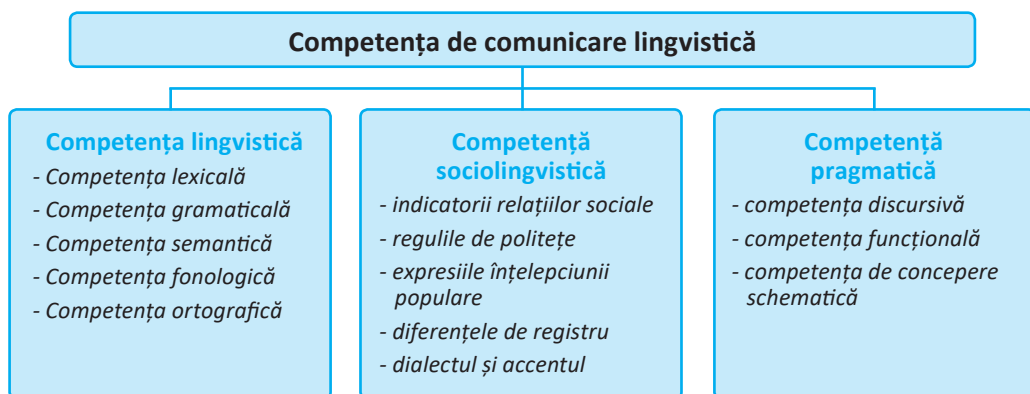
Cât privește *competența de comunicare lingvistică* ea este conceptualizată drept competență care îi permite unei persoane să acționeze, utilizând cu precădere mijloacele lingvistice.

Competența de comunicare lingvistică conform CECRL constă din trei părți componente: *competența lingvistică*, *competența sociolingvistică*, *competența pragmatică*, fiecare dintre aceste componente fiind constituită din *cunoștințe*, *capacități/deprinderi* și *atitudini*:

- *competența lingvistică* include cunoștințe și deprinderi fonetice, lexicale, gramaticale etc.;
- *competența pragmatică* vizează utilizarea funcțională a resurselor lingvistice (capacitatea de realizare a interacțiunilor prin cunoașterea și utilizarea actelor de vorbire, a discursurilor, a diferitor tipuri de texte);
- *competența sociolingvistică* se referă la capacitatea de adaptare a comunicării la normele sociale (formulele de adresare, de politețe, felicitări, reglementarea relațiilor dintre generații etc.) în comunicarea dintre reprezentanții diferitor culturi etc. [13, pag. 18-19] (*vide* Tabelul 1.2.).

Tabelul 1.2.

Structura competenței de comunicare lingvistică conform CECRL

Activitățile de comunicare lingvistică reprezintă modalități concrete de punere în aplicare a competenței de comunicare. Activitățile comunicative sunt *receptarea* (orală și/sau scrisă), *producerea* (orală și/sau scrisă), *interacțiunea* (schimbul de mesaje, activitatea interactivă fiind mai mult decât receptare + producere, ea însemnând construcția unui discurs comun) și *medierea* (traducere și interpretări, reformularea accesibilă a textului pentru o persoană la solicitare etc.) [13, pag. 29].

În notă cu CECRL au fost formulate cele 5 competențe specifice la disciplina *Limba și literatura română* pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale proiectate în Curriculum (*vide* Tabelul 1.3.).

Tabelul 1.3.

**Activitățile de comunicare lingvistică din CECRL corelate cu Competențele
specifice din Curriculumul la disciplină**

Recomandările CECRL	Competențe specifice – Curriculum la <i>Limba și literatura română</i>
<i>receptarea (orală)</i>	<i>receptarea</i> mesajelor orale în diverse contexte de comunicare;
<i>receptarea (scrisă)</i>	<i>receptarea</i> mesajelor scrise/textelor nonliterare și literare din variate surse;
<i>producerea (orală)</i>	<i>producerea</i> de mesaje orale în situații de comunicare dialogată și monologată;
<i>producerea (scrisă)</i>	<i>producerea</i> de mesaje scrise;
<i>interacțiunea</i>	<i>practicarea</i> limbii române în diverse situații de comunicare.
<i>medierea</i>	

Relevăm că în situația realizării unor sarcini comunicative locutorii vor recurge la diverse *strategii*. Sarcinile de lucru presupun lectura, explorarea și interpretarea de texte (orale sau scrise) prin receptare, producere, interacțiune sau mediere. În accepția CECRL, *textul* reprezintă orice secvență discursivă orală sau scrisă, receptată de utilizatori, produsă de aceștia sau schimbată între ei.

Strategiile utilizate de vorbitor sunt determinate de competențele de care acesta dispune și de felul în care își imaginează situația în care acționează. Utilizatorul limbii recurge la diferite strategii de comunicare cu scopul de a-și îndeplini cu succes sarcina conform exigențelor comunicării într-o situație dată. În acest sens, el își mobilizează resursele și pune în practică anumite aptitudini. În context, termenul strategie se referă la abordarea unui anumit comportament care să conducă la maximă eficiență în realizarea sarcinilor. Strategiile comunicative trebuie dobândite și puse în practică de către utilizator pentru eficientizarea comunicării [35, pag. 11].

Funcțiile prezentului Curriculum au caracter de conceptualizare, reglare, norme, orientare și proiectare a procesului didactic la disciplină. Demersul curricular este eșalonat pe clase, pe tipuri de competențe, unități de învățare, finalități și produse la fiecare clasă, iar la finele învățământului gimnazial elevii trebuie să posede competențe la limba română conform nivelului B1, corelate cu descriptorii din CECRL. Astfel, la sfârșitul treptei gimnaziale, elevul va putea:

- percepe informații globale și de detaliu din mesaje audio-vizuale/interacțiuni verbale când este folosit un limbaj standard clar pe teme familiare;
- participa la interacțiuni verbale/conversații/discuții pe teme cotidiene;
- produce un discurs simplu și coerent pe teme uzuale și de interes personal;

- redacta texte/eseuri simple și coerente pe subiecte familiare, în bază de repere;
- relata experiențe, evenimente, fapte, intenții, proiecte de viitor, pe diverse teme, cu argumentarea opiniei proprii, exprimarea atitudinii;
- adapta resursele lingvistice achiziționate și promova valorile naționale și universale în diverse situații de comunicare,

manifestând ca atitudini specifice și valori predominante:

- interes și atitudine pozitivă în procesul de interacțiune verbală;
- comportament verbal și nonverbal autonom;
- dorința de a utiliza informațiile achiziționate în situații reale de comunicare;
- responsabilitate pentru corectitudinea exprimării proprii în limba română literară;
- deschidere pentru implicarea activă în viața social-culturală a Republicii Moldova.

1.5. Modalități de valorificare a Curriculumului la disciplină

Curriculumul la *Limba și literatura română*, ediția 2019, pentru treapta gimnazială, are ca element de noutate promovarea abordărilor inter- și transdisciplinare în demersul didactic, introducerea *atelierelor de lectură, de discuții/dezbateri, interculturale* care se bazează pe abordări flexibile, învățare activă, interactivă. Aceste activități motivează, încurajează comunicarea în limba română, stimulează încrederea în forțele proprii ale elevilor prin crearea unui număr mare de situații în care aceștia pot exersa comunicarea spontană în conversații pe subiecte familiare, de interes personal sau care țin de viața cotidiană.

De menționat că prezentul Curriculum propune diverse modalități de învățare bazată pe acțiune și explorare, în care elevii se implică nemijlocit în procesul propriei formări prin: *învățarea bazată pe proiecte, învățarea în bază de sarcini/rezolvare de probleme, învățarea prin descoperire, învățarea experiențială, învățarea bazată pe cercetare – investigare etc.*

Este încurajată realizarea unor proiecte educaționale în cadrul unui semestru cu deschidere atât în cadrul ariei *Limbă și comunicare*, cât și în alte Arii/domenii ale cunoașterii. De ex.: dezvoltare personală, educație pentru societate, educație digitală, educație economică, educație antreprenorială etc.

În cadrul acestor activități pot fi formate/dezvoltate nu doar competențele de comunicare (lingvistice, pragmatice, socioculturale), ci și competențe-cheie/transversale/transdisciplinare: antreprenoriale, acțional-strategice, digitale, sociale și civice etc. Acestea favorizează dezvoltarea personalității elevilor în devenirea lor ca cetățeni informați, activi și integri, promovează acțiunea personală și comunitară, orientează în soluționarea de probleme, demonstrând responsabilitate în luarea deciziilor și dezvoltarea personală pe parcursul întregii vieți.

Actualul Curriculum operează cu elemente inovatoare, care răspund așteptărilor atât ale elevilor, cât și ale părinților, societății în general și care constau în elaborarea de către elevi a produselor digitale, prin intermediul tehnologiilor informaționale moderne: documente în format Word, prezentări PowerPoint/Prezi, prezentări în format video, înregistrări audio în format mp3, audio-video în format mp4, jurnale de lectură în format audio/audio-video, lapbook-uri, colaje, postere interactive online, portofolii digitale etc.

În context, cadrul didactic este încurajat să utilizeze: *suporturi didactice online; instrumente digitale moderne*: calculatorul, proiectorul, tabletele, tabla interactivă, telefoane mobile etc.; *suporturi digitale*: softuri educaționale, materiale în format mp3 și mp4, website-uri, filme, colaje digitale, postere digitale, dicționare digitale, soft-uri SMART, bloguri, etc.; *platforme educaționale online; materiale didactice ilustrative*: imagini, ilustrații, fișe/carduri cu imagini, obiecte, tabele, scheme, lucrări grafice, postere, colaje, scheme, diagrame etc.

Pentru a asigura o implementare reușită a Curriculumului actual la *Limba și literatura română* în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale, treapta gimnazială, se recomandă:

- valorificarea pe larg a politicilor naționale și europene în procesul de învățământ la disciplină;
- promovarea unui management eficient al implementării Curriculumului, abordarea procesului de învățare din perspectivă inter-/transdisciplinară;
- organizarea unui cadru motivațional de învățare a limbii române, ce se axează pe nevoile elevilor, stilul lor de învățare;
- centrarea învățării pe comunicare în diverse sfere ale cotidianului, pe formarea competențelor comunicative;
- crearea mediului de învățare pozitiv, atractiv și plăcut învățării;
- utilizarea unor sarcini din viața reală în care elevul este pus în situația de a rezolva o problemă, îndeplini niște sarcini în diverse contexte din viața cotidiană;
- proiectarea demersului didactic din perspectiva stabilirii unei conexiuni reale cu lumea din afara clasei, utilizarea unor exemple reale, din mediul de interes al elevului;
- stabilirea unui climat psihologic și relațional favorabil învățării limbii române la toate nivelurile pentru consolidarea încrederii în sine a elevilor în procesul de comunicare;
- dezvoltarea unui parteneriat eficient între profesor – elev, profesor – părinți, bazat pe cooperare, întru susținerea procesului de învățare a limbii și comunicării în limba țintă;
- abordarea dinamică și creativă a procesului de învățare, fiind utilizate pe larg metode experiențiale, active și interactive, tehnologii digitale etc.

II. Referințe proiective ale Curriculumului la disciplina *Limba și literatura română*

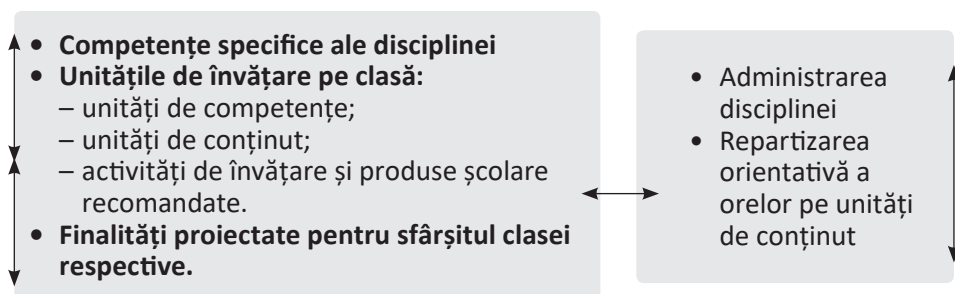
2.1. Curriculumul la disciplină – reper în proiectarea personalizată a activităților didactice la clasă

În contextul implementării Curriculumului la disciplina *Limba și literatura română* pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale, ediția 2019, conceptul central al proiectării curriculare este *proiectarea didactică personalizată*. Lectura personalizată a Curriculumului se exprimă prin dreptul profesorului de a lua decizii asupra modalităților pe care le consideră optime în organizarea demersului didactic, asigurarea calității procesului educațional la clasă, răspunderea personală în realizarea unui parcurs școlar individualizat/diferențiat al fiecărui elev, în dependență de condiții și cerințe educaționale concrete.

Proiectarea didactică este un act de creație ce implică viziune, gândire, imaginație, creativitate, intuiție, viziune strategică, experiență și solicită cadrului didactic anticiparea derulării evenimentelor la clasă, o prefigurare a predării, învățării și evaluării, eșalonată în câteva niveluri interconținute *macro și micro*:

- *proiectare didactică de lungă durată* (anuală/semestrială);
- *proiectare didactică pe unități de învățare, proiectare didactică zilnică* (pentru fiecare lecție).

Din perspectiva actualului Curriculum, proiectarea didactică pe clase se axează pe *abordarea integrată* a elementelor curriculare, care se reflectă în interrelaționarea *sistemului de competențe, unități de conținut (unități tematice, acte de comunicare, elemente de construcție a comunicării), activități de învățare și produse recomandate pe clase, finalități*:

Astfel, Curriculumul actual constituie cadrul normativ, care va servi drept punct de reper în proiectarea personalizată a activității didactice la clasă pentru disciplina *Limba și literatura română* pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale.

2.2. Proiectarea didactică de lungă durată

Proiectarea didactică de lungă durată este prima operație pe care o realizează cadrul didactic la începutul anului școlar în baza Curriculumului la disciplină.

Proiectul didactic de lungă durată sau proiectul calendaristic/semestrial este un instrument necesar și util cadrelor didactice pentru organizarea procesului de învățare la disciplină în măsura în care:

- reprezintă perspectiva de ansamblu asupra modului de realizare în timp a competențelor specifice și a finalităților;
- stabilește succesiunea parcurgerii unităților de învățare;
- raportează unitățile de competențe la conținuturile vizate;
- asigură un parcurs ritmic al conținuturilor, recapitulărilor, evaluărilor, orelor la discreția profesorului, în concordanță cu structura anului școlar;
- stabilește sistemul de evaluare pe parcursul anului de învățământ la disciplină;
- servește profesorului drept instrument de autocontrol în organizarea demersului didactic personalizat la clasă;
- este realizat într-o formă simplă, accesibilă și conține toate datele esențiale ale Curriculumului la disciplină;
- promovează un demers educațional de calitate.

În procesul de elaborare a proiectului de lungă durată se disting câteva etape importante:

- lectura personalizată a Curriculumului;
- corelarea dintre unitățile de competențe, conținuturi (unități tematice, acte de comunicare, elemente de construcție a comunicării) și activități de învățare;
- stabilirea succesiunii de parcurgere a unităților tematice în decursul unui an de studii/semestru;
- alocarea timpului necesar pentru formarea/dezvoltarea unităților de competențe, parcurgerea unităților tematice în corespundere cu datele prezentate în compartimentele din Curriculum: *Administrarea disciplinei, Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare*;
- identificarea activităților de predare-învățare-evaluare pe unități de conținut, produselor curriculare proiectate la clasă.

Modelul curricular de proiectare centrat pe competențe reprezintă un algoritm de ordonare și sistematizare a unităților de învățare pe clase într-o succesiune ce ține de logica internă a științelor și a psihopedagogiei, lăsând libertate deplină profesorului să-și aleagă strategia didactică.

Competențele specifice și unitățile de competențe pe clase, proiectate în Curriculum, sunt obligatorii pentru realizare, conținuturile au caracter orientativ, de sugestie (cu excepția celor lingvistice), pot fi complementate conform nivelului de pregătire al clasei, condițiilor concrete, viziunilor cadrului didactic.

Unitățile de conținut vor fi organizate integrat cu posibilitatea realizării legăturilor inter-/transdisciplinare. Ordonarea lor într-un algoritm logic trebuie înțeleasă ca o strategie de decodificare a conținuturilor învățării.

Activitățile de învățare sunt orientative, cadrul didactic are libertatea deplină să-și aleagă strategia didactică, în raport cu viziunea sa privind organizarea demersului didactic, resursele umane și materiale de care dispune instituția de învățământ.

Proiectul didactic de lungă durată la disciplină este structurat în trei elemente obligatorii:

- **Antetul**
- **Proiectul de administrare a disciplinei**
- **Planificarea materiei de studiu pe unități de învățare**

Proiectul didactic de lungă durată

I. Antetul proiectului de lungă durată va include:

- **Denumirea instituției de învățământ**
- **Anul școlar**
- **Numele și prenumele profesorului, gradul didactic**
- **Disciplina**
- **Clasa**
- **Competențe specifice la disciplină** (se transcriu din Curriculum)
- **Unități de competențe la clasă** (se transcriu din Curriculum)
- **Finalități la clasă** (se transcriu din Curriculum)
- **Bibliografie** (se scriu produse curriculare principale și auxiliare)
- **Structura anului de învățământ** (se indică datele semestrelor și ale vacanțelor)
- **Orarul sunetelor**
- **Orarul lecțiilor**

II. Proiectul de administrare a disciplinei *Limba și literatura română* va avea următoarea structură:

Unitatea de învățare \ Perioada	Număr total de ore	dintre care:		
		recapitulări	evaluări (inițială, sumativă)	lectură particulară/ateliere de lectură, de discuții/dezbateri, interculturale
Semestrul I				
Unitatea de învățare 1				
.....				
Semestrul II				
.....				
Anual				

Sugestii pentru completarea rubricilor:

- **Unitățile de învățare** – secvențe din cadrul proiectării de lungă durată (10 unități de învățare pentru treapta gimnazială). Pot fi proiectate eșalonat preluând denumirile din Curriculumul la disciplină sau denumirea unității tematice din manualul aprobat de MECC pentru anul școlar în curs.
- **Numărul de ore pentru unitatea de învățare** – se proiectează orientativ, ținând cont de recomandările Curriculumului la disciplină, conținuturile proiectate în manual, complexitatea fenomenelor lingvistice, ritmul de învățare al elevilor etc. Pentru o bună organizare a procesului educațional la disciplină, se recomandă ca numărul de ore proiectat pentru o unitate de învățare în gimnaziu să fie de 13-14 ore.
- **Recapitulări** – se recomandă câte o lecție de recapitulare la sfârșitul fiecărei unități de învățare.
- **Evaluările** – se proiectează numărul evaluărilor pe parcursul anului școlar: evaluare inițială (la începutul anului de studii; obligatoriu la începutul clasei a V-a, opțional la celelalte clase) și evaluări sumative la sfârșitul fiecărei unități de învățare, an școlar.
- **Lectura particulară/atelierele de lectură, de discuții/dezbateri, interculturale** – se indică numărul de ore proiectat pentru lecturi particulare și lecții-ateliere proiectate în cadrul unităților de învățare pentru anul în curs.

III. Planificarea materiei de studiu pe unități de învățare la disciplină

Reiterăm că documentul normativ, ediția 2019, orientează cadrele didactice pentru o proiectare personalizată a demersului didactic, care permite îmbinarea într-un mod individualizat a elementelor Curriculumului cu alocarea de resurse (materiale, temporale, metodologice) în modul în care profesorul consideră că se pot obține cele mai bune rezultate. În context, se propun câteva modele de realizare a proiectării didactice de lungă durată (*vide* Modele). Cadrul didactic fiind în drept să-și modeleze propriul traseu de realizare a Curriculumului la clasă.

Modele:

Model A.

Unitatea de învățare	Unități de competențe	Unități de conținut		Nr. de ore	Data	Activități de învățare	Activități de evaluare
		Subiectul lecției	Elemente de construcție a comunicării. Acte comunicative				
Unitatea 1. Nr. de ore -							
Unitatea 2. Nr. de ore -							

Model B.

Data	Nr. de ore	Unități de competențe	Unități de conținut		Activități de evaluare
			Subiectul lecției	Elemente de construcție a comunicării. Acte comunicative	
Unitatea de învățare 1. Nr. de ore -					
Unitatea de învățare 2. Nr. de ore -					

Sugestii pentru completarea rubricilor:

- **Competențele specifice** – se vor transcrie din Curriculumul la disciplină; pot fi completate prin numerotație: CS1, CS2 etc.
- **Unitățile de competențe** – se vor transcrie din Curriculum; în variantă schematică, se transcriu numerele de ordine ale tuturor unităților de competențe prevăzute pentru unitatea tematică dată (de exemplu: 1.1; 2.3; 3.1 etc.). În procesul de proiectare trebuie să se țină cont de abordarea integrată/complexă a unităților de competențe, astfel, la fiecare unitate de conținut vor fi proiectate toate deprinderile integratoare: *receptarea mesajelor orale* (audierea), *receptarea mesajelor scrise* (lectura), *producerea mesajelor orale* (vorbirea) și *interacțiunea, producerea mesajelor scrise* (scrierea) și *practicarea limbii române*.

- **Unitățile de învățare** – pentru o bună organizare a procesului educațional la disciplină, se recomandă ca numărul de ore proiectat pentru o unitate de învățare în gimnaziu să fie de 13-14 ore, în care vor fi incluse, la discreția cadrului didactic, lecții de recapitulare/sinteză (1-2 ore), lectură particulară/atelier (1-2 ore), evaluare (inițială, sumativă) (1-2 ore), analiză a evaluării (1 oră);
- **Unitățile de conținut** – reprezintă componente prin care se urmărește realizarea sistemului de unități de competențe proiectat pentru unitatea de învățare dată. Se constituie acestea din: *unități tematice, acte de comunicare și elemente de construcție a comunicării*.
- **Număr de ore** – se indică numărul de ore proiectat pentru realizarea unităților de competențe proiectate în corespundere cu unitățile de conținut.
- **Data** – se scriu datele calendaristice pentru fiecare unitate de conținut/subiect, conform structurii anului școlar.
- **Activitățile de învățare** – se fixează metode și tehnici eficiente, în viziunea profesorului, pentru realizarea unităților de competențe proiectate.
- **Activități de evaluare** – se specifică modalitățile de evaluare a competențelor (*evaluarea inițială, formativă, sumativă*) și instrumentele de evaluare pe unitățile proiectate. După fiecare evaluare sumativă se realizează o lecție de activități postevaluative diferențiate, de analiză a probei de evaluare. Se recomandă a proiecta unitățile de competențe și/sau produsele selectate pentru fiecare tip de evaluare.
- **Produse** – se indică produsele școlare pe care le va realiza elevul în cadrul unității de învățare.
- **Resurse didactice** – se stabilesc suporturile curriculare relevante pentru realizarea demersului didactic la unitatea proiectată.
- **Note** – se completează pe parcursul anului școlar, prin fixare de sugestii, schimbări, concretizări cu referire la modificările operate în proiectarea de lungă durată.

2.3. Proiectarea didactică pe unități de învățare

Fiind conștienți de faptul că o competență nu poate fi formată într-o perioadă scurtă de timp (în cadrul unei lecții), considerăm oportun ca elementele de conținut să fie grupate în *unități de învățare*. *Unitatea de învățare* este o structură didactică unitară din punct de vedere tematic, care cuprinde mai multe subiecte în cadrul unei unități tematice și se desfășoară pe o perioadă determinată de timp. Unitatea este coerentă în raport cu competențele specifice, deschisă, flexibilă, determinând obligatoriu formarea

la elevi a unor finalități modulare, se finalizează printr-o evaluare sumativă. Unitatea de învățare operează prin intermediul unor strategii didactice și subordonează lecția, ca element operațional.

Total, pentru etapa gimnazială sunt proiectate 10 unități de învățare. Fiecare unitate de învățare conține 13-14 ore.

Proiectarea unităților de învățare

Proiectul unei unități de învățare poate avea o structură diversificată. În acest sens, propunem câteva modalități de structurare a acestora la clasă:

Model A.

Unitatea de învățare: _____ Nr. de ore alocate: _____

Unități de competență vizate: _____ Obiective operaționale: _____

Data	Unități de conținut	Activități de învățare	Timp	Activități de evaluare
		Evocare Realizarea sensului Reflecție Extindere		

Model B.

Unitatea de învățare: _____ Nr. de ore alocate: _____

Termene de realizare: _____ Tema și textele studiate: _____

Unități de competențe urmărite: _____ Obiective operaționale: _____

Data –	Nr. de ordine, tipul lecției		Tema lecției		
Etapele lecției	Activitățile de învățare	Timp	Strategii didactice	Resurse didactice	Evaluarea
Evocare					
Realizarea sensului					
Reflecție					
Extindere					
Data –	Nr. de ordine, tipul lecției		Tema lecției		

Model de proiectare a unei unități de învățare

I. Antetul

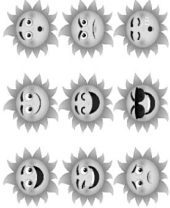
- **Disciplina:** *Limba și literatura română* pentru instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale
- **Clasa:** *a V-a*
- **Unitatea de învățare:** *Copilul și natura*
- **Subiectul lecției:** *Minuni ale naturii. Texte: Și soarele dansează. Apă vie?*

Unități de competențe	Obiective operaționale La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil:
1.1. Identificarea semnificației globale a unui mesaj audiat, pe teme familiare.	1. să continue un enunț, formulând concluzii, aprecieri; 2. să identifice, în textele audiate, informații semnificative;
2.1. Redarea conținutului unor texte, pe teme familiare, în bază de repere.	3. să descrie o imagine (grafică/video), în 4-5 enunțuri, utilizând lexic adecvat temei; 4. să redea conținutul textului, în baza planului de idei; 5. să improvizeze un dialog, din 6-7 replici, utilizând informații din text;
3.2. Recunoașterea informației generale din text, pe baza unor întrebări.	6. să identifice în text informațiile solicitate, pe baza întrebărilor; 7. să identifice fragmentele logico-semanticale ale textului în baza întrebărilor; 8. să răspundă la întrebări, utilizând informații din text;
4.4. Manifestarea interesului pentru scrierea lizibilă, corectă și clară în limba română.	9. să redacteze planul textului, conform reperelor propuse; 10. să scrie 2-5 enunțuri cu cuvintele indicate; 11. să redacteze, în echipe sau individual, un text din 5-6 enunțuri referitor la subiectul lecției;
5.3. Exprimarea atitudinii pozitive față de învățarea limbii române ca limbă națională.	12. să elaboreze un text propriu, din 5-6 enunțuri, valorificând subiectul pus în discuție.

- **Acte comunicative:** a exprima atitudini/sentimente/emoții/interes.
- **Elemente de construcție a comunicării:** Interjecția.
- **Strategii didactice:**
 - metode și tehnici: conversația, explozia stelară, jocul didactic, turul galeriei, asaltul de idei;
 - forme de organizare: frontală, individuală, în perechi/echipe;
 - mijloace: imagini, fișe de lucru, fișe de evaluare, secvențe video.
- **Strategii de evaluare:**
 - forme, metode de evaluare: orală, scrisă, proiectul, portofoliul etc.;
 - produs final: Proiectul *Soarele este o minune* – poster de grup.
- **Resurse materiale:** imagini, fișe de lucru, fișe de evaluare, fragment video.
- **Numărul de ore:** 13 (drept exemplu, prezentăm mai jos 5 lecții din cadrul unității de învățare).

II. Demersul didactic

Etapela leciei	Obiective	Activitățile de învățare	Strategii didactice	Resurse didactice
Data –		<p>Leția nr. 1. Minuni ale naturii. Incursiune în subiect. Lectura textului. Tipul leției – de asimilare a noilor conținuturi.</p>		
	O3	<p>Descrierea succintă a unui anotimp. Examinați imaginile. Descrieți fenomenele caracteristice anotimpului dat. <i>Ce anotimp vă place mai mult? De ce?</i></p>	Activitate în perechi Descriere	Imagini anotimpuri
Evocare	O1	<p>Comentarea succintă a mottoului leției: <i>Toate frumusețile vin de la soare.</i></p> <p>Formularea concluziilor: se menționează farmecul fiecărui anotimp, rolul soarelui în crearea frumuseților naturii.</p>	Activitate frontală Expunerea	
		<p>Anunțarea subiectului și a obiectivelor. N.B. Atenționarea elevilor cu privire la produsul final: proiectul <i>Soarele este o minune</i>, la necesitatea colectării ideilor, informațiilor în portofoliu. Se amintește la fiecare lecție și se monitorizează procesul.</p>	Expunerea	
Realizarea sensului		<p>Însușirea unităților lexicale (respectând etapele familiarizării cu cuvinte noi: prezentarea, semantizarea, fixarea): semantizarea cuvintelor prin diverse modalități: demonstrație: <i>fenomen, nuanță</i>; sinonime: <i>a zice, a cerceta, savant, în special, a vedea, neordinar, cu ochii în patru</i>; antonime: <i>a (se) înălța – a (se) coborî, a dispărea – a apărea</i>; perifrază: <i>străvechi – foarte vechi</i>. Antrenarea funcțională a cuvintelor: încadrarea cuvintelor în sintagme, enunțuri în scopul demonstrării sensurilor acestora: <i>fenomen, soare, a juca, a cerceta</i>.</p>	Activitate frontală	Imagini, Prezentări PPT

	O6	<p>Lectura model a textului. Lectura textului: verificarea gradului de înțelegere a conținutului, a aspectelor semnificative: lectura în lanț (ex. 2, pag. 151); lectura selectivă (ex. 3, pag. 152); lectura alineatului I, substituind cuvintele evidențiate cu sinonimele lor: <i>O străveche credință populară zice că „soarele joacă” o dată la Paște și altă dată la Sânchetru. Cercetând acest fenomen, savanții au stabilit că acest „dans” al soarelui se poate vedea în orice zi, în special, primăvara și la începutul verii. E vorba de razele de lumină care trec neordinar prin atmosferă.</i></p>	<p>Activitate frontală/ în perechi <p>Lucrul cu cartea</p></p>	<p>Lucrul cu manualul</p>
	O8	<p>Lucrul asupra conținutului textului. Răspunsuri la întrebări în baza textului (ex. 4, pag.152). Formularea întrebărilor la text: fiecare echipă formulează, timp de 2 minute, pe poster sau fișe adezive, cât mai multe întrebări în baza unei structuri (echipa 1- ce?, 2- când?, 3- cum?); echipele, pe rând, adresează întrebările celorlalte echipe; după fiecare prezentare se bifează cele mai reușite întrebări, se comentează reciproc prestația fiecărei echipe.</p>	<p>Activitate în echipe Explozia ste-lară</p>	<p>Organizator grafic</p>
<p>Reflecție</p>	<p>O1</p> <p>O8</p> <p>O3</p>	<p>Formularea concluziilor. Continuarea enunțului: <i>Soarele este o minune, pentru că...</i> Alegeți soarele care vă exprimă starea sufletească (la finele lecției). Argumentați alegerea.</p> <p>Evaluarea activității elevilor. Notarea. Anunțarea temei pentru acasă, pag. 152, A, B. Citiți textul și răspundeți la întrebări (ex. 4). Desenați un soare asemănător celui descris în text și descrieți-l (la solicitare).</p>	<p>Activitate frontală Aso-cieri</p>	<p>Imagini (soare)</p>
<p>Data –</p>		<p>Lecția nr. 2. Planul de idei. Exersarea actelor comunicative. Tipul lecției – mixtă.</p>		

Evocare		<p>Verificarea însușirii lexicului. Elevii, pe rând, extrag dintr-o cutie magică câte o fișă cu un cuvânt. Fără a-l numi ei trebuie să-l explice, utilizând diverse moduri: demonstrare, perifrază, tălmăcire, utilizarea sinonimelor, antonimelor, mimică, gesturi etc., ceilalți colegi ghicesc cuvântul.</p> <p>Identificarea dispoziției de lucru. N. B. La pauză elevii organizează o expoziție a desenelor realizate acasă. După prezentarea desenelor, elevii fac un tur și se opresc la desenul ce le redă dispoziția. Prezintă desenul realizat. Cu ce fel de soare îți asociezi dispoziția de astăzi? Argumentează. Anunțarea obiectivelor lecției.</p>	Activitate frontală Joc de cuvinte	Fișe detașabile
	O3	<p>Elaborarea planului textului. Împărțirea textului în fragmente logico-semantică. Elaborarea planului din întrebări, enunțuri din text, îmbinări de cuvinte, cuvinte. Redarea conținutului textului în baza planului elaborat (în echipe). N.B. După fiecare prezentare profesorul apreciază echipa, utilizând interjecțiile ce exprimă stări sufletești: <i>Vai, cât de interesant ați prezentat!, O! e bine!</i> etc.</p>	Activitate în echipe Exercițiu	Expoziție de desene
Realizarea sensului	O2	<p>Integrarea fenomenului gramatical: Interjecția ce exprimă stări sufletești. Stabilirea condițiilor de utilizare a interjecției: <i>Ce cuvinte deosebite am utilizat eu pentru a vă aprecia prezentările?</i> <i>Ce exprimă aceste cuvinte?</i> Exersarea la nivel de enunțuri, contexte, situații de comunicare: Citii enunțurile, utilizând cuvintele ce exprimă emoții. ____! soarele e cu dinți! ____! floarea-soarelui se mișcă! ____! mi-am uitat ochelarii. Soarele e orbitor! ____! ce zi însorită! ____! unde-i vara cu soarele ei blând? ____! ce soare arzător!</p> <p>Recitirea unui fragment de text prin integrarea interjecțiilor potrivite.</p>	Activitate frontală/ în perechi Exercițiu	Manualul
			Concursul ingenișilor	

		<p>Formularea concluziilor. Spuneți ce v-a plăcut astăzi la lecție. Model: <i>O! Astăzi mi-a plăcut expoziția desene-lor. Vai, cât de mult mi-a plăcut tema Interjecțiile.</i> Evaluarea activității elevilor. Notarea. Anunțarea temei pentru acasă. Scrieți un text, din 5 enunțuri, utilizând și cuvinte ce exprimă emoții.</p>		
Reflecție	O10	<p>Povestiți părinților textul. Fixați reacția lor, precizați locurile în text, unde și ce reacție au avut.</p>	O11	
Extin-dere		<p>Lecția nr. 3. Lectura și explorarea textului. Tipul lecției – mixtă.</p>		
Evocare	O11	<p>Verificarea temei pentru acasă. Ce enunț v-a plăcut mai mult? Ce reacție au avut părinții când au aflat despre dansul soarelui? (se presupune utilizarea interjecțiilor). Anunțarea obiectivelor lecției.</p>	Activitate frontală Discuție	
	O5	<p>Improvizarea dialogurilor. Improvizarea unui dialog în baza textului, utilizând și cuvinte ce exprimă stări sufletești (6-7 replici), conform întrebărilor din ex. 4, pag. 152. Împărtășiți impresiile, în urma lecturii textului, cu mama care se pregătește pentru sărbătoarea de Sf. Petru; cu prietenul pentru a-l invita să urmărească dansul soarelui.</p>	Activitate în perechi Dialog	Fișe cu indicarea sarcinilor
Realizarea sensului	O1	<p>Evaluarea dialogurilor. La începutul lecției elevii își aleg câte o fișă ce conține expresii de tipul: <i>În opinia mea..., Sunt sigur că..., Mă bucur că..., Mi-a plăcut..., Trebuie să..., Desigur...</i> Pe parcursul lecției elevul apreciază răspunsul colegilor, utilizând doar aceste expresii. Criterii de evaluare: Respectarea cerinței. Utilizarea unui vocabular adecvat, elevat. Corectitudinea exprimării (pronunție, gramatică). Expresivitatea prezentării.</p>	Activitate frontală Evaluare reciprocă	Fișe detașabile Poster cu criterii de evaluare

Reflecție	O1 O2 O11	Redactarea unei poezii despre soare. Examinarea ex. 6, pag. 152. Asalt de idei: notarea rimelor pentru cuvintele <i>mare, mic</i> . Redactarea poeziei. Prezentarea și evaluarea produselor.	Activitate în perechi Asalt de idei	
	O1 O12	Formularea concluziilor. Autoevaluarea activității, utilizând expresiile de pe fișă. Anunțarea temei pentru acasă. <i>Selectați/alcațuiți o poezie despre soare/o ghicitoare. Prezentați textul selectat/scriș.</i> Evaluarea activității elevilor. Notarea.	Activitate individuală	
	Data –	Leția nr. 4. O eclipsă de soare. Situații de extindere a subiectului. Tipul lecției – mixtă		
Evocare	O2	Actualizarea cunoștințelor. Ascultați enunțurile. Stabiliți dacă sunt <i>Adevărate</i> sau <i>False</i> . Transformați enunțurile <i>False</i> în <i>Adevărate</i> . 1) Discul solar ia forma de triunghi, ardei, ou. 2) Cercetând acest fenomen savanții au stabilit că dansul soarelui se poate vedea în orice zi, în special vara și la începutul toamnei. 3) E vorba de razele de lumină care trec neordinar prin atmosferă. 4) În timpul dansului soarele își schimbă și culoarea: ba roșie, ba oranj. 5) O străveche credință zice că soarele joacă numai la Paște. 6) Dacă doriți să vedeți cum dansează soarele mișcați ochii.	Activitate frontală Exercițiu Joc didactic	Prezentare PPT/ Poster
	O11 O12	Verificarea temei de acasă. Elevii formează echipe, în dependență de produsul realizat: poezie, proverb, ghicitoare etc. Examinează produsele și îl alege pe cel mai relevant. Se prezintă rezultatul activității în grup: ce surse au utilizat, ce dificultăți au întâlnit, de cine au fost ajutați, cum s-au pregătit colegii, ce produs este ales.	Activitate în echipe Exercițiu	

Realizarea sensului	<p>O2 O11</p>	<p>Sonorizarea unei secvențe video. Se propune pentru vizionare o secvență a unui film documentar sau a unei știri despre eclipsa de soare, zâmbetul soarelui sau curcubeul (de exemplu https://www.youtube.com/watch?v=6JC8SBymoOQ – primele 30 de secunde).</p> <p>Textul model al secvenței video: <i>O eclipsă de Soare se produce atunci când Luna trece prin fața Soarelui. Văzut de pe Pământ, discul Lunii pare mai mare decât cel al Soarelui. Este vorba doar de o iluzie optică. Luna este de 400 de ori mai mică decât Soarele. La 20 martie 2015, cetățenii Republicii Moldova au urmărit fenomenul spectaculos timp de două ore și 15 minute. Luna a acoperit Soarele în proporție de 45%.</i></p> <p>Urmăriți filmul. Spuneți când are loc eclipsa de soare? Citiți enunțurile (se propun fișe cu enunțuri din textul de mai sus). Formați un text pentru coloana sonoră a filmului. Recitiți textul, încadrând cuvinte ce exprimă stări sufletești. Intitulați filmul. Sonorițați filmul (elevilor li se propune vizionarea secvenței video fără sunet).</p>	<p>Lucru diferențiat Exercițiu</p>	<p>Secvență video Fișe</p>
	<p>O5 O12</p>	<p>Alcătuirea dialogurilor pe baza filmului. Improvizați un dialog în baza situațiilor propuse (6-7 replici). Utilizați cuvinte ce exprimă stări sufletești. Ai privit filmul cu fratele mai mic/sora mai mică. Fratele/sora n-a înțeles unele momente și îți adresează multe întrebări de tipul <i>De ce?</i> Ai vizionat filmul. Împărtășești impresiile prietenului și îi recomanzi să-l privească. Mergi la bibliotecă. Soliciți o enciclopedie despre univers. Bibliotecara îți recomandă enciclopedia „Ghidul micului astronom”.</p>	<p>Activitate în perechi Dialog</p>	
Reflecție	<p>O2 O1</p>	<p>Analiza activității elevilor, în care se menționează punctele tari și slabe ale dialogurilor prezentate și sugestiile pentru lichidarea lacunelor.</p> <p>Formularea concluziilor: <i>Continuați enunțul cu informații potrivite: Știi oare că...</i> Anunțarea temei pentru acasă: Formulați 5 întrebări despre minunile solare pentru un concurs de inteligență. Prezentați o fotografie din colecția personală cu imaginea soarelui. Evaluarea activității elevilor. Notarea.</p>	<p>Analiză Sinteză</p> <p>Exercițiu</p>	

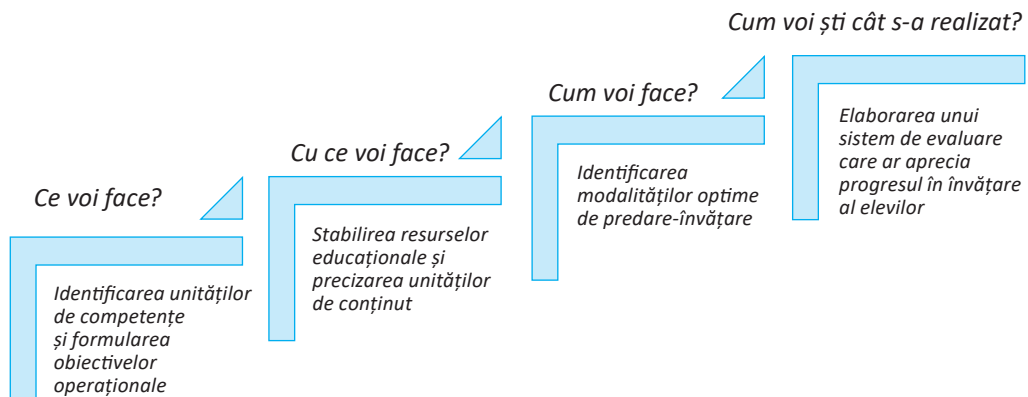
Data –	Lecția nr. 5. Elaborarea proiectului: Soarele este o minune. Tipul lecției – mixtă		
Evocare	O8	Simularea unui concurs de inteligență. Elevii examinează, în echipe, întrebările elaborate acasă și selectează 5 pe care le consideră ca cele mai reușite. Se simulează concursul propriu-zis.	Activitate frontală Exercițiu Concurs de inteligență
Realizarea sensului	O11 O12	Activități asupra realizării proiectului Soarele este o minune. Stabilirea condițiilor pentru elaborarea produsului: <ul style="list-style-type: none"> realizarea unui poster ce ar demonstra că soarele este o minune: imagini, proverbe, informații, poezii (selectate din portofoliu); activitate în grup (timp de pregătire 20 minute); criterii de evaluare a posterului: valoarea și corectitudinea informațiilor, designul. Prezentarea și evaluarea produsului. Evaluarea produsului (conform grilei de evaluare), întrebări autorilor, aprecierea prestației purtătorilor de cuvânt. Expunerea posterelor în holul instituției.	Activitate în echipe Proiect Poster Fișă de evaluare a proiectului
Reflecție	O12	Formularea concluziilor: Ce minuni pornesc de la soare? Evaluarea activității elevilor. Notarea.	Conversație ghidată
Extindere		Anunțarea temei pentru acasă Scrieți, în echipe sau individual, o informație din 5-6 enunțuri despre lecție pentru siteul instituției.	
Lecțiile nr. 6-9: <ul style="list-style-type: none"> Proiectele didactice pentru lecțiile 6-9 vor fi elaborate în cheia celor prezentate mai sus. Unitatea de învățare se va încheia cu câte o oră pentru lecțiile de: lectură particulară sau ateliere de lectură, recapitulare, evaluare, analiză a probei de evaluare. Este important să se asigure continuitatea în formarea unităților de competențe vizate. 			

2.4. Proiectarea didactică de scurtă durată

Proiectul didactic de scurtă durată oferă o schemă rațională a desfășurării demersului didactic, pornind de la trei repere intercon condiționate:

- ceea ce ne propunem să realizăm – *obiective operaționale*;
- elementele necesare pentru a realiza ceea ce ne-am propus – *conținuturi și strategii didactice* (forme; metode, procedee și tehnici, mijloace);
- modul în care măsurăm eficiența învățării – *strategii de evaluare, produse preconizate*;

În acest context, proiectarea lecției la *Limba și literatura română* solicită parcurgerea unor etape, în timpul cărora se va răspunde la următoarele întrebări:

Proiectul activității didactice curente este structurat în (a) *antet/date generale*; (b) *scenariul lecției/demersul didactic* și are următoarele componente:

Model:

Proiectul didactic al lecției

I. Antetul

- **Disciplina:** *Limba și literatura română* în instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale
- **Clasa:**
- **Unitatea de învățare:**
- **Subiectul lecției:**
- **Unități de competențe:** (se indică unitățile de competență prioritare pentru activitatea dată (se pot transcrie din Curriculum sau se pot indica numerele de ordine din Curriculum, de ex.: 1.1, 1.2 etc.);
- **Obiectivele operaționale ale lecției:** (se formulează 3-5 obiective derivate din unitățile de competențe prestabilite, ținând cont de domeniile *cognitiv* (ce va ști elevul?), *formativ* (ce va ști să facă?), *afectiv* (cum va ști să fie elevul?).
La sfârșitul lecției, elevul va fi capabil/va putea:
O₁: să.....
O₂: să.....etc.

- **Tipul lecției:**
- **Strategii didactice:**
 - metode și tehnici:
 - forme de organizare:
 - mijloace:
- **Strategii de evaluare:**
 - forme, metode de evaluare:
 - produsul evaluat (se pot indica criteriile de succes):
- **Resurse educaționale:**

II. Scenariul lecției/Demersul didactic

Modele de proiectare a demersului didactic

Model A.

Etapele lecției	Obiective	Activitatea profesorului	Activitatea elevilor	Modalități de evaluare/Produce	Resurse

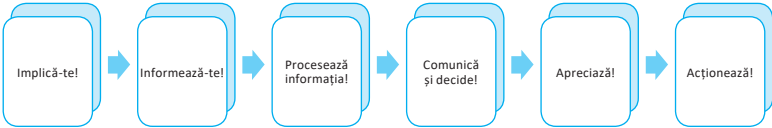
Model B.

Etapele lecției	Obiective	Activități de învățare	Activități de evaluare formativă/Produce	Resurse (materiale, procedurale, de timp)

Notă* Demersul didactic poate fi prezentat atât în formă tabelară, cât și în formă textuală. În cazul prezentării textuale e necesar a indica etapele lecției și activitățile proiectate pentru aceste secvențe, obiectivele care sunt vizate la etapa dată și timpul preconizat.

Modele de proiectare a demersului didactic al lecției la Limba și literatura română

Proiectarea demersului didactic a lecției la *Limba și literatura română* în instituții cu predare în limbile minorităților naționale poate fi realizată din perspectiva unui model:

<p>Modelul ERRE Cadru metodologic de proiectare și învățare conform strategiei <i>Lectură și scriere pentru dezvoltarea gândirii critice</i></p>	<p style="text-align: center;">Evocare → Realizarea sensului → Reflecție → Extindere</p>
<p>Modelul R. M. Gagné</p>	<p>Evenimente/secvențe instrucționale</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Captarea atenției 2. Anunțarea obiectivelor 3. Actualizarea cunoștințelor 4. Prezentarea sarcinilor și a situațiilor de învățare 5. Dirijarea învățării 6. Obținerea performanțelor și asigurarea conexiunii inverse 7. Evaluarea formativă a progresului realizat 8. Asigurarea retenției și a transferului
<p>Modelul învățării experiențiale (D. Colb)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Experiența concretă (practica – <i>Eu fac</i>) • Analiza (observație și reflecție – <i>Eu simt</i>) • Generalizarea (conceptualizare – <i>Eu gândesc</i>) • Aplicarea (experimentarea activă – <i>Eu încerc</i>)
<p>Modelul 3P (PPP) (apud Woodward și Lidstromberg)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentarea • Practicarea • Producerea
<p>Modelul 4 MAT (McCarhhy)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Experiența concretă (percepția) • Observația și reflecția • Formarea noțiunilor abstracte • Generalizarea și testarea cunoștințelor în situații noi (realizarea transferului)

În contextul noului Curriculum, cadrul didactic va proiecta demersul didactic la clasă din perspectiva *paradigmei constructiviste a proiectării didactice*, care se axează pe conceptul *educației centrate pe elev*. Proiectarea didactică în cheia educației centrate pe elev vizează:

- stabilirea scopului dominant: *dezvoltarea capacităților individuale ale elevilor*;
- formularea sarcinilor în baza așteptărilor pe termen scurt și lung ale fiecărui elev în parte și ale părinților;

- identificarea strategiilor didactice eficiente care să contribuie la dezvoltarea calității de subiect al fiecărui elev, axate pe învățarea acțională a limbii române;
- proiectarea unor resurse didactice (autentice, motivante, atractive, stimulative), care facilitează învățarea individualizată/diferențiată/prin cooperare;
- implicarea indirectă a elevilor și a părinților în procesul de proiectare a demersului didactic;
- luarea în considerare a condițiilor prealabile și a factorilor motivați ai învățării limbii române, integrarea experiențelor verbale și de lectură în contexte școlare și sociale de comunicare autonomă în limba țintă.

În realizarea constructivistă a proiectării didactice se schimbă și misiunea profesorului, rolul lui va fi de *organizator, moderator, facilitator, coordonator, consilier* al procesului de învățare.

Procesul didactic la disciplină poate fi realizat în baza diferitor tipuri de lecții (*vide* Tabelul 2.1.):

Tabelul 2.1.

Tipuri de lecții la *Limba și literatura română* din perspectiva formării competențelor

<p>Lecția de asimilare a noilor conținuturi</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizarea clasei. 2. Predarea-învățarea materiei noi: <ul style="list-style-type: none"> • Captarea atenției. • Prezentarea temei lecției și a obiectivelor operaționale (sarcinilor noi de învățare). • Reactualizarea cunoștințelor și a deprinderilor. • Dirijarea învățării și obținerea performanțelor. • Evaluarea formativă a progresului realizat și realizarea feedback-ului învățării. 3. Asigurarea retenției și a transferului. Anunțarea temei pentru acasă 	<p>Lecția mixtă</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizarea clasei. 2. Verificarea temei pentru acasă și aprecierea cunoștințelor. Reactualizarea cunoștințelor și a capacităților. 3. Predarea-învățarea materiei noi: <ul style="list-style-type: none"> • Captarea atenției. • Comunicarea titlului lecției și a obiectivelor operaționale. • Reactualizarea cunoștințelor și a deprinderilor (opțional). • Dirijarea învățării și obținerea performanțelor. • Evaluarea formativă a progresului realizat și realizarea feedback-ului învățării. 4. Asigurarea retenției și a transferului. Anunțarea temei pentru acasă. 	<p>Lecția de formare a priceperilor și deprinderilor</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizarea clasei 2. Verificarea temei pentru acasă și aprecierea cunoștințelor. Reactualizarea cunoștințelor și a capacităților. 3. Pregătirea condițiilor pentru realizarea activităților: <ul style="list-style-type: none"> • Captarea atenției. • Comunicarea titlului lecției și a obiectivelor operaționale. • Reactualizarea cunoștințelor pentru formarea priceperilor și deprinderilor. • Formarea priceperilor și deprinderilor: rezolvarea exercițiilor-model, cu condiții schimbate, cu elemente de creativitate. 4. Analiza rezultatelor activității, elaborarea concluziilor și realizarea feedback-ului. 5. Asigurarea retenției și a transferului. Anunțarea temei pentru acasă.
--	---	--

<p>IV. Lecția de recapitulare, sistematizare și consolidare a cunoștințelor</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizarea clasei. 2. Verificarea temei pentru acasă. Reactualizarea cunoștințelor și a capacităților. 3. Comunicarea obiectivelor operaționale. 4. Recapitularea, sistematizarea, consolidarea cunoștințelor. 5. Analiza rezultatelor activității, elaborarea concluziilor și realizarea feedback-ului. 6. Asigurarea retenției și a transferului. Anunțarea temei pentru acasă. 	<p>V. Lecția de verificare și evaluare a rezultatelor școlare</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizarea clasei. 2. Comunicarea obiectivelor operaționale. 3. Prezentarea instrucțiunilor privind realizarea lucrării de evaluare. 4. Realizarea lucrării de evaluare. 5. Analiza rezultatelor activității și elaborarea concluziilor. 6. Asigurarea retenției și a transferului. Anunțarea temei pentru acasă. 	<p>VI. Lecția de analiză a rezultatelor evaluării</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizarea clasei. 2. Comunicarea obiectivelor operaționale. 3. Analiza generală a modului de realizare a probelor de evaluare. 4. Realizarea activităților post-evaluative diferențiate. 5. Analiza rezultatelor activității și elaborarea concluziilor. 6. Asigurarea retenției și a transferului. Anunțarea temei pentru acasă.
---	---	--

Pe lângă tipurile de lecții prezentate anterior în cadrul procesului didactic la disciplină pot fi realizate/proiectate și lecții-concurs, lecții-excursii, lecții-poveste, lecție-investigație (proces judiciar), lecții-atelier (de exersare a competențelor de audiere, lectură, vorbire, scriere, realizate fie în baza textului sau detașate de text) etc.

Lecția-atelier este o activitate de muncă intelectuală/un proces tehnologic, care vizează formarea/dezvoltarea unor competențe specifice în cadrul unui grup de lucru, în procesul de învățământ.

În vederea formării unei atitudini pro-active a elevului față de lectură, recomandăm realizarea lecțiilor de tip *atelier de lectură*. Atelierul de lectură apare ca o activitate unitară, rezultată din combinarea firească a diverselor tehnici de lectură. Procesul de lectură va ocupa doar o parte din atelier, completându-se prin activități de audiere, vorbire, discuție/dezbatere și scriere. Privit prin prisma competențelor (de a citi coerent, fluent, conștient și expresiv; a recepționa și de a înțelege cele citite), atelierul poate fi proiectat fie cu referire la disciplina *Limba și literatura română*, fie poate viza și probleme inter-/transdisciplinare, din aria curriculară *Limbă și comunicare*.

Proiectarea atelierului de lectură trebuie făcută la etapa elaborării proiectului didactic de lungă durată pentru întregul an școlar, distribuind câte 1-2 ore de acest gen de activitate o dată la două luni (3-4 ateliere de lectură pe an). În context, este important ca elevii să fie familiarizați cu structura proiectului didactic, astfel, ca pregătirea atelierului de lectură să devină responsabilitatea tuturor (profesor și elevi).

Primele ateliere de lectură, cu elevii din clasele a V-a – a VI-a, se vor organiza ca ore de lectură particulară, unde se va realiza lectura unui text în cadrul lecției, cu discutarea ulterioară a textului. În cadrul acestor lecții se vor evalua două planuri ale activității de lectură: *de proces (Cum este citit și sonorizat textul?)*, cât și *de conținut (Despre ce este textul citit?/Cum este înțeles textul?)*

Ulterior, în clasele a VII-a – a IX-a, atelierelor de lectură pot viza lectura comună a unei cărți concrete sau a unei cărți alese de fiecare elev în parte (adusă de acasă, împrumutată de la bibliotecă).

Atelierul de discuție/dezbatere constituie o activitate formală care constă într-un schimb de păreri pe un subiect de actualitate, de interes comun pentru elevi. Atelierul dat are drept scop valorificarea și dezvoltarea competenței de comunicare orală. Se pot organiza atelierelor de discuție pe teme cotidiene sau în baza unor texte de proporții, fără ca acestea să derive din operele literare. În acest sens, cadrul didactic va trebui să stabilească împreună cu elevii 3-4 teme pentru atelierelor de discuții proiectate pentru întregul an școlar. Recomandabil e ca pentru organizarea acestor ateliere să se creeze grupuri de lucru, care vor elabora proiectul atelierului și produsele scontate. Remarcăm, de asemenea, că în procesul de organizare a atelierelor de discuție/dezbatere se accentuează factorul competitiv, care contribuie indirect la dezvoltarea competențelor de cercetare, argumentare și comunicare.

Atelierul intercultural reprezintă o activitate didactică, care se organizează în contextul în care profesorul are ca obiectiv formarea competenței socioculturale/interculturale în vederea familiarizării elevilor cu valorile culturii naționale și universale, practicarea limbii române în diverse contexte școlare și sociale.

În cadrul atelierelor interculturale, elevii își dezvoltă competențele de: recunoaștere a elementelor de cultură națională/universală în diverse mesaje, și în cadrul diferitor activități/evenimente; descrierea succintă a unor tradiții și obiceiuri calendaristice românești; prezentare a ideilor într-un text, discurs, valorificând elemente de cultură națională/universală; exprimarea atitudinii pozitive față de învățarea limbii române ca limbă națională etc.

Atelierul intercultural oferă multiple posibilități de a practica limba română, utilizând cele învățate în diverse contexte. Elevul va putea să-și expună punctul de vedere, să argumenteze o opinie, să vină cu exemple concludente pe marginea afirmațiilor, să-și manifeste spiritul de observație, dar și calitățile de mediator în diverse contexte de comunicare etc. Profesorului îi revine misiunea să dirijeze, coordoneze și monitorizeze astfel de activități.

De notat că în cadrul fiecărei unități de învățare vor fi proiectate lecții de tip atelier. Profesorul va avea grijă să *alterneze* atelierelor în cadrul proiectării de lungă durată. În dependență de unitățile de competență stabilite în cadrul unității, profesorul va stabili tipul atelierului (de lectură, de discuție/dezbateri, intercultural), alocând 1-2 lecții. Lecțiile-atelier generează un produs finit.

Se recomandă a crea un sistem de ateliere, structurate pe parcursul anilor și racordat la unitățile de conținut și competențele curriculare, acestea vor da rezultat dacă vor funcționa ca sistem, dar nu vor fi niște activități sporadice, detașate de restul demersului educațional [28, pag. 22].

Formularea obiectivelor operaționale

Un moment important în elaborarea unității de învățare, proiectului de scurtă durată, îl constituie *formularea obiectivelor operaționale*.

Obiectivele operaționale anticipează o activitate de învățare și definesc noul comportament pe care elevul trebuie să-l demonstreze după ce a parcurs o experiență de învățare.

La formularea obiectivelor operaționale, în baza unităților de competențe, vor fi respectate un șir de cerințe. Obiectivele operaționale trebuie:

- să fie clare, explicite și comprehensibile – atât pentru elev, cât și pentru profesor;
- să vizeze activitatea elevului și nu pe cea a profesorului;
- să corespundă particularităților de vârstă ale elevilor, pregătirii și experienței lor anterioare;
- să fie accesibile majorității elevilor și realizabile în intervalul de timp efectiv;
- să fie proiectate rațional (4-5 obiective la o lecție);
- să descrie un comportament observabil și măsurabil;
- să exprime comportamentul prin utilizarea verbelor de acțiune;
- să conțină atât condițiile de realizare a sarcinilor, cât și criteriul de performanță;
- să vizeze o singură operație, un comportament concret ce urmează să fie format;
- să fie unice, logice și valide;
- să fie transferabile de la situația pedagogică la o situație reală de viață.

Este formulat un obiectiv operațional într-un enunț, în care se specifică, în termeni comportamentali (măsurabili, concreți și detectabili), performanțele elevului, realizate ca un rezultat al procesului de învățare. Pentru formularea obiectivelor operaționale recomandăm utilizarea taxonomiilor: *Simpson* (domeniul psihomotor), *Bloom* (domeniul cognitiv), *Krathwohl* (domeniul afectiv).

Cea mai simplă procedură de operaționalizare a obiectivelor aparține cercetătorului Robert Mager structurat în trei elemente:

Comportamentului așteptat	Condițiile în care trebuie să se producă comportamentul (materiale, psihologice)	Criteriul de reușită/performața (cantitativă, calitativă)
<i>Ce va fi capabil să facă elevul?</i>	<i>În ce condiții?</i>	<i>Ce/Cât? În ce cantitate? În cât timp?</i>
să descrie, să identifice, să răspundă, să noteze, să explice, să formuleze etc.	utilizând reperele, folosind lista de cuvinte, fragmentul de text etc.	în cel puțin trei cuvinte, în cinci enunțuri, în 3 minute; succint, fluent etc.

Model de formulare a obiectivelor operaționale (clasa a V-a)

Unități de competențe	Obiective operaționale
1.4. Exprimarea reacției verbale și nonverbale, la indicațiile interlocutorului, în diverse activități cotidiene.	<ul style="list-style-type: none"> • să răspundă succint la două întrebări cu privire la jocurile preferate; • să indice răspunsul corect prin acțiunile indicate (bătăi din palme, alegerea imaginii) etc.
1.5. Manifestarea atenției și a curiozității pentru înțelegerea la auz a unor mesaje pe teme uzuale.	<ul style="list-style-type: none"> • să menționeze, să noteze cuvintele/aspectele neînțelese; • să se implice în discuție, exprimându-și opinia personală cu privire la subiectul pus în discuție etc.
2.2. Descrierea unui obiect, personaj, a unei persoane, utilizând vocabularul tematic.	<ul style="list-style-type: none"> • să prezinte prietenul, în cinci enunțuri, utilizând cuvintele propuse; • să descrie, în plan comparativ, două persoane, utilizând unitățile lexicale noi etc.
3.3. Recunoașterea informației generale din text, pe baza unor întrebări de sprijin.	<ul style="list-style-type: none"> • să identifice, la a doua lectură, cel puțin trei informații referitoare la comportamentul personajului; • să numească, în ordinea cronologică, acțiunile personajului etc.

III. Referințe metodologice ale Curriculumului la disciplina *Limba și literatura română*

3.1. Logica și principiile de elaborare a strategiilor didactice în baza Curriculumului la disciplină

Curriculumul actual la disciplina *Limba și literatura română* pentru instituții cu predare în limbile minorităților naționale abordează procesul de învățare din perspectiva învățării centrate pe elev și se axează pe paradigma constructivistă în procesul de învățământ.

Pentru realizarea acestor idei-cheie cadrul didactic va utiliza strategiile didactice, acestea reprezentând partea procesuală și a curriculumului școlar, elementul organizării condițiilor și decurgerii a însuși procesului de instruire. Strategiile sunt partea executivă care implică toate celelalte elemente ale Curriculumului la disciplină. Astfel, interacțiunea și intercorelarea strategiilor cu alte componente curriculare determină și principiile de selectare și utilizare a acestora.

Strategiile ocupă locul central în cadrul activității didactice la clasă, deoarece proiectarea și organizarea lecției se realizează în funcție de decizia strategică a profesorului.

Strategia didactică, fiind un termen unificator, integrator, reunește sarcinile de învățare cu situațiile de învățare, reprezintă un sistem complex și coerent de metode, mijloace, materiale și alte resurse educaționale în vederea atingerii obiectivelor. Strategia este concepută și ca un scenariu didactic complex, în care sunt implicați toți actorii procesului de predare-învățare-evaluare. La nivel de proiectare a lecției strategia didactică anticipează/prefigurează traseul metodic cel mai eficient pentru abordarea unei situații concrete de predare-învățare. În acest fel se pot preveni erorile, riscurile, evenimentele nedorite.

Profesorii vor ține cont de faptul că metodele sunt componente ale strategiei didactice, vizând o activitate de predare-învățare-evaluare, în timp ce strategia vizează procesul de instruire în ansamblu și nu o secvență de instruire. Principalele componente ale strategiei didactice sunt: *sistemul metodelor și tehnicilor didactice; sistemul formelor de organizare și desfășurare a activității educaționale; sistemul mijloacelor de învățământ, și respectiv a rezultatele proiectate – sistemul obiectivelor operaționale.*

Strategia didactică are următoarele caracteristici: implică pe cel care învață în situații specifice de învățare; raționalizează și adecvează conținutul învățării la particularitățile individuale ale elevilor; creează premise optime pentru interacțiunea dintre celelalte componente ale procesului de instruire; presupune îmbinarea contextuală, originală a

elementelor procesului instructiv-educativ. Construirea unei strategii adecvate intereselor elevilor și nivelului lor de pregătire, reprezintă din acest punct de vedere un efort permanent de creativitate didactică din partea profesorului.

Aplicarea strategiilor didactice în demersul didactic la clasă se bazează atât pe principiile didactice generale de instruire, cât și pe principiile specifice de selectare a acestor strategii:

- principiul corespunderii strategiilor didactice cu natura competențelor urmărite, funcțiile obiectivelor instruirii;
- principiul caracterului activ și interactiv al strategiilor de instruire, selectate în conformitate cu particularitățile conținutului disciplinei de studiu, logicii cunoașterii științifice;
- principiul corespunderii și interacțiunii formelor organizaționale și strategiilor instruirii;
- principiul corelării strategiilor de învățare cu etapele realizării demersului didactic, influenței reciproce în conformitate cu logica disciplinei.

Implementarea actualului Curriculum reclamă necesitatea organizării unui mediu de învățare stimulat, „interactiv”, care să faciliteze participarea elevilor în procesul propriei formări. De aici rezultă și importanța alegerii judicioase a strategiilor corespunzătoare fiecărei activități didactice. În acest sens cadrul didactic va îmbina eficient componentele strategiei didactice:

- sistemul formelor de organizare și desfășurare a activității educaționale;
- sistemul metodologic respectiv – metodele, procedeele și tehnicile de învățare;
- sistemul mijloacelor de învățământ, respectiv a resurselor utilizate;
- sistemul competențelor și a obiectivelor operaționale.

Se va urmări conjugarea echilibrată în cadrul strategiilor didactice a *metodelor de comunicare* (conversația, explicația, descrierea, povestirea, discuția dirijată, problematizarea, lectura ghidată, lucrul cu manualul, instruirea prin tehnici audio/video etc.); *metodelor de explorare* (observația, experimentul, demonstrația, modelarea, învățarea bazată pe problemă (PBL), învățarea bazată pe proiect (PjBL) etc.); *metodelor de acțiune* (exercițiul, lucrarea practică, jocul didactic, simularea etc.); *metodelor de raționalizare* (algoritmizarea, instruirea asistată de calculator etc.) cu diverse *mijloace didactice* (demonstrative, individuale, distributive etc.). Din cele expuse, concluzionăm că procesul de predare-învățare-evaluare la disciplina *Limba și literatura română* în instituții cu predare în limbile minorităților naționale la treapta gimnazială se va axa pe strategii active și interactive: ***învățarea prin acțiune, directă sau explicită, gândire critică, Știu – vreau să știu – am învățat, învățarea bazată pe sarcini de lucru, soluționare de probleme, proiecte, cercetare/investigație, învățarea prin colaborare etc.***

Construirea unei strategii adecvate intereselor elevilor și nivelului lor de pregătire, reprezintă din acest punct de vedere o provocare continuă și un efort permanent de creativitate didactică din partea profesorului.

3.2. Strategii didactice de formare/dezvoltare a competențelor specifice la disciplina *Limba și literatura română*

Competența specifică 1. *Receptarea mesajelor orale în diverse contexte de comunicare, manifestând atenție, interes și atitudine pozitivă în procesul de interacțiune verbală.*

Formarea competenței de comunicare în limba română ca limbă nematernă vizează nu doar producerea de mesaje, dar și receptarea, înțelegerea acestora în diverse situații de comunicare.

Audierea este un proces de percepere și comprehensiune a unui mesaj oral, esența căreia constă în receptarea formei sonore, identificarea intenției vorbitorului, desprinderea informației din mesajul audiat.

Actualmente, audierea este considerată competența secolului XXI, iar tinerii de astăzi sunt numiți „*generația audierii*”. Or, dintre cele patru tipuri de activitate verbală, perceperea mesajului la auz/audierea are ponderea cea mai mare în activitatea de comunicare – 45 %, în comparație cu celelalte deprinderi integratoare: *vorbirea* – 30%, *lectura* – 16% și *scrierea* – 9% [55, pag. 5].

A fi un bun ascultător înseamnă a-ți concentra atenția la decodificarea diferitor tipuri de mesaje transmise de emițător. În dependență de scop distingem mai multe tipuri de audiere: *sințetică* – identificarea ideii globale a textului; *analitică* – distingerea unor informații specifice și de detaliu; *critică* – producerea de judecăți în raport cu mesajul recepționat la auz; *creativă* – interpretarea informației audiate în mod creativ.

Receptarea mesajelor orale în limba română se realizează în diverse contexte de comunicare, solicitând elevilor manifestarea atenției, interesului și atitudinii pozitive în interacțiuni verbale, care va fi formată și dezvoltată în diverse activități verbale.

Actualul Curriculum, în notă cu *Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi*, orientează organizarea activităților de audiere spre identificarea din mesajul audiat a: *informației globale; informației specifice; informației detaliate; sensului implicit al discursului* [13, pag. 59].

În această cheie sunt formulate și unitățile de competențe, în vederea dezvoltării graduale a competenței specifice (*vide* Tabelul 1.1, Harta sinoptică a dezvoltării graduale a competențelor specifice), care urmăresc formarea/dezvoltarea unui *ascultător activ* în limba română.

Procesul didactic de formare/dezvoltare a competenței de audiere se proiectează în trei etape, fiecare etapă urmărind un scop și activități concrete prin care se poate realiza:

Etapile procesului didactic de audiere			
	preaudiere	audiere propriu-zisă	postaudiere
Scop	pregătirea tematico-afectivă a elevilor pentru receptarea la auz a mesajului/textului	familiarizarea elevilor cu textul propriu-zis	fixarea conținutului: verificarea înțelegerii globale și de detaliu a textului audiat
Activități	<ul style="list-style-type: none"> • anticiparea evenimentelor: descrierea contextului, informarea elevilor cu privire la subiect; • motivarea, trezirea interesului pentru audiere; • familiarizarea cu elementele lexicale noi: cuvintele-cheie, modele verbale. 	<ul style="list-style-type: none"> • implicarea elevilor în extragerea informației globale; • extragerea unor informații specifice/de detaliu; • identificarea atitudinii vorbitorului. 	<ul style="list-style-type: none"> • exprimarea opiniei proprii referitoare la mesajul audiat; • stabilirea unor tangențe cu experiențele personale; • implicarea în interacțiuni verbale orale etc.

Sugerăm ca în organizarea procesului de audiere la clasă cadrul didactic să țină cont de: *scopul urmărit, mesajul și volumul textului, viteza de rostire, numărul de unități lexicale noi proiectate pentru învățare, resursele și mijloacele didactice necesare etc.*

Activitățile didactice ce anticipează procesul de audiere să fie active și interactive, să urmărească dezvoltarea auzului fonematic la elev, atenția, memoria etc.

În cazul exercițiilor de audiere, este recomandabil ca textul în baza căruia se realizează sarcinile să fie audiat de 2-3 ori pentru o mai bună percepere la auz a informației.

Printre strategiile didactice recomandate în **receptarea mesajului, textului oral în diverse contexte de comunicare** propunem:

- **Ascultă și potrivește.** Elevilor li se propun anumite imagini, în urma audierii unui text ei vor trebui să stabilească ordinea în care apar imaginile în text. De ex.: Clasa: a V-a. Unitatea tematică: *Copilul și natura*. Subiectul: *Natura – ghidul călătorului*. Sarcina: *Ascultați enunțurile și potriveți imaginile în ordinea în care apar în text.*

*E dimineață și răsună trilul **privighetorii**. **Soarele** urcă pe cer. **O căprioară** sare din tufișuri spre izvor. **Veverița** adună alune. **Pădurea** se trezește la viață.*

A

B

C

D

E

1.

2.

3.

4.

5.

- **Adevărat/Fals.** Elevii se familiarizează cu un șir de enunțuri propuse în fișă/exercițiu, ulterior aceștia ascultă un text, după audiție ei trebuie să identifice prin bifare care enunțuri sunt adevărate, adică vor corespunde informației audiate, și care sunt false, respectiv nu corespund textului audiat. De ex.: Clasa a VII-a. Unitatea tematică: *Copilul și Patria*. Subiectul: *Călătorii prin Moldova*. Sarcina: *Ascultați textul „Podul Eiffel”. Decideți dacă enunțurile de mai jos sunt adevărate (A) sau false (F).*

Podul de la Ungheni a fost distrus în urma unei inundații puternice. Conducerea căilor ferate basarabene a cerut ajutorul lui Gustave Eiffel, unul dintre cei mai buni ingineri de poduri feroviare ai timpului. Astfel, la 21 aprilie 1877, a fost inaugurat podul feroviar de la Ungheni. Acest pod unește până în prezent cele două maluri ale Prutului. Peste ani și ani, podul devine un simbol al orașului Ungheni.

Un deceniu mai târziu același inginer, Gustave Eiffel, proiectează și construiește celebrul Turn Eiffel din inima Parisului. Grație lui Gustave Eiffel podul de la Ungheni are șansa să devină o importantă atracție turistică pentru Moldova.

Podul Eiffel de pe Prut este înfrățit cu celebre construcții metalice din România, Franța, Portugalia, SUA etc.

1. Podul de la Ungheni a fost distrus în a doua jumătate a secolului XXI.	A F
2. Podul de la Ungheni a fost proiectat de către Gustave Eiffel, unul dintre cei mai buni ingineri de poduri feroviare ai timpului.	A F
3. Podul lui Eiffel unește cele două maluri ale Nistrului.	A F
4. Celebrul Turn Eiffel a fost construit un deceniu mai târziu de același inginer care a proiectat podul de la Ungheni.	A F
5. Podul Eiffel de pe Prut este înfrățit cu celebre construcții metalice din România, Franța, Portugalia, SUA etc.	A F

- **Bifa salvatoare.** Elevilor li se repartizează o fișă de lucru/exercițiu în care sunt incluse enunțuri cu variante de răspuns (a, b, c ...), ei iau cunoștință de conținutul fișei, apoi în urma audierii unui text bifează varianta ce corespunde textului. Remarcăm, necesitatea de a atenționa elevii privind corectitudinea bifării, exact în dreptul răspunsului considerat corect și nu între răspunsuri sau bifarea a două și mai multe variante de răspuns. De ex.: Clasa: a VIII-a. Unitatea tematică: *Adolescentul și Patria*. Subiectul: *Locuri memorabile din Republica Moldova*. Sarcina: *Ascultați textul. Bifați varianta corectă.*

„Micul Prinț” este opera scriitorului francez Antoine de Saint-Exupery. Cartea a fost publicată mai întâi în limba engleză, apoi în limba franceză. „Micul Prinț” este a patra cea mai tradusă carte din lume și a fost votată, în Franța, drept cea mai bună carte a secolului XX.

De la prima publicare, în Statele Unite, lucrarea a fost adaptată în numeroase forme de artă.

În Moldova, faimosul personaj poate fi admirat, din 2018, în Parcul Valea Morilor din Chișinău. Acest mini-monument a fost realizat de către designerul moldovean Igor Uduslivii.

Înălțimea sculpturii de bronz este de aproximativ 11 centimetri, iar însuși prințul este chiar mai mic. Mini-monumentul Micului Prinț din Moldova este instalat pe cea de-a 23 sferă metalică de pe gardul din jurul lacului.

Opera arhitecturală a Moldovei a devenit subiect de știre pentru publicația americană *Atlas Obscura*, cu peste 1,2 milioane de abonați pe facebook. Reporterii site-ului le aduc la cunoștință oamenilor din întreaga lume despre Statuia Micului Prinț, din municipiul Chișinău.

1. „Micul Prinț” este un roman al scriitorului:

- a. spaniol Antoine de Saint-Exupery;
- b. francez Antoine de Saint-Exupery;
- c. american Antoine de Saint-Exupery.

3. În Moldova, faimosul personaj poate fi admirat din 2018:

- a. pe strada pietonală Eugen Doga;
- b. în Grădina Publică din Chișinău;
- c. în Parcul Valea Morilor din Chișinău.

2. Cartea a fost publicată mai întâi în limba:

- a. latină;
- b. franceză;
- c. engleză.

4. Înălțimea sculpturii de bronz este de circa:

- a. 11 cm;
- b. 11 m;
- c. 23 cm.

5. Mini-monumentul Micului Prinț din Moldova este instalat:

- a. pe cea de-a 23-a sferă metalică de pe gardul din jurul lacului Valea Morilor;
- b. la intrarea în Parcul Valea Morilor;
- c. la intrarea în Biblioteca Națională a Moldovei.

• **Chestionarul.** Elevii ascultă cu atenție un text, și completează chestionarul în baza textului audiat. De ex.: Clasa a IX-a. Unitatea tematică: *Adolescentul și natura*. Subiectul: *Rezervații naturale din Republica Moldova*. Sarcina: *Ascultați textul. Completați chestionarul.*

Pe timpul domnitorului Alexandru cel Bun a fost creată prima rezervație naturală din spațiul românesc. Aceasta se numea rezervația Țuțora. „Pădurea Domnească” reprezintă o parte din acea rezervație. Astăzi, „Pădurea domnească” este cea mai mare rezervație științifică din Moldova, una dintre cele mai valoroase și bătrâne păduri de luncă din Europa.

Până în luna iulie, aici poate fi vizitată „Țara bătlanilor”.

În rezervația „Pădurea Domnească”, lângă satul Moara Domnească se află și zimbria – singurul loc din Republica Moldova unde pot fi admirat zimbrii. Zimbrii sunt o specie aflată în pericol de dispariție.

În anul 2005, în rezervația „Pădurea Domnească” au fost aduși trei zimbri din Polonia. În prezent, aici locuiesc circa șase zimbri. Rezervația „Pădurea Domnească” a devenit o atracție turistică ce vă invită să savurați din frumusețile naturii basarabene.

Întrebări	Răspunsuri
1. Pe timpul cărui domnitor a fost creată prima rezervație naturală din spațiul românesc?	1.
2. Cum se numea prima rezervație naturală din spațiul românesc?	2.
3. Ce este „Pădurea Domnească”?	3.
4. Ce putem vizita până în luna iulie în rezervația naturală „Pădurea Domnească”?	4.
5. Unde în Republica Moldova poate fi admirat zimbrii?	5.
6. De unde au fost aduși zimbrii în rezervația „Pădurea Domnească”?	6.

Competența specifică 2. Producerea de mesaje orale în situații de comunicare dialogată și monologată, demonstrând comportament verbal și nonverbal autonom.

În procesul de comunicare vorbirea este fundamentală grație valențelor cognitive, formative și reglatoare pe care le comportă.

Procesul de **vorbire** oferă posibilitatea de formare și exprimare a gândului personal, astfel încât emițătorul (elevul) să se încadreze în toate sferile vieții sociale.

În acord cu CECRL, Curriculumul la disciplină proiectează ca în procesul de vorbire orală în limba română elevul trebuie să fie capabil:

- a prevedea și organiza un mesaj (aptitudini cognitive);
- a formula un enunț (aptitudini lingvistice);
- a pronunța acest enunț (aptitudini fonetice) [13].

În acord cu această abordare procesul de formare/dezvoltare a competenței specifice de producere a mesajelor orale sunt prezentate în Curriculumul gradului, pentru fiecare clasă (vide Tabelul 1.1. Harta sinoptică a dezvoltării graduale a competențelor specifice).

Curriculumul la disciplină direcționează procesul de învățare pe dezvoltarea atât a vorbirii dialogate, cât și monologate. **Vorbirea dialogată** reprezintă un mod de interacțiune între doi sau mai mulți interlocutori prezenți într-un context social. **Vorbirea monologată** se realizează prin exprimarea orală a unui gând logic în concordanță cu anumite subiecte tematice și/sau situații reale de viață.

Atât într-un monolog, cât și într-un dialog se atestă anumite structuri și forme gramaticale în conformitate cu materialul însușit la anumite etape de învățare. În cadrul lecțiilor se pot realiza mai multe tipuri de dialog: după model, cu începutul/cu sfârșitul dat, cu replici omise, în baza reperelor, cu personaje imaginare și reale etc.

Pentru a-i învăța pe elevi să interacționeze în procesul vorbirii dialogate, profesorul va acorda atenție selectării materialului de lucru, va ține cont de nivelul de cunoaștere a limbii, de tipologia dialogurilor etc. Un element-cheie la elaborarea unui dialog îl constituie procedeul verbal – **întrebarea**. În literatura de specialitate Întrebările se clasifică, a priori, în **întrebări închise**, care solicită, de regulă, un răspuns fix, și **întrebări deschise**, care stimulează răspunsuri și pot oferi informații suplimentare.

Actualul Curriculum recomandă utilizarea preponderent a întrebărilor deschise pentru dezvoltarea abilităților de analiză, sinteză, gândire critică. În acest sens, este binevenită **interogarea multiprocesuală**, care semnifică un proces de utilizare a întrebărilor conform unei taxonomii, de la cele de ordin „inferior” la cele de ordin „superior”. Este o tehnică ce poate fi utilizată atât racordată la un text literar/nonliterar/multimodal, cât și la o imagine, film etc. Elevii, individual, în perechi sau în grupuri, formulează/răspund la întrebări în baza listei. După ce au răspuns la toate întrebările, pot realiza lucrări scrise în baza textului/imaginii.

Tipuri de întrebări	Exemple
literale	<i>Cine este...? Ce este...? Când a avut loc...? Unde este...? Cu ce...? Cum este...?</i>
de înțelegere	<i>Cum înțelegi...? Care este semnificația în...? Ce poți spune despre...? De ce credeți că...? Care este motivul pentru care...? Cum ai spune cu cuvintele proprii...?</i>
aplicative	<i>Cum ați putea utiliza...? Cum s-ar putea... dacă...? Cum s-ar transforma dacă...? De ce v-au convins argumentele...?</i>
de analiză	<i>Este oare...? Care este caracteristica/trăsătura comună...? Ce relație există între... și...? Ce idei justifică faptul...?</i>
de sinteză	<i>Ce credeți că ar fi putut face pentru a...? Ce ar fi dacă...? Ce s-ar fi întâmplat dacă...? Ce schimbări ai face pentru a soluționa...? Ce date/fapte ai putea adăuga...? Ce ai modifica...? Ce se putea întâmpla...? Cum am putea...?</i>

evaluative	<i>Cum credeți că a procedat...? Care este atitudinea ta...? Ești de acord cu acțiunea...? Care este opinia ta referitor la...? De ce aprobați/dezaprobați...? Cum apreciați nivelul...? De ce credeți că e bine/rău...? Ce argumente ai în susținerea punctului tău de vedere? Cum ați justifica? Ce ar fi fost mai bine? Căror fapte/date ai da prioritate?</i>
-------------------	---

În procesul de elaborare a întrebărilor cadrele didactice vor ține cont ca acestea să fie accesibile și variate; să fie formulate corect, clar și politicos; să fie complete, cuprinzătoare, dar nu echivoce etc.; să se refere la subiectul abordat; să nu solicite răspunsuri eronate; să stimuleze gândirea și creativitatea; să nu inducă în eroare elevii etc.

Un alt element constitutiv al dialogului este **replica**. Replica reprezintă un răspuns imediat și energic la alt răspuns. În plan lingvistic, vorbirea dialogată se caracterizează printr-un schimb de replici, aflate într-o unitate structural-funcțională și semantică.

Un factor important al dezvoltării competenței de vorbire este *situația reală de comunicare*, care se realizează prin **actul comunicativ**.

Actul comunicativ reprezintă o relație de comunicare dintre interlocutori. Interacțiunea verbală se realizează în situații de comunicare constituite din: *intenție, obiectiv și selecția mijloacelor de limbă pentru atingerea scopului comunicativ*.

Actele comunicative, la rândul lor, reprezintă niște unități de bază ale descrierii lingvistico-pragmatice, care vizează folosirea limbii cu o anumită intenție comunicativă, într-un context determinat.

Vorbirea monologată poate fi dezvoltată prin prezentarea diferitor texte: de exprimare a opiniei, de argumentare, explicație, caracterizare, descriere, povestire; de expunere a unui discurs etc.

În cazul discursului este important să le propunem elevilor diverse repere de elaborare a acestuia și, în mod special, acte de comunicare specifice.

Introducerea temei discursului	→	Menținerea discursului	→	Exprimarea opinie	→
<i>Stimat auditoriu! Dragi colegi! Mai întâi voi menționa... După cum știți... În primul rând... Mai întâi de toate... Să pornim de la... Pentru început...</i>		<i>Mă refer la... Apropo... De fapt... Chiar dacă... Cu toate acestea... Totuși... Amintim că... Spre deosebire de...</i>		<i>După părerea mea... După mine... În opinia mea... Cred că... Consider că... Pot afirma că... Trebuie să recunosc că...</i>	
→	Acceptarea	→	Exemplificarea	→	Exprimarea concluziei
	<i>Desigur! Bineînțeles! Cu siguranță! Neapărat! Aveți dreptate. Indiscutabil! Sunt de acord. N-am nimic împotriva. Într-adevăr...</i>		<i>De exemplu... În ceea ce privește... Din acest motiv... Din această cauză... Pentru că... Deoarece... La fel ca...</i>		<i>În concluzie... În fine... Deci... Rezultă că... Prin urmare... De aceea... Așadar...</i>

Un element important în comunicarea orală îl constituie *argumentarea*. Pentru a facilita procesul de formulare a argumentelor propunem următoarea structură:

Teza	Un enunț laconic, care transmite ideii, informații, principii.	<i>Susțin că.../Consider că.../Țin să menționez că.../Sunt de părerea că...</i>
Explicația	2-3 propoziții, menite să dezvăluie esența ideii, să explice principiile care stau la bază.	<i>Totuși.../Chiar dacă.../De fapt.../Cu toate că...</i>
Dovada	Fapte, date statistice, exemple concludente, opinii, analogii etc. care justifică teza.	<i>Drept dovadă.../E bine să ținem cont de faptul că.../Dimpotrivă.../În caz contrar.../Cu toate acestea...</i>
Concluzia	Un enunț laconic și clar care accentuează veridicitatea tezei anunțate.	<i>Deci.../Prin urmare.../Astfel.../Așadar.../În fine.../În concluzie.../Ținând cont de cele expuse, concluzionăm... (se reia ideea enunțată în afirmație).</i>

Dezvoltarea competenței de *vorbire* presupune producerea liberă a mesajelor orale. Pornind de la ideea că limba română ca limbă a statului, este pentru elevii din școlile cu predare în limbile minorităților naționale una nematernă, e indicat ca, în conceperea sarcinilor de formare/dezvoltare a competenței de producere a mesajelor orale, să se ia în calcul particularitățile de vârstă, nevoile educaționale speciale ale unor elevi. Pentru a facilita activitatea didactică a profesorului oferim câteva exemple de tehnici de lucru aplicabile în cazul *producerii de mesaje orale în situații de comunicare dialogată și monologată* (CS-2).

- **Tehnica *Ping-pong***. Elevii vor lucra în perechi în baza unui text deja studiat. Fiecărui elev i se va propune câte un set din 3 fișe cu imagini, care corespund conținutului textului. Elevii, rând pe rând, vor formula întrebări în baza imaginilor și, respectiv, vor prezenta răspunsuri. Eventual, pe versoul fiecărei fișe poate fi imprimat câte o paletă de ping-pong, în diferite stări afective. Dacă s-au folosit imagini cu palete, atunci elevul ar putea formula întrebarea redând, totodată, și starea afectivă a paletii).
- **Tehnica *Poveste în lanț*** dezvoltă creativitatea, imaginația. Elevilor li se propune să creeze împreună o poveste în lanț, în baza unor repere: imagini, cuvinte, nume rototate în prealabil etc. Povestea va fi începută de profesor sau de un elev, printr-o formulă clasică, de ex.: „*A fost odată ca niciodată ...*”. Apoi, povestea o vor continua elevii în ordinea enumerării fișelor. Fișele pot conține cuvinte sau imagini. Profesorul ar putea dirija firul epic, ajutându-i pe elevi prin întrebări de genul: „*Unde...?*”, „*Lângă cine...?*”, „*Cu cine...?*”, „*La ce ...?*”, „*Ce...?*”, „*Pe ce...?*”, „*Pe cine...?*”. Răspunzând la aceste întrebări, elevii vor formula enunțuri simple/dezvoltate. La final, elevii vor alcătui un produs comun (povestea) coerent și logic.

- **Tehnica *Delphi*** dezvoltă pe lângă creativitatea individuală și pe cea de grup și se recomandă pentru sporirea socializării copiilor, obținerea de noi informații prin colaborare în perechi, grup. Elevii vor lucra inițial individual, apoi în perechi/grup. Astfel, li se propune o fișă în care sunt arbitrar prezentate fotografiile ale unor interpreți, formații muzicale. La prima etapă, elevii vor identifica individual câți interpreți/formații recunosc. Își vor aminti ce informații dețin despre ei. Apoi, vor dialoga în pereche, grup. În urma discuțiilor, vor face o prezentare/descriere a unui interpret preferat al colegului/grupeii.
- **Tehnica *Microfonul magic***. Elevii sunt repartizați în grupuri (a câte 3-5 persoane). Fiecare grup primește câte un set de imagini ce reprezintă locuri memorabile din Republica Moldova. În fața clasei (la un microfon improvizat) elevii, pe rând prezintă câte un loc memorabil.
- **Tehnica *Harta vocilor***. Elevii sunt puși în situația de a vorbi „împrumutând” vocea unei persoane/a unui personaj. Povestirea este cea mai eficientă metodă de a afla „*povestea vieții*” cuiva, povestitorul exprimând prin diferite *voci*, gândurile, trăirile, faptele legate de rolurile pe care și le asumă.
- **Tehnica *Discursul***. Elevilor li se va propune să țină un discurs conform unui subiect propus. La realizarea și prezentarea discursului se vor respecta următoarele etape:
 - ***elaborarea discursului*** – elevii se vor gândi la ceea ce vor spune (*tema*) și la felul în care își vor exprima opinia (*Metoda Arbore, Metoda Scară, Metoda Cronologică*), la tipul discursului (*improvizat, cu notițe, memorat sau citit*).
 - ***structurarea discursului*** – elevii vor utiliza elementele componente specifice: **formula de adresare, introducerea, conținutul propriu-zis și încheierea**. Recomandabil în cazul disciplinei să se facă referire atât la textul de la care se pornește, cât și la experiența de viață, sau elevii pot face apel la exemple concludente din alte opere citite. De asemenea, sugerăm aplicarea unor conectori adecvați mesajului.
 - ***prezentarea discursului*** – elevii vor fi îndemnați, încurajați să folosească cu abilitate elementele paralingvistice și nonverbale: *tonalitatea vocii, ritm, intonație, mimică, gesturi, privire, ținută* etc.

Discurs-model

Formula de adresare (funcție, nume)	<i>Stimate domnule director, distinși profesori, dragii colegi, onorată asistență,</i>
Introducerea	Amiralul flotei marine din SUA, William H. McRaven, spunea într-un discurs prezentat în fața studenților de la Universitatea din Texas „Dacă îți dorești să schimbi lumea, începe prin a-ți face patul dimineața!”
Conținutul propriu-zis	În ce mă privește, cred că noi, așa-numita „generație digitalizată”, putem trăi sentimentul de mândrie dacă am schimba lucrurile aici, la noi acasă. Or, la faptele mari, poți ajunge prin acțiuni mici. Schimbarea începe de la fiecare dintre noi. Pentru a trece strâmtorile vieții, ai dăma înotătorului Ion Lazarenco, trebuie să depășim frica de rechini. Dacă vrem să avem o viață prosperă, trebuie să demonstrăm responsabilitate. Implicarea mea de azi, se poate transforma într-o implicare colectivă de mâine. Exemplul unei singure persoane, un ..., un ..., poate fi schimbarea zilei de mâine.
Încheierea	Deci, dacă vrem să schimbăm în mai bine ceva din jurul nostru, trebuie să ducem zilnic, la bun sfârșit câte un lucru.

Competența specifică 3. *Receptarea mesajelor scrise/textelor nonliterare și literare din variate surse, exprimând dorința de a utiliza informațiile achiziționate în situații reale de comunicare.*

Lectura este o tehnică fundamentală de muncă intelectuală, care în practica învățării unei limbi nematerne devine o parte esențială a acestui proces, o activitate de învățare formativă. Esența activității de lectură constă în receptarea semnelor grafice și corelarea lor cu anumite semnificații.

Specialiștii în teoria literaturii și didactica lecturii disting mai multe tipuri de lectură:

- lectură literară, care poate fi: de înțelegere, explicativă, interpretativă;
- lectură de informare, de documentare și de cercetare, în cazul textelor non-literare etc.;
- lectura de descifrare a simbolurilor, formulelor, graficelor, schemelor, hărților, textelor nonliterare;
- lectura de plăcere sau recreativă etc.

Receptarea mesajelor scrise/textelor nonliterare și literare din diverse surse poate fi realizată prin intermediul lecturii, aceasta având mai multe funcții. Și anume: *funcția de informare și documentare; funcția cognitivă; funcția de culturalizare; funcția formativă, creatoare.*

Unitățile de competențe, derivate din competența specifică, sunt prezentate în Curriculum gradual, pentru fiecare clasă, inclusiv la lectură.

Învățarea lecturii trebuie văzută ca deprinderea unui instrument, formarea abilităților de a mânui acest instrument, pe tot parcursul vieții.

Din perspectiva celor două planuri ale lecturii: de conținut (despre ce este textul citit) și de proces (cum e citit și sonorizat textul), lectura rezidă în receptarea semnelor grafice, corelarea lor cu anumite semnificații, înțelegerea (decodarea, interpretarea) și prelucrarea informației dintr-un text scris în limba română.

În temeiul CECRL, la selectarea unui text se va ține cont de: complexitatea lingvistică în raport cu vârsta educabilului, tipul, volumul textului și interesul pe care îl poate trezi elevului. Pentru a forma/dezvolta competențele de comunicare ale elevilor, profesorul va apela atât la textul literar, cât și la cel nonliterar și multimodal.

	Textul literar	Textul nonliterar	Textul multimodal
Definiție	O creație a imaginației autorului, având drept scop sensibilizarea cititorului.	Rezultatul observării realității și al transformării acesteia în informație.	Textele ce combină două sau mai multe sisteme semiotice: lingvistic, vizual, audio, gestual, spațial.
Scop	Sensibilizarea cititorului (estetic).	Informarea cititorului.	Generarea de semnificații.
Particularități	<ul style="list-style-type: none"> • caracter subiectiv, autorul modifică realitatea prin propria sensibilitate; • prezența figurilor de stil și a imaginilor artistice care dau o expresivitate textului; • îmbinarea elementelor reale cu elementele ficționale; • autorul prin intermediul temelor și motivelor literare tratează valori general-umane: dreptatea, cinstea, adevărul, binele etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • caracter obiectiv și nonficțional, textul se remarcă prin obiectivitatea relatării; • informațiile oferite sunt reale, concrete (despre persoane, evenimente, fenomene); • textul este lipsit de expresivitate (se folosește numai enumerația); • limbajul folosit poate conține termeni specifici unui anumit domeniu de activitate, este corect, exact și accesibil. 	<ul style="list-style-type: none"> • integrarea diverselor forme textuale; • interferența dintre cuvânt, imagine, sunet, gestică și mișcare; • presupune analiza culorii, formei, stilului, dimensiunii textului; • se referă la așezarea în spațiu, apropierea sau distanța dintre obiectele prezente în text; • abordează linia melodică, efectele sonore, zgomotele ambientale, liniștea, intonația, volumul.
Tipuri	Opere lirice, epice, dramatice.	Texte științifice, publicistice, de specialitate, materiale autentice (reclame, anunțuri, buletine meteo, rețete, invitații, felicitări, cărți de vizită, flyere, instrucțiuni etc.).	Benzi desenate, reviste, cărți digitale, pagini web, produse video (filme, videoclipuri, clipuri de promovare, tutoriale etc.).

Procesul de dezvoltare a competenței de lectură este proiectat în trei etape, fiecare dintre acestea, vizând diferite aspecte privind abordarea textului: *prelectură, lectură și postlectură*.

Etapa	Prelectură/ evocarea	Lectura propriu-zisă: realizarea sensului	Postlectură
Scop	Captarea atenției prin crearea de așteptări, care duce la înțelegerea textului, obținerea unei viziuni globale asupra subiectului sau a problemei.	Realizarea unei noi confruntări ideatice a imaginii personale cu autorul pentru aprofundarea ideilor cu semnificație deosebită pentru elev.	Aprofundarea textului, înțelegerii calitative prin prisma reflecției, gândirii critice și comparației cu viața reală sau propriile experiențe.
Activități	<ul style="list-style-type: none"> – reactualizarea cunoștințelor; – apelarea la experiența de viață a elevului, trăirile personale, cunoștințe din alte domenii; – însușirea vocabularului (semantizarea, contextualizarea, exersarea, memorarea); – întuirea conținutului textului în baza unor imagini, primei și ultimei propoziții, titlului textului, a unor unități lexicale propuse; – producerea unui text original cu ajutorul termenilor dați în avans; – efectuarea unei audiții muzicale; – realizarea unui desen tematic etc. 	<ul style="list-style-type: none"> – prima lectură model; – verificarea înțelegerii globale a conținutului; – a doua lectură model; – citirea selectivă și răspunsul la întrebări; – scrierea de note pe marginea textului referitoare la: <i>sursă, ideile principale, fapte, acțiuni, evenimente din text; explicații ale ideilor principale</i> etc.; – împărțirea textului în fragmente logico-semantice și intitularea acestora; – alcătuirea planului (diferite tipuri); – intitularea/reintitularea textului; – redarea conținutului unui fragment (diferite tipuri); – caracterizarea personajelor; – rezumarea textului; – improvizarea dialogurilor cu ajutorul diferitor repere; – continuarea/modificarea dialogului etc. 	<ul style="list-style-type: none"> – se asigură trecerea de la lectura didactică la lectura comunicativă; – se realizează reflecția asupra celor citite; – se face transferul informației receptate în noi situații de comunicare; – se formulează opinii personale, prin raportarea celor lecturate la viața reală etc.

Din perspectivă didactică, în proiectarea procesului de dezvoltare a competenței de lectură trebuie respectate următoarele cerințe: *realizarea unei coerențe și a unei viziuni sistemice; esențializarea și problematizarea situațiilor didactice de lectură; ordonarea progresivă și substituibilă a structurilor didactice de lectură; crearea unor situații de descoperire și a unor posibilități de permutare a diferitelor strategii didactice; selectarea unor texte dinamice, cu tematică cotidiană; manifestarea unei deschideri mai largi spre problematica treptei viitoare de învățare.*

Metode și tehnici de lectură

Prelectură/pretext	Lectură/text	Postlectură/posttext
<ul style="list-style-type: none"> • Anticiparea (în baza titlului, cuvintelor-cheie, imaginilor, subiectului); • <i>Trecerea rapidă prin text;</i> • <i>Lanțul asociativ;</i> • <i>Termeni în avans;</i> • <i>Organizator verbal;</i> • <i>Clustering;</i> • <i>Știu/Vreau să știu/ Am învățat;</i> • <i>Aud. Văd. Simt;</i> • etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura independentă și dirijată a textelor: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Lectura dirijată;</i> - <i>Mâna oarbă;</i> - <i>Lectura comentată;</i> - <i>Lectura intensivă;</i> - <i>Lectura împotriva;</i> - <i>Lectura globală;</i> - <i>Scanarea;</i> - <i>În căutarea autorului;</i> - <i>Citatele;</i> - <i>Activitatea dirijată de lectură și gândire;</i> - <i>Activitatea dirijată de ascultare și gândire;</i> • <i>Procedeul cercetării;</i> • <i>Predarea reciprocă.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Conversații/Discuții asupra lecturilor;</i> • <i>Instruirea reciprocă:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Interviu în trei trepte;</i> - <i>Panel;</i> - <i>Harta textului;</i> • <i>Prezentarea în diferite forme grafice a:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>personajelor (caracterizarea): Fișa de lectură a personajului, Graficul T, Confruntarea personajelor, Piramida descrierii personajului, Cubul (descrierea personajului), CV-ul personajului, Simularea întâlnirii cu personajul etc.</i> - <i>ideilor deduse din text: Harta conceptuală, Piramida povestirii.</i> • <i>Fișă de lectură;</i> • <i>Agenda de lectură;</i> • <i>Rezumatul;</i> • <i>Scheletul de recenzie etc.</i>

Etapa prelectură

• Anticiparea conținutului textului

Elevii sunt puși în situația de a anticipa textul în baza *titlului* (Cum credeți despre ce se va vorbi în acest text? De ce credeți așa?), în baza *cuvintelor-cheie, imaginilor* (Realizați în baza cuvintelor/imaginilor propuse un eseu), a *subiectului* (Elevilor li se oferă o scurtă prezentare a subiectului despre care urmează să citească. De ex.: La ce întrebări ați fi vrut să primiți răspuns?) etc.

- **Trecerea rapidă prin text.** Elevilor li se arată coperta cărții/titlul textului. Se discută pentru a afla ce știu ei deja despre subiectul care va fi abordat în text și pentru a-i încuraja să formuleze întrebări despre cele ce vor fi citite.
- **Termeni în avans.** Se alege 4-6 cuvinte (sau se prezintă imagini) din textul pe care elevii urmează să-l citească. Ulterior, se va solicita ca în baza acestor cuvinte/imagini să se anticipeze despre ce va fi vorba în text.
- **Organizator verbal.** Se propune o scurtă prezentare a subiectului textului care va fi citit ulterior. Elevilor li se cere să formuleze întrebări la care așteaptă să primească răspuns în urma citirii textului.

- **Știu/Vreau să știu/Am învățat**

Elevii sunt rugați să scrie în tabelul dat ce *știu* sau *vor să știe* la subiectul propus, apoi se discută pe marginea celor enunțate până nu se desprinde un set de elemente esențiale. După lectura textului (sau la final de lecție) se completează coloana a treia.

Etapa lectură

- **Activitatea dirijată de lectură și gândire (ADLG)** este o strategie care ghidează *citirea în gând*, urmată de întrebări de comprehensiune.

A. Profesorul adresează o întrebare, iar elevii citesc textul pentru a afla răspunsul. Apoi se discută răspunsul cu grupul. Metoda se centreează pe comprehensiunea textului, nu a pronunției. **B.** Întrebările se pot referi la cele mai importante părți în ordinea în care sunt prezentate în text. În mod obișnuit, aceste întrebări sunt: 1) *Citiți pentru a afla care sunt personajele principale și unde are loc întâmplarea.* 2) *Citiți mai departe pentru a afla ce fel de oameni sunt personajele.* 3) *Citiți pentru a afla cu ce problemă se confruntă personajul central.* 4) *Citiți pentru a afla ce face personajul ca să rezolve problema.* 5) *Citiți pentru a afla ce se întâmplă ca urmare a acțiunilor personajului.* 6) *Ce concluzii facem, comparând situația de la începutul povestirii cu cea de la sfârșit?*

Întrebările se adresează înainte ca elevii să citească fiecare parte.

- **Activitatea dirijată de ascultare și gândire (ADAG)** reprezintă o strategie ce solicită elevului anticiparea conținutului textului, verbalizarea a ceea ce presupune, lectura textului și confruntarea presupunerilor cu informația dedusă din text.

Pentru a realiza lucrul cu textul, utilizând această strategie, textul propus pentru lectură se divizează în câteva secvențe (astfel ca locul de oprire să coincidă cu momentele de suspans). Elevii vor face previziuni, apoi vor citi textul până la punctele de oprire indicate ca să vadă dacă ideile lor au coincis cu cele prezentate în text.

Tabelul predicțiilor: Elevilor li se propune un tabel pe care ei vor trebui să-l completeze, parcurgând pas cu pas textul (după citirea titlului; după parcurgerea primului pasaj; după parcurgerea celui de-al doilea pasaj; înainte de a citi până la sfârșit). De fiecare dată elevii vor trebui să răspundă la întrebări: *Ce credeți că se va întâmpla? De ce credeți așa? Ce s-a întâmplat, de fapt?*

- **Mâna oarbă.** Elevilor (împărțiți în echipe) li se distribuie un text fragmentat de către profesor în atâtea părți câți elevi sunt în echipă. Fiecare își analizează secvența, o prezintă colegilor și toți împreună discută consecutivitatea logică a ordonării ideilor. Apoi conținutul textului se prezintă pentru întreaga clasă cu argumentarea respectivă referitor la organizarea textului.
- **Procedeele cercetării (Request).** Textul se citește în perechi. După lectura unui pasaj un elev oferă întrebări celuilalt. Partenerul trebuie să răspundă la întrebările puse și ambii să cadă de acord că răspunsul este corect. O atenție mare trebuie

să se acorde aici modului de formulare a întrebărilor. Întrebările trebuie să ceară informații despre ideea principală, să clarifice detalii, să facă deducții, să rezume cele citite etc.

- **Predarea reciprocă**

Textul propus spre examinare se împarte în fragmente logice sau în paragrafe. Grupul de elevi este împărțit în subgrupe a câte trei sau în perechi. Se citește primul pasaj al textului, apoi unul din grup care joacă rolul de profesor: 1. rezumă ceea ce s-a citit; 2. formulează o întrebare pe marginea textului la care răspund colegii; 3. clarifică problemele din text; 4. anticipează ceea ce se va scrie în următorul pasaj. După citirea următorului pasaj unul din elevi preia rolul de profesor.

- **În căutarea autorului**

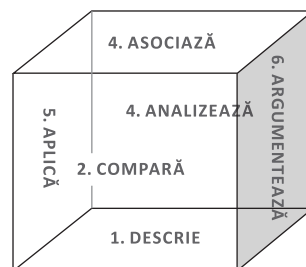
De regulă, se aplică la lectura textelor literare. Obiectivul acestei tehnici este de a deduce din text personalitatea autorului. Elevii trebuie să detecteze: a) cine este autorul (bărbat/femeie, ce vârstă are etc.); b) în ce perioadă a fost scris textul; c) cui i se adresează; d) ce idei promovează etc. Profesorul ghidează discuția, insistând asupra argumentelor. Dacă numele nu este identificat până la urmă, se dezvăluie numele autorului.

Etapa postlectură

- **Instruirea reciprocă** se realizează după lectura independentă a textului. Profesorul împarte clasa în subgrupe a câte 4 și distribuie rolurile (1 – rezumă; 2 – întreabă; 3 – clarifică; 4 – generalizează și prezintă întregului grup. Elevii discută textul în grupuri.
- **Interviul în trei trepte** se proiectează la etapa de postlectură pentru a explora textul și a identifica elementele specifice și de detaliu. Pentru aceasta:
 - se anunță subiectul asupra căruia se va discuta sau se propune pentru lectură textul/cazul etc.
 - grupul de elevi se împarte în echipe a câte 3 persoane;
 - se distribuie rolurile în cadrul echipei: elevul A (profesor/reporter), elevul B (elev/respondent), elevul C (secretar);
 - se stabilește modalitatea de lucru, timpul realizării activității: în timpul realizării interviului elevul A întreabă, elevul B răspunde, elevul C înregistrează toate întrebările/informațiile. La fiecare 2-3-5 minute rolurile se schimbă (prin rotație).
- **Harta conceptuală.** Se construiește o rețea de noduri (termeni) și trimiteri (relații). Elevii sunt puși în situația de a aranja termenii într-o ordine logică și explicabilă, prezentarea relațiilor și exprimarea acestora.
- **Discuția în panel.** După lectura textului profesorul pregătește câteva subiecte pentru discuție, fiecărui grup revenindu-i unul. Grupul este așezat în fața clasei, asemeni unei emisiuni televizate în direct; colegii vor putea comunica doar în

scris cu cei selectați în *panel*. În cadrul fiecărui grup se împart rolurile, se alege un lider care va conduce discuția și un injector de mesaje care va citi mesajele venite de la colegi și toți împreună vor răspunde la întrebări. După expirarea timpului acordat liderul va generaliza ideile exprimate. Apoi se invită alt grup.

- **Cubul.** Elevii sunt repartizați în echipe sau lucrează independent. Ei sunt puși în situația de a *descrie, compara, asocia, analiza, aplica, oferi soluții în diverse situații*, de ex. caracterizarea personajului, descrierea/analiza evenimentelor, faptelor din text etc. Aplicarea tehnicii poate avea diferite variante. De ex.: Se pregătește un poster/cub pe care sunt indicate sarcinile pentru fiecare elev/grup de elevi: *Describe* personajul (cadrul întâmplării), *Compară* comportamentul personajului, *Asociază* faptele personajului cu una din culorile propuse: negru, portocaliu, verde, roz, roșu. *Analizează* cauzele care au determinat faptele personajului. *Aplică, comentează* faptele personajului, expuneți părerea proprie vizavi de comportamentul personajului. *Oferă* soluții de îmbunătățire a relațiilor dintre personaj și alte personaje care ar schimba evenimentul.
- **Rezumatul** îi va ajuta elevului la o mai bună înțelegere a textului din moment ce el este pus în situația de a clarifica cele mai importante elemente ale narațiunii și a le aranja într-o ordine logică.

Competența specifică 4. *Producerea de mesaje scrise, manifestând responsabilitate pentru corectitudinea exprimării proprii în limba română literară.*

Producerea de mesaje scrise reprezintă mai mult decât un sistem de reprezentare grafică a sunetelor unei limbi. Scrierea este un demers creativ, generat de dorința de a oferi semnificații unor experiențe psihologice, culturale, sociale, interpersonale etc.

Scopul fundamental al scrierii este de a reda experiențe și sentimente, gânduri și idei într-o formă regulată și expresivă. Dezvoltarea competenței de producere a mesajelor scrise, vizează, pe lângă dobândirea unor cunoștințe în ceea ce privește redactarea diverselor tipuri de texte, și dezvoltarea unor competențe pragmatice de utilizare a limbii române, ceea ce îi va ajuta pe scriitori să se integreze în societate și să aibă acces la serviciile acesteia.

Prezentul Curriculum, racordat la *Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi*, recomandă organizarea activităților de producere a unui mesaj/text scris pentru a fi receptat de unul sau mai mulți cititori.

Printre activitățile de scriere se atestă: *completare de texte lacunare, formulare și chestionare; realizarea unor dictări; elaborarea diferitor tipuri de texte; redactarea unor articole pentru ziare, reviste școlare; realizarea unor postere conform ariei tematice, etc.* [13].

Unitățile de competențe ce vizează scrierea, derivate din competența specifică, sunt prezentate în Curriculum gradual, pentru fiecare clasă.

Competența de scriere (C) este un ansamblu de cunoștințe (c1), capacități (c2) și atitudini (c3) necesare pentru receptarea și comprehensiunea vorbirii scrise. Astfel competența de scriere solicită cunoștințe fonetice, lexicale, gramaticale și ortografice; capacități de clasificare, transcriere, completare și redactare, precum și atitudini pozitive, binevoitoare față de limba ce se studiază.

Profesorul îi va ghida pe elevi în formarea/dezvoltarea următoarelor tipuri de scriere:

- *reflexivă* – include relatarea unor fenomene, fapte și/sau întâmplări cu caracter personal, dar și argumentarea unui punct de vedere;
- *imaginativă* – cuprinde compuneri libere, după un tablou, o imagine, alte repere; texte descriptive, narative sau dialogate;
- *funcțională* – are ca scop bine definit însușirea unor clișee compoziționale sau a unor tehnici specifice de realizare.

În vederea facilitării activității didactice a profesorului prezentăm sumar câteva exemple de tehnici de lucru aplicabile în cazul *producerii de mesaje scrise*:

- **Tehnica *Gânduri printre rânduri***. Elevilor li se propune un text din care lipsește sfârșitul unor enunțuri. Elevii vor completa spațiile libere fie cu unul din răspunsurile propuse, fie cu propriile gânduri, astfel încât să păstreze mesajul povestirii. Tehnica încurajează creativitatea elevilor, oferindu-le posibilitatea de a scrie finalul unor enunțuri, acesta fiind un pas în formarea/dezvoltarea abilităților de redactare a unui sfârșit de text. Practicarea acestei tehnici sporește încrederea în sine a elevului, motivându-l să extindă comunicarea scrisă în interacțiuni verbale.
- **Tehnica *CUC: CE? UNDE? CUM?***, adică *Ce alegi? Unde scrii? Cum e corect?* Elevilor li se propune o fișă/exercițiu cu un text nonliterar/funcțional (de ex., o cerere personală) din care lipsesc anumite elemente. Aceștia trebuie să completeze corect textul lacunar cu informația de rigoare, atât ca aspect grafic, cât și din punct de vedere gramatical. Eventual, pentru a facilita sau a ghida activitatea elevilor li se propun anumite repere (clasă/școală, data, directorului/directoarei, dispu-neți/interziceți, medicul, domnule/doamnă, elevului/elevei, fiului/fiecei, semnătura, subsemnatul/subsemnata.)
- **Tehnica *Micul ziarist***. Prin această tehnică se va urmări elaborarea și publicarea în format letric sau electronic a unor materiale literare pe diverse teme. Astfel, se va

încuraja dorința elevilor de a se exprima liber, dar în același timp, învățându-i să caute și să aducă în fața interlocutorului argumente studiate, juste și echilibrate atât din punct de vedere social, cât și moral. Tehnica poate fi extinsă într-un proiect de grup ce va cuprinde mai multe etape: în prima etapă se va înființa un *Club literar al clasei/eventual, școlii*, sub îndrumarea profesorului, în cadrul căruia se vor forma echipele pentru înființarea redacției ziarului. Redacția ziarului va fi formată din grupuri de elevi, care vor avea fiecare o anumită sarcină în cadrul redacției – redactor șef, redactor, secretar, corector, reporter etc.

Recomandări utile pentru redactarea unui articol de ziar

Titlul	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Funcționează ca o carte de vizită</i>. De aceea, trebuie: – să atragă atenția, – să aibă un mesaj foarte clar, – să fie corect formulat, ușor de înțeles și fără echivoc, – să existe o strânsă legătură între text și titlul purtat de acesta etc. • <i>Un titlu bun</i> este scurt și unic, original, nu conține decât abrevieri foarte cunoscute și nu începe cu un articol nehotărât.
Introducerea	<p>Captează interesul cititorului și îl informează asupra a ceea ce va urma. Important este totul să fie concis și la obiect. Autorul va fi direct, exact.</p> <p>Să ne cunoaștem plaiul!</p> <p>Moldova este minunată!</p> <p>Pentru cei care au o altă opinie, am să scot din anonim câteva lucruri, în speranța că le voi schimba-o. Republica Moldova ocupă locul 7 în lume ca mare producător de nuci.</p> <p>Peștera „Emil Racoviță” din satul Criva, este a treia cea mai mare peștera de gips din lume și se află pe locul al optulea în clasamentul tuturor subteranelor gigante de pe Pământ.</p> <p>Arcul geodezic Struve situat în satul Rudi, nordul Moldovei, este o proprietate înscrisă pe lista patrimoniului mondial UNESCO, în anul 2004.</p> <p>Cleopatra Stratan este o interpretă din Republica Moldova, care grație piesei „Ghiță” a fost inclusă în Cartea Recordurilor Guinness.</p> <p>În parcul Valea Morilor din Chișinău se află minimonumentul Micului Prinț.</p> <p>Valsul „Dulcea și tandra mea fiară” de Eugen Doga este considerat drept una din cele patru capodopere muzicale ale secolului al XX-lea.</p> <p>Sper că v-am trezit curiozitatea și dorința de a cunoaște Republica Moldova. Cu alte curiozități voi reveni în materialele următoare.</p>
Conținutul	<p>Extinde informația principală, introduce calificative, sprijină teza articolului. Fiecare propoziție va rezulta din ideea centrală și aceasta într-un mod cât mai evident.</p>
Concluzia	<p>Surprinde ideea principală, o readuce în atenția cititorului, pentru a-i oferi o viziune de ansamblu.</p>
Design	<p>Recomandabil este ca un articol să fie completat cu imagini pertinente, etice și estetice.</p>

Limba română constituie mai mult decât un instrument de comunicare, ea reprezintă un tezaur cultural ce însumează: istoria și cultura unui popor, atitudini și valori etc.

Competența specifică 5. *Practicarea limbii române, în diverse situații de comunicare, demonstrând respect pentru valorile culturii naționale și universale, deschidere pentru implicarea activă în viața social-culturală a Republicii Moldova.*

Competența interculturală urmărește formarea/dezvoltarea unor aptitudini și deprinderi, prevăzute și de CECRL, vizând:

- „capacitatea de a stabili o legătură între propria cultură și cultura națională;
- capacitatea de a recunoaște și de a utiliza diverse strategii pentru a stabili relații cu oameni aparținând culturii naționale și a altor culturi;
- capacitatea de a juca rolul de intermediar cultural/mediator între cultura sa și cultura românească;
- capacitatea de a depăși relațiile superficiale stereotipice [13, pag. 89].

Competența dată se realizează integrat prin cele trei niveluri de învățare a *Limbii și literaturii române (nivelul cognitiv, emoțional și comportamental)*. Acesta trebuie să asigure dezvoltarea fiecărui elev în spiritul deschiderii către ceilalți, *cultura națională*, dar și către alte culturi. Învățarea *Limbii și literaturii române* în instituțiile cu predare în limba minorităților naționale presupune o *abordare integrată* la nivel de competențe, fapt ce conduce gradual spre consolidarea identității naționale a elevului.

Componenta interculturală din Curriculumul pentru treapta gimnazială asigură promovarea dezvoltării personale a elevului într-un context socio-cultural extins, realizând educația *în și prin* valori. Competența *interculturală* reclamă profesorului să utilizeze și să îmbine într-un mod natural, armonios elementele culturale în procesul de predare la toate tipurile de lecții. Profesorul, printr-o abordare acțională a demersului didactic, îi va oferi posibilitate elevului să joace rolul unui actor social, fapt ce îl va motiva să-și gestioneze și să-și asume responsabilitatea actului de învățare.

În cadrul orelor de *Limba și literatura română* se va încuraja utilizarea strategiilor didactice care contribuie la dezvoltarea gândirii critice, creativității, în vederea formării spiritului civic, a capacităților și atitudinilor elevilor. Un rol important în acest context va reveni *învățării ghidate și/sau autonome* etc., în corespundere cu nevoile individuale, cerințele educaționale speciale ale elevului, manifestându-se prin interpretare, atitudine, comportament verbal/nonverbal autonom.

Activitățile de învățare a limbii și literaturii române se vor axa pe formarea/dezvoltarea competenței de comunicare în limba română ca limbă națională, a competenței de apreciere și respect pentru valorile culturii naționale și universale. Acestea îl vor învăța pe elev să știe CE și CUM să spună într-o anumită situație de comunicare, ținând cont de contextul în care are loc aceasta, mai exact, de factorii de ordin sociocultural,

precum vârsta, statutul interlocutorului, natura relațiilor dintre participanți, naționalitatea/etnia locul în care are loc comunicarea, subiectul discuției etc. Or, acești factori sunt decisivi în selectarea anumitor structuri lingvistice, comportamente nonverbale și paraverbale.

În acest sens, sunt binevenite atelierelor interculturale, unde elevii vor desfășura activități pentru dezvoltarea abilităților literar-artistice și manuale, a creativității și imaginației, precum: învățarea unor poezii, cântece, legende, colinde și confecționarea unor felicitări tematice, afișe, pliante, invitații etc. Atelierelor interculturale reprezintă și o modalitate de participare la acțiuni cu deschidere către comunitate privind integrarea socială, inclusiv a copiilor cu dizabilități. Pentru a facilita activitatea cadrelor didactice sugerăm ca reper următoarele teme pentru atelierelor interculturale:

Clasa	Ateliere interculturale
a V-a	<p>Tradiții de iarnă la diferite popoare. Elevii, ghidați de profesor, pot încena un mini-program cultural, promovând tradițiile de iarnă, care să includă colinda, urătura, semănătura, sorcova. Respectiv, ar putea ulterior să-l prezinte în comunitate, apoi, să fie îndemnați să împartă darurile obținute cu alți semeni.</p> <p>Obiective culturale din localitatea mea. Elevilor li se va propune realizarea și prezentarea în cadrul atelierului a unui proiect de grup (poster, colaj, PowerPoint etc.) în care să identifice și să promoveze anumite obiective culturale din localitate. Ca extensie, proiectele elevilor pot fi expuse în incinta Primăriei localității sau a Casei de cultură.</p> <p>Descopăr istoria localității mele. Elevilor li se propune să prezinte în cadrul atelierului legenda localității, aflată de la membrii familiei. În acest sens, ei vor fi îndemnați să realizeze împreună cu familia fie un poster, fie o înregistrare MP3 sau MP4.</p>
a VI-a	<p>Drag îmi este plaiul. Elevilor li se propune să realizeze un proiect de grup în care vor elabora și prezenta un poster ce va reflecta anumite locuri memorabile din Republica Moldova, conform anumitor repere.</p> <p>Călătoresc și comunic în limba română. Elevii, într-o activitate de grup, vor trebui să realizeze un itinerar turistic pe teritoriul Republicii Moldova, iar la prezentarea acestuia să folosească un vocabular tematic, propus de către profesor.</p>
a VII-a	<p>Simbolurile de stat ale Republicii Moldova.</p> <p>Limba română în cântec. Elevilor li se propune organizarea unui cenaclu literar-muzical, ghidați de profesor la necesitate. Scenariul trebuie să prevadă pe lângă aspectul poetic, muzical și amenajarea în stil național a spațiului de desfășurare a atelierului. Dacă permite conjunctura temporală, se poate ieși la aer liber. Se încurajează activitatea de tip <i>șezătoare</i>.</p> <p>Tradiții culinare la diferite popoare. Elevii sunt preliminar repartizați în 5-6 grupuri ce reprezintă corespunzător grupurile etnice: români, ruși, ucraineni, bulgari, găgăuzi, romi etc. Fiecare grup va trebui în cadrul atelierului să prezinte cum va promova tradiții culinare ale etniei pe care o reprezintă grupul din care face parte. În context, li se propune situația de caz în care ei sunt proprietarii unei pensiuni agroturistice ce trebuie să găzduiască un grup de turiști.</p>
a VIII-a	<p>Costumul național – element distinct al culturii naționale.</p> <p>la între simbol național și brand. Elevii, după etapa unui <i>asalt de idei</i>, vor fi puși în situația să prezinte argumente pro/contra opțiunii pe care o au. Ca extensie, pot prezenta fie un defileu de ii/costume populare, fie designul unei ii proprii.</p> <p>Mănăstirile – o carte de vizită a Republicii Moldova.</p>
a IX-a	<p>7 motive să vizitezi Republica Moldova.</p> <p>Descoperă Republica Moldova! Elevii, printr-o activitate de simulare, sunt anunțați din timp că vor participa la o întrunire internațională a elevilor de gimnaziu. În acest sens, ei vor trebui să țină un discurs prin care să prezinte Republica Moldova.</p> <p>Atracții turistice în Republica Moldova.</p> <p>Valori naționale și europene etc.</p>

Selectarea activităților de învățare se va realiza în conformitate cu unitățile de competențe ce se solicită a fi formate, cu unitățile de conținut proiectate în Curriculum, precum și cu nivelurile de cunoaștere a limbii române ca limbă nematernă racordate la CECRL (2018). Recomandabil ca activitățile de învățare a limbii și literaturii române să fie ***ludice, plăcute, emoționante, relaxante, dar, totodată, motivante, cooperante și neapărat interactive, atractive și cât mai variate.***

Eforturile depuse în procesul didactic ar conduce și la performanțe academice, dar și vitale, materializate printr-un șir de produse curriculare, printre care amintim: *Fișe de lucru; Dialoguri; Discuții; Felicitări; Invitații; Interviuuri; Descrieri; Prezentări PowerPoint; Portofoliul; Activități extracurriculare înregistrate (mp3, mp4); Recital de poezii, interpretare de cântece, colinde; Arborele genealogic; Dramatizări; Desene; Benzi desenate; Colaje; Postere; Mini-spectacole; Excursii reale/virtuale; Evenimente culturale înregistrate (mp3, mp4); Proiecte individuale/de grup etc.*

IV. Strategii de evaluare a procesului de învățare a Limbii și literaturii române

Evaluarea constituie parte integrantă a procesului educațional la disciplina *Limba și literatura română* în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale și, respectiv, a Curriculumului actual bazat pe competențe. Acesta determină construcția unui model integrator al evaluării care valorifică și corelează cunoștințele, deprinderile, capacitățile de aplicare a cunoștințelor, valorile și atitudinile elevilor.

Procesul educațional bazat pe competențe prefigurează competența ca finalitate a procesului educațional și ca obiect la evaluării. Competențele școlare dobândite de către elevi devin observabile și măsurabile. Evaluarea centrată pe competențe include: (a) evaluarea competențelor-cheie; (b) evaluarea competențelor specifice la disciplină; (c) evaluarea unităților de competență.

Prin intermediul evaluării se determină dacă au fost sau nu atinse competențele proiectate, dacă rezultatul învățării este un succes sau un insucces. Acesta are un impact asupra etapelor ulterioare, permite a regla procesul educațional întru ameliorarea, optimizarea demersului didactic la disciplină, atingerea competențelor scontate.

Evaluarea bazată pe competențe are drept scop de a urmări progresul individual al elevului de la o etapă la alta cu referire la formarea/dezvoltarea competenței de comunicare, atitudinile față de lumea înconjurătoare și față de propria persoană, interesele privind evoluția personală în diferite activități și obținerea succesului în propria activitate. Evaluarea competențelor este implicită demersului didactic, permițând atât profesorului, cât și elevului să stabilească nivelul de achiziție, formare/dezvoltare a competențelor și cel de atingere a standardelor curriculare.

Evaluarea bazată pe competențe este o abordare, care presupune corelarea cunoștințelor dobândite într-o perioadă de timp determinată, a abilităților și deprinderilor achiziționate, precum și a valorilor și atitudinilor formate/dezvoltate la elev. Deținerea competenței poate fi demonstrată în diverse situații de învățare la clasă sau circumstanțe din viața cotidiană.

Activitățile de evaluare bazate pe competențe se realizează respectând un șir de principii:

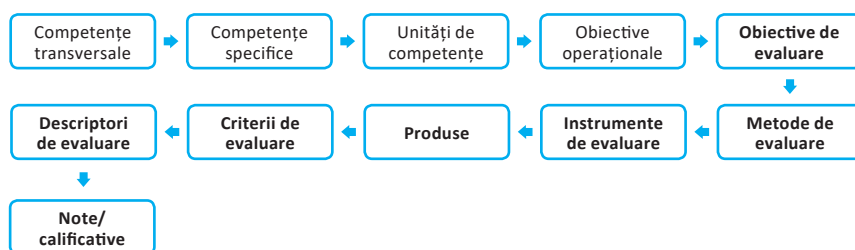
- *evaluarea depistează și stimulează succesul elevilor, nu insuccesul acestora;*
- *evaluarea este un proces permanent, dimensiunea esențială a procesului educațional și o practică efectivă în demersul didactic;*

- *evaluarea este un proces reglator, care determină calitatea activităților educaționale;*
- *evaluarea stimulează învățarea, formarea și dezvoltarea competențelor;*
- *evaluarea se realizează în scopul ameliorării procesului de învățare;*
- *evaluarea implică utilizarea unei mari varietăți de forme, metode și procedee (tradiționale și moderne);*
- *elevul trebuie să cunoască criteriile de apreciere, parametrii de timp în care se va realiza evaluarea;*
- *procesul evaluării trebuie să fie pozitiv și detaliat;*
- *rezultatele evaluării trebuie să fie prezentate în termenii stabilite;*
- *modul de prezentare a rezultatelor trebuie să fie onest;*
- *evaluarea trebuie să-i conducă pe elevi spre o autoevaluare, o autoapreciere corectă și spre o îmbunătățire continuă a performanțelor obținute.*

Evaluarea nu trebuie concepută numai ca un mijloc de control sau de măsurare obiectivă, ci presupune și un proces de formare a elevului. Astfel, evaluarea elevului are mai multe roluri, iar structura acțiunii de evaluare didactică include trei operații: *măsurarea; aprecierea; decizia.*

În evaluarea procesului didactic la disciplina *Limba și literatura română* se va ține cont atât de standardele de eficiență a învățării disciplinei respective, competențele specifice, care trebuie să fie formate până la finele treptei de învățare, cât și de unitățile de competențe ce urmează a fi formate pe clase. Acestea se vor realiza în cadrul procesului de *evaluare inițială (evaluarea prognostică); evaluare curentă (evaluarea formativă)* și *evaluare finală (evaluarea sumativă).*

Este importantă conștientizarea de către cadrele didactice a „tramei” **procesului de proiectare a actului evaluativ**, în care fiecare component, ca parte integrantă a procesului didactic, determină reușita procesului de evaluare la clasă:

O verigă importantă în lanțul procesului educațional o constituie **obiectivul de evaluare**. Acesta reprezintă un enunț sintetic despre rezultatele scontate ale învățării pe care elevul trebuie să le demonstreze după ce a parcurs o secvență de învățare. În obiectivul de evaluare se specifică nivelul de performanță pe care elevul trebuie să-l atingă, condițiile în care acestea vor fi demonstrate și comportamentul care se referă

la rezultatele învățării. Se recomandă ca obiectivul de evaluare să fie scris în termeni observabili în așa fel ca doi sau mai mulți evaluatori să cadă de acord dacă elevul a atins sau nu obiectivul enunțat.

De regulă, obiectivul de evaluare cuprinde trei componente interconectate care descriu **comportamentul** pe care elevul trebuie să-l demonstreze (Ce?), **condițiile** în care comportamentul trebuie demonstrat (Cum?) și **nivelul de performanță** (criteriul de reușită) considerat suficient pentru ca elevul să demonstreze comportamentul observabil (Cât?). De exemplu:

Unitatea de competență 2.4. Prezentarea unor opinii, informații, cu sau fără repere (clasa a VI-a).

Obiectiv de evaluare: *Elevul va fi capabil să expună, într-un text coerent de 5-6 rânduri, opinia personală privitor la comportamentul personajelor din textul dat.*

Item propus: Expuneți, într-un text coerent de 5-6 rânduri, opinia personală referitor la comportamentul personajelor din textul dat.

Pentru atingerea competențelor la disciplină, cadrul didactic poate utiliza o varietate de metode și tehnici tradiționale și alternative de evaluare: probe orale și scrise, teste de evaluare, prezentări, portofolii, autoevaluarea, evaluarea reciprocă, teze, eseuri, proiecte etc. În notă, cadrele didactice trebuie să țină cont de faptul că nici o metodă nu este universală. De fiecare dată, proiectând procesul de evaluare va fi necesar a răspunde la un șir de întrebări pentru a preciza contextul desfășurării evaluării: *Cu ce scop voi evalua? Ce intenționez să evaluez? Când voi evalua? Cine va evalua? Cum voi evalua? Cum voi aprecia?*

Astfel, procesul de evaluare se va realiza etapizat, respectând algoritmul procesului de evaluare.

Ținem să subliniem că probele de evaluare identificate și propuse elevilor trebuie să asigure o apreciere obiectivă, să evalueze nu doar cunoștințele, ci și capacitățile/deprinderile, atitudinile formate, iar notele să fie prezentate corect și la timp.

Metode și tehnici de evaluare

Metode de evaluare tradiționale

Evaluarea orală este cea mai frecventă metodă de evaluare utilizată în demersul didactic la disciplină. Aceasta constă într-un dialog purtat între profesor și elev, prin care cadrul didactic urmărește să obțină informații cu privire la cantitatea și calitatea cunoștințelor pe care le posedă elevul precum și capacitatea acestuia de a opera cu ele. În procesul examinării orale profesorul poate evalua atât nivelul de percepere la auz a

mesajului audiat, cât și modul de exprimare verbală solicitând elevului să răspundă la o anumită întrebare, să-și argumenteze/motiveze răspunsul, să prezinte persoane/persoane, să descrie locuri, evenimente, acțiuni etc.

Această metodă prezintă multiple avantaje în procesul de evaluare:

- oferă un feedback rapid elevului, acesta având posibilitatea să-și rezolve imediat eventualele neînțelegeri;
- dezvoltă capacitatea de comunicare a elevului;
- permite cunoașterea capacității de exprimare a elevului și siguranța cu care acesta operează cu noțiunile asimilate;
- intensifică interacțiunea dintre profesor și elev;
- oferă posibilitatea profesorului de a alterna tipul întrebărilor și gradul lor de dificultate, în funcție de calitatea răspunsurilor date de elev.

Metoda are însă și unele dezavantaje: necesită mult timp pentru evaluarea întregului colectiv de elevi, are un grad scăzut de obiectivitate care poate fi influențată de starea examinatorului, de gradul diferit de dificultate al întrebărilor de la un elev la altul etc.

Evaluarea scrisă este o metodă de evaluare ce le oferă elevilor posibilitatea de a se exprima în scris, fără intervenția profesorului, pentru a demonstra competențele dobândite și se concretizează prin: evaluări curente, îndeplinirea fișelor de lucru, testelor de evaluare, tezelor, lucrărilor de evaluare semestriale etc.

Această metodă permite evaluarea unui număr mare de elevi într-un timp relativ mic, iar comparativ cu evaluarea orală prezintă un grad mai mare de obiectivitate, deoarece rezultatele sunt raportate la criterii unice de evaluare. Prin această metodă se asigură uniformitatea evaluării. Din păcate feedback-ul activității nu este atât de rapid ca cel de la evaluarea orală, nu este posibilă orientarea elevilor prin întrebări ajutătoare către un răspuns corect în cazul neînțelegerii cerinței, corectarea probelor scrise solicită resurse mari de timp. Totodată, în cazul unor răspunsuri formulate ambiguu, profesorul nu poate cere lămuriri suplimentare elevului, pentru a aprecia corect răspunsul.

Metode de evaluare alternative

- **Portofoliul** este un instrument de evaluare complex care presupune selectarea, stocarea sistematică și elaborarea materialelor la o unitate de învățare concretă într-o perioadă de timp. Portofoliul poate include rezultate relevante obținute prin celelalte metode și tehnici de evaluare tradiționale și alternative. Portofoliul reprezintă cartea de vizită a elevului, prin care profesorul urmărește progresul acestuia în plan cognitiv, atitudinal și comportamental – de-a lungul unei perioade de timp. Aceste rezultate vizează probele orale, scrise și practice, observarea sistemică a comportamentelor școlare, proiectul,

autoevaluarea, precum și sarcini specifice la disciplină. Este o metodă flexibilă care stimulează creativitatea, ingeniozitatea, perseverența și originalitatea elevului și oferă oportunități excelente pentru combinarea reușită a activității individuale cu cea colectivă.

Portofoliul poate fi realizat individual sau în grup, acesta poate cuprinde toate elementele acumulate de elev pe parcursul învățării sau poate cuprinde cele mai reprezentative lucrări ale elevului. De aici se disting diferite **tipuri de portofolii**:

- portofoliul individual și portofoliul de grup;
- portofoliul de progres și portofoliul de rezultate.

Structura portofoliului elevului poate fi diferită, acesta poate conține, după caz:

- *pagina de titlu* (cu indicarea denumirii instituției, disciplinei la care este elaborat portofoliul, numele, prenumele elevului, anul elaborării, denumirea localității);
- *sumarul/conținutul* portofoliului (care include toate componentele incluse, titlul fiecărei lucrări/fișe etc. și numărul paginii la care se găsește);
- *date despre elev* (o fotografie a elevului, CV-ul sau autoevaluarea (răspunsul la întrebarea *Cine sunt eu?*);
- obiectivele portofoliului/sau o descriere a ceea ce intenționează elevul să realizeze în portofoliu);
- *conținutul tematic al portofoliului*:
 - lucrările pe care le-a realizat elevul pe parcursul învățării: eseuri, comunicări, fișe individuale de studiu, rezumate, teme, exerciții rezolvate;
 - schițe, proiecte și experimente;
 - răspunsuri la întrebări, curiozități;
 - probe de evaluare, autoevaluări scrise de elevi, lucrul asupra greșelilor, teste și lucrări semestriale;
 - înregistrări, fotografii care reflectă activitatea desfășurată de elev individual sau împreună cu colegii săi;
 - fotografii realizate de elevi, colaje, proiecte, reproduceri;
 - vocabular tematic;
 - hărți cognitive, contribuții la activitatea care reflectă participarea elevului, pe baza intereselor și a progreselor înregistrate;
 - comentarii suplimentare și evaluări ale profesorului, ale altor grupuri de învățare și/sau ale altor părți interesate, de exemplu: părinții;
- autoevaluarea, realizată de elev, cu un comentariu/rezumat a celor ce au fost realizate pe parcurs;
- evaluarea portofoliului realizată de profesor sau colegi.

Evaluarea portofoliului se va face într-o manieră holistică pe baza unor criterii clare, care vor fi comunicate elevilor înainte să înceapă proiectarea portofoliului. Acest

proces este extrem de dificil din moment ce unele materiale deja au fost evaluate sau au fost selectate din diverse surse.

Portofoliul ca probă de evaluare poate fi apreciat atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ. Evaluarea *cantitativă* vizează volumul de informație acumulat, evaluarea *calitativă* –calitatea materialului prezentat, modul de prezentare, aspectul estetic, corectitudinea exprimării scrise etc.

Remarcăm că în evaluarea portofoliului se apreciază în mod deosebit atitudinea elevului față de disciplină, procesul de formare a competențelor în procesul educațional, performanțele atinse.

Se pot propune elevilor criterii concrete de apreciere. De ex.: Modul de prezentare a portofoliului (aspectul estetic, creativ); Modul de structurare; Calitatea materialelor prezentate (concordanța cu tema, corectitudinea întocmirii, exprimării etc.); Creativitatea (originalitatea ideilor, prezentarea grafică a conținuturilor, descoperirea, perceperea corelațiilor, intenția etc.); Autoevaluarea elevului. Aspectele evaluate pot fi apreciate cu puncte: *realizat integral, realizat parțial și nu a fost realizat*.

- **Proiectul** reprezintă o metodă complexă de evaluare care are menirea de a rezolva una sau mai multe probleme într-o perioadă îndelungată de timp. Există mai multe tipuri de proiecte: informaționale, aplicative, de cercetare, jocuri de rol etc. Ele se pot realiza individual sau în grup atât sub îndrumarea profesorului, cât și de sine stătător.

Această formă de evaluare este preferată în ultimii anii atât de profesori, cât și de elevi, deoarece aceștia au posibilitatea să conceapă un proiect pe un subiect care îi interesează, astfel fiind foarte motivați să realizeze un proiect bun și nu percep această metodă ca fiind una de evaluare. Proiectul permite pe lângă competențele inter/transdisciplinare și specifice la disciplină, evaluarea unor capacități superioare ale elevilor, atitudini, aptitudini, deprinderi:

- capacitatea de a selecta informațiile utile în vederea realizării proiectului;
- capacitatea de a identifica și utiliza metode de lucru adecvate îndeplinirii obiectivelor;
- abilitatea de a utiliza corespunzător echipamentele și instrumentele necesare conceperii proiectului, inclusiv și tehnologii digitale;
- abilitatea de a finaliza un produs;
- capacități de cooperare, interacțiune, gestionare eficientă a timpului de lucru, în cazul proiectelor în echipă;
- capacitatea de a susține proiectul realizat, evidențiind aspectele relevante etc.

Printre avantajele utilizării proiectului ca modalitate de evaluare se numără faptul că stimulează creativitatea, crește încrederea elevului în forțele proprii, dezvoltă abilități

de gestionare a timpului, a emoțiilor (prin susținerea proiectelor în fața clasei), dezvoltarea capacității de a lucra în echipă. Faptul că necesită mult timp pentru organizare, desfășurare și evaluare, existând astfel riscul ca interesul elevului față de proiect să scadă, reprezintă cel mai mare dezavantaj al acestei metode.

În practica didactică la clasă un proiect se desfășoară urmând patru etape:

- alegerea proiectului (*a proiecta*): elevii fac propuneri privind tematica proiectului, cadrul didactic poate orienta și sugera, în funcție de bogăția de exploatare previzibilă și de fezabilitatea practică;
- programarea etapelor de lucru (*a planifica*): plecând de la ultima activitate presupusă de proiect, se lucrează progresiv pentru a determina activitățile și procesele de învățare care vor fi necesare pentru a duce intenția la bun sfârșit;
- trăirea etapelor (*a realiza*): se parcurg etapele, se realizează activitățile necesare și procesele de învățare indispensabile, acestea din urmă fiind notate și de cadrul didactic;
- aprecierea muncii și a rezultatului ei (*a evalua*): proiectul este evaluat conform criteriilor stabilite. Se urmărește dacă obiectivele sunt atinse. Se examinează modul de funcționare a grupului. Conținutul, modul de expunere și prezentare a proiectului etc.

Profesorul trebuie să stabilească din oficiu, împreună cu elevii săi, modul de evaluare a proiectului, criteriile de evaluare, gradul de implicare al profesorului în realizarea acestuia, termenele de realizare, resursele materiale disponibile, formatul prezentării etc.

Se pot propune următoarele criterii de evaluare:

(a) Evaluarea conținutului lucrării: *Titlul lucrării* (este formulat clar și concis). *Structura și stilul lucrării. Conținutul teoretic. Cercetarea aplicativă.*

(b) Evaluarea susținerii: *Siguranța și persuasiunea expunerii. Claritatea și siguranța răspunsurilor la întrebări. Participarea la dezbateri pe baza proiectelor prezentate de ceilalți colegi.*

Pe lângă multiplele beneficii ale metodei proiectului, un mare dezavantaj al acestei metode îl reprezintă faptul că evaluatorul nu poate ști exact care este contribuția fiecărui elev la proiect. În acest context cadrul didactic îi revine misiunea de a gestiona cât mai bine procesul de evaluare a proiectului, astfel ca notarea să fie obiectivă.

• **Autoevaluarea**

Autoevaluarea reprezintă o metodă de evaluare cu un grad formativ ridicat, prin implicarea elevilor în aprecierea propriilor rezultate de învățare, pe baza unor criterii de evaluare stabilite și comunicate anterior de către profesor. Această metodă îi responsabilizează pe elevi față de activitatea școlară și le dezvoltă capacitatea de autocunoaștere. Autoevaluarea se poate realiza prin: autocorectare, autonotare controlată, notarea reciprocă între elevi, metoda de apreciere obiectivă a personalității etc.

Profesorul se află pe post de moderator, oferindu-le elevilor informații necesare pentru a compara nivelul de performanță atins cu obiectivele și standardele educaționale, în baza cărora elevii vor putea proiecta propriul program de învățare.

Autoevaluarea se poate realiza cu utilizarea diferitor instrumente de evaluare: a. *autoevaluarea explicită prin itemi propuși* (chestionare speciale, scări de clasificare); b. *autoevaluarea proiectivă* (prin alegere de simboluri proprii, prin aderare la simboluri propuse).

Chestionarul poate să cuprindă itemi pentru care se formulează răspunsuri deschise:

1. La această lecție am învățat:

- a) _____
b) _____

2. Cel mai mult mi-au plăcut activitățile:

- a) _____
b) _____

3. Dificultățile întâmpinate au fost următoarele:

- a) _____
b) _____

4. Cred că mi-aș putea îmbunătăți performanța dacă:

- a) _____
b) _____

5. Consider că activitatea mea în cadrul lecției ar putea să fie apreciată ca fiind:

• **Jurnalul reflexiv** se înscrie în rândul metodelor alternative de evaluare și cuprinde viziunile/atitudinile elevului asupra aspectelor trăite în procesul cunoașterii. Prin această metodă alternativă se urmăresc trei momente:

- autoreglarea învățării prin examinarea atitudinilor, a dedicației și a atenției concentrate în direcția depășirii unei sarcini de învățare;
- controlarea acțiunilor desfășurate asupra sarcinii de învățare prin analiza planificării, a demersurilor metodologice de rezolvare a sarcinii și a rezultatelor obținute;
- controlarea cunoașterii obținute prin analiza noțiunilor asimilate, a lacunelor înregistrate și a cauzelor acestora.

În acest caz se pot utiliza un șir de întrebări. De ex.:

- *Ce ai învățat nou din această lecție?*
- *Cum ai învățat?*
- *Ce sentimente ți-a trezit procesul de învățare?*

- Care din ideile discutate ți s-au părut mai interesante?
- Ce aspecte necesită o clarificare?
- Ce dificultăți ai întâmpinat?
- Cum poți utiliza în viitor această experiență de învățare?
- În ce măsură ceea ce ai studiat ți-a satisfăcut așteptările?
- Ți-a plăcut experiența (de învățare)? Dacă nu, de ce?
- Dacă ai putea schimba ceva, ce ai face?

Un rol aparte în Curriculumul la disciplină i se atribuie evaluării produselor curriculare proiectate pentru fiecare competență specifică.

Remarcăm că pentru a evalua un produs trebuie să fie concretizate toate etapele procesului de evaluare, nici o etapă nu este de neglijat: (a) sarcina/itemul de evaluare proiectat pentru a fi realizat; (b) criteriile de evaluare, (c) indicatori de competență, (d) punctajul acordat. De exemplu:

- **Produsul: răspunsul oral**

Grila de evaluare		
Criterii de evaluare	Indicatori de competență	Punctaj
Coresponderea răspunsului cu întrebarea	<ul style="list-style-type: none"> • Elevul utilizează întrebarea ca reper pentru răspuns. • Elevul face referință directă la întrebare. 	L/0/1/2
Realizarea adecvată a sarcinii/ Respectarea reperelor	<ul style="list-style-type: none"> • Elevul analizează întrebarea. • Elevul face dovada înțelegerii întrebării. • Elevul expune momentele solicitate. 	L/0/1/2/3
Formularea concluziilor/argumentelor/opiniilor	<ul style="list-style-type: none"> • Elevul formulează 1-2 concluzii pertinente/argumente convingătoare opinii proprii. 	L/0/1/2
Logica și coerența răspunsului	<ul style="list-style-type: none"> • Răspunsul este construit logic și coerent 	L/0/1
Expresivitatea prezentării răspunsului	<ul style="list-style-type: none"> • Elevul are o exprimare vie, clară, plastică. 	L/0/1
Volumul	<ul style="list-style-type: none"> • Răspunsul se încadrează în limita indicată. 	L/0/1
Corectitudinea exprimării	<ul style="list-style-type: none"> • Răspunsul este corect din punct de vedere lingvistic. • Au fost comise 1-3 erori. • Au fost comise 4 și mai multe erori. 	L/0/1/2

- **Produsul: expunere orală cu suport vizual**

De ex.: expunerea orală după: imagini care ilustrează textele nonliterare/literare studiate; o serie de ilustrații la un text nonliterar/literar; desenul elevului (ca ilustrație la un text); o imagine selectată individual; o imagine dată; un colaj/poster etc.

Exemple de itemi de evaluare	Grila de evaluare		
	Criterii de evaluare	Indicatori de competență	Punctaj
<p>(a) Relatează un episod din <i>Ghiozdanul zburător</i> de N. Popa, într-un discurs coerent de 5-6 enunțuri, utilizând ca reper una dintre ilustrațiile ce însoțesc textul.</p> <p>(b) Prezintă o poză din albumul de familie, într-un discurs coerent de 5-6 enunțuri, urmând algoritmul dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cine este reprezentat în poză; - când și unde a fost făcută poza? - cu ce ocazie s-au fotografiat persoanele date? - de ce această poză se găsește în albumul vostru de familie? - în ce relație de rudenie ești cu persoanele respective? - ce sentimente îți inspiră fotografia? 	I. Corespunderea discursului cu imaginea	<ul style="list-style-type: none"> • Elevul utilizează imaginea ca reper vizual pentru discurs. • Elevul face referință directă la imagine. 	L/0/1/2
	II. Realizarea adecvată a sarcinii	<ul style="list-style-type: none"> • Elevul analizează imaginea. • Elevul face dovada înțelegerii imaginii. • Elevul expune episodul/momentele solicitate. 	L/0/1/2/3
	III. Organizarea discursului	<ul style="list-style-type: none"> • Elevul lansează un discurs structurat în corespundere cu cerințele cunoscute. • (sau) Elevul respectă algoritmul de organizare a discursului. 	L/0/1
	IV. Logica și coerența	<ul style="list-style-type: none"> • Discursul este construit logic și coerent. 	L/0/1
	V. Respectarea limitei de întindere	<ul style="list-style-type: none"> • Discursul se încadrează în limita indicată. 	L/0/1
	VI. Corectitudinea lingvistică a expunerii orale	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentarea orală este corectă din punct de vedere al corectitudinii lingvistice. • Sunt comise 1-3 erori. • Sunt comise 4 și mai multe erori. 	L/0/1/2/3

• **Produsul: prezentare orală/discurs**

Exemple de itemi de evaluare	Grila de evaluare		
	Criterii de evaluare	Indicatori de competență	Punctaj
<p>(a) Prezintă un discurs-pledoarie pentru lectura unei cărți care te-a impresionat, în 4-5 minute, formulând trei idei argumentate.</p> <p>(b) Prezintă un eveniment la care ai participat, în 4-5 minute, evidențiind trei emoții și sentimentele pe care le-ai trăit.</p>	<i>Prezentarea/enunțarea temei</i>	<ul style="list-style-type: none"> Elevul este pregătit adecvat pentru prezentare. 	L/0/1
	<i>Logica și coerența reprezentării orale</i>	<ul style="list-style-type: none"> Prezentarea este bine organizată și poate fi ușor urmărită. 	L/0/1
	<i>Structurarea logică a prezentării</i>	<ul style="list-style-type: none"> Trecerea de la o idee la alta se face logic. Elevul poate explica noțiuni, concepte. 	L/0/1/2
	<i>Elocvența exemplilor/argumentelor</i>	<p>(a) Elevul aduce câte un exemplu/argument pentru fiecare idee din textele literare/din textul abordat/audiat.</p> <p>(b) Elevul aduce exemple de emoții/sentimente trăite.</p>	L/0/1/2/3
	<i>Intonație/volum/expresivitate</i>	<ul style="list-style-type: none"> Elevul vorbește fluent, fără să citească notele. Elevul vorbește destul de tare și clar pentru a fi auzit și urmărit de colegi. Elevul expune expresiv prezentarea orală. 	L/0/1/2/3
	<i>Contactul cu auditoriul</i>	<ul style="list-style-type: none"> Elevul menține contactul vizual cu audiența. Elevul captează și menține atenția audienței pe tot parcursul prezentării. 	L/0/1/2
	<i>Corectitudinea lingvistică</i>	<ul style="list-style-type: none"> Elevul respectă norma limbii române literare Sunt comise 1-3 erori. Sunt comise 4 și mai multe erori. 	L/0/1/2
<i>Respectarea limitei de întindere</i>	<ul style="list-style-type: none"> Elevul folosește eficient timpul alocat. 	L/0/1	

• **Produsul: rezumatul unui text narativ la persoana a III-a**

Exemplu de item de evaluare	Grila de evaluare		
	Criterii de evaluare	Indicatori de competență	Punctaj
Rezumați fragmentul de text <i>Cele dintâi lecturi</i> de M. Eliade, în 7-8 enunțuri, expunând conținutul la persoana a III-a.	Prezentarea ideilor de bază ale textului	<ul style="list-style-type: none"> Elevul produce un rezumat, în care prezintă coerent, concis, ideile de bază ale textului. 	L/0/1
	Expunerea conținutului la persoana a III-a	<ul style="list-style-type: none"> Elevul prezintă ideile principale ale textului structurate logic, la persoana a III-a. Sunt expuse 2-3 idei la persoana a III-a. Sunt expuse ideile fără a schimba persoana gramaticală din text. 	L/0/1/2
	Corectitudinea lingvistică (orală/scrisă)	<ul style="list-style-type: none"> Elevul respectă normele limbii române literare. Au fost comise 1-3 erori. Au fost comise 4 și mai multe erori. 	L/0/1/2
	Respectarea limitei de întindere	<ul style="list-style-type: none"> Elevul a respectat volumul indicat. 	L/0/1

• **Produsul: eseu argumentativ** (în baza unei idei/aserțiuni/proverb/maximă etc.)

Exemplu de item de evaluare	Grila de evaluare		
	Criterii de evaluare	Indicatori de competență	Punctaj
(a) Exprimați-vă opinia cu privire la situația prezentată în text, în 7-8 enunțuri, formulând acordul sau dezacordul dvs.	Explicarea/prezentarea clară a opiniei/subiectului propus	<ul style="list-style-type: none"> Elevul a exprimat opinia clar, original. 	L/0/1
	Logica și coerența	<ul style="list-style-type: none"> Elevul formulează logic și coerent argumentul/argumentele. 	L/0/1
	Utilizarea exemplurilor	<ul style="list-style-type: none"> Elevul aduce câte un exemplu pentru fiecare idee/argument. 	L/0/1
	Corectitudinea lingvistică	<ul style="list-style-type: none"> Elevul respectă normele limbii române literare . Au fost comise 1-3 erori Au fost comise 4 și mai multe erori. 	L/0/1/2
(b) Scrieți un eseu, pornind de la afirmația: <i>Niciun copil nu este prea mic, ca să poată învăța regulile de conduită</i> , în 7-8 enunțuri, exprimând necesitatea acestor reguli.	Respectarea limitei de întindere	<ul style="list-style-type: none"> Elevul a respectat volumul indicat. 	L/0/1

- **Produsul: Prezentare PowerPoint**

Exemple de itemi de evaluare	Grila de evaluare		
	Criterii de evaluare	Indicatori de competență	Punctaj
(a) Elaborați o prezentare PowerPoint despre 3-4 locuri memorabile din Republica Moldova, din 7-8 slide-uri.	Prezentarea/enunțarea temei	<ul style="list-style-type: none"> • Elevul este pregătit adecvat pentru prezentare. 	L/0/1
	Logica și coerența	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentarea este bine organizată și poate fi ușor urmărită. 	L/0/1
	Structurarea logică a prezentării	<ul style="list-style-type: none"> • Trecerea de la o idee la alta se face logic. • Elevul poate explica noțiuni, concepte. 	L/0/1/2
	Elocvența exemplurilor	<ul style="list-style-type: none"> • Elevul aduce câte un exemplu pentru fiecare idee. 	L/0/1/2
(b) Elaborați o prezentare PPT despre <i>Reguli de comportare într-o excursie</i> , din 7-8 slide-uri, utilizând imagini adecvate/pertinente/folosind semne, simboluri etc.	Intonație/volum/expresivitate	<ul style="list-style-type: none"> • Elevul vorbește fluent, fără să citească notele. • Elevul vorbește destul de tare și clar pentru a fi auzit și urmărit de colegi, 	L/0/1/2/3
	Contactul cu auditoriul	<ul style="list-style-type: none"> • Elevul menține contactul vizual cu audiența. • Elevul menține atenția audienței pe tot parcursul prezentării. 	L/0/1/2
	Corectitudinea lingvistică (orală și scrisă)	<ul style="list-style-type: none"> • Elevul respectă normele limbii române literare. • Sunt comise 1-3 erori. • Sunt comise 4 și mai multe erori. 	L/0/1/2
	Respectarea limitei de întindere	<ul style="list-style-type: none"> • Elevul respectă volumul indicat. 	L/0/1

- **Produsul: Revistă/poster**

Item: Redactați o revistă, lucrând în grup, la unitatea de învățare *Adolescentul și Patria: Personalități din Republica Moldova* (compozitori, interpreți) respectând algoritmul.

Algoritm: documentați-vă (cercetați, analizați, comparați diferite reviste); alegeți un titlu potrivit pentru revistă; alegeți imaginea de pe coperta 1; completați fișa articolului de ziar; consultați diverse surse pentru a redacta un articol de o pagină pe tema: *Personalitățile marcante din domeniul muzicii/Muzica e viața mea*; realizați un interviu virtual/real cu un compozitor/interpret din Republica Moldova; prezentați CV-ul unui compozitor/interpret preferat din Republica Moldova etc.

Item: Realizați un poster, într-un proiect de grup, la unitatea de învățare *Adolescentul și natura*, respectând cerințele stabilite.

Cerințe: (a) documentați-vă (selecțați informații interesante/pertinente); (b) stabiliți un titlu relevant; (c) propuneți ilustrații corespunzătoare; (d) redactați un conținut convingător; (e) respectați normele limbii române literare; (f) prezentați produsul.

Grila de evaluare			
Criterii de evaluare		Indicatori de competență	Punctaj
Evaluarea produsului realizat	Titlu relevant	<ul style="list-style-type: none"> Elevii au propus un titlu relevant. Elevii au propus un titlu original. 	L/0/1/2
	Informații interesante, corecte	<ul style="list-style-type: none"> Elevii au prezentat informații interesante, corecte. 	L/0/1
	Ilustrare	<ul style="list-style-type: none"> Elevii au prezentat imagini relevante tematicii posterului. 	L/0/1
	Redactare de conținut	<ul style="list-style-type: none"> Elevii au structurat logic, coerent conținutul posterului. 	L/0/1
	Corectitudinea lingvistică	<ul style="list-style-type: none"> Elevii respectă normele limbii române literare. Au fost comise 1-3 erori. Au fost comise 4 și mai multe erori. 	L/0/1/2
	Respectarea rigorilor de redactare a unui poster	<ul style="list-style-type: none"> Elevii au respectat rigorile de redactare a tipului de proiect. 	L/0/1
Evaluarea prezentării produsului	Cunoașterea informației	<ul style="list-style-type: none"> Elevii cunosc informația. 	L/0/1
	Intonație/volum/expresivitate	<ul style="list-style-type: none"> Elevii au vorbit fluent, fără să citească notele. Elevii au vorbit destul de tare și clar pentru a fi auziți și urmăriți de colegi. Elevii au prezentat expresiv informația. 	L/0/1/2/3
	Contactul cu auditoriul	<ul style="list-style-type: none"> Elevii au menținut contactul vizual cu audiența Elevii au captat și menținut atenția audienței pe tot parcursul prezentării. 	L/0/1/2

Remarcăm că toți actorii procesului educațional trebuie să conștientizeze că evaluarea rezultatelor școlare ale elevilor în orice circumstanțe trebuie să fie obiectivă, pentru a lua decizii corecte privind formarea și dezvoltarea competențelor și pregătirea elevilor pentru viață.

Produse școlare recomandate

Colajul este o compoziție pe hârtie prin decuparea și lipirea unor elemente eterogene, în scopul obținerii unui efect de ansamblu, raportat la un anumit subiect. Se recomandă ca elementele obișnuite (*bucățele de hârtie colorată, imagini, fotografii, picturi, țesături, decupaje din reviste/ziare, spoturi publicitare etc.*) să fie îmbinate armonios pentru a transpune în plan artistic un nou mesaj, o nouă reinterpretare a valorilor. Un colaj poate fi realizat pentru a prezenta viața și activitatea unui scriitor, a unei personalități marcante într-un anumit domeniu; în interpretarea unor texte literare; în ilustrarea și prezentarea unor subiecte tematice etc.

Mai nou este **e-colajul/video-colajul**, care se poate realiza cu ajutorul instrumentelor de editare sau a unor programe speciale de elaborare a unor compoziții video din fotografii, imagini etc. De ex.: *ffDiaporama, DVD SlideShowGUI, Photostage, PhotoFilmStrip etc.; YouTube, Photopeach etc.* <https://www.gabrielafaur.com/1281/program-de-facut-video-din-poze-cu-muzica-efecte-speciale-scris-text-gratis/>

Lapbookul este o lucrare/o colecție de pagini, realizată sub forma unui pliant/a unei cărți de mari dimensiuni, numit și „portofoliu pliabil”. Scopul lapbookului este prezentarea unei teme prin atașarea pe un suport de carton a unor clape, mini cărțile, mini pliante, desene, grafice, diagrame, întrebări și răspunsuri, curiozități, informații, povestiri, legende scurte, jocuri, ghicitori, fraze scurte/cuvinte-cheie etc., care redau elemente esențiale din subiectul abordat.

E recomandabil ca produsul să fie realizat în grup. Elevii vor căuta, din diferite surse, informații pertinente, actuale, interesante; vor discuta ceea ce doresc să creeze, stabilind, astfel, sarcinile fiecăruia în parte. După realizare, elevii vor prezenta produsul finit.

Scrapbook-ul este un produs în forma unei cărți sau a unui album, jurnal, care conține o colecție de fotografii, desene și decupaje însoțite de explicații scurte și comentarii personale. Un scrapbook poate conține o mulțime de lucruri, convențional divizate în mai multe tipuri de articole specifice: a) *poze/imagini/cărți poștale*, decupate astfel încât să afișeze doar anumite detalii ca să pară mai interesante; b) *desene/tablouri*, chiar și desene foarte simple pot da un aspect minunat produsului; c) *ephemera*, pliante, chitanțe de la magazine, facturi de la cafenele sau restaurante, bilete de autobuz sau tren, ambalaje, etichete de preț etc.; d) *realia*, lucruri „reale”: flori

presate, frunze uscate, meniuri sau cărți de vizită – orice poate fi făcut plat și lipit; e) *hărți*, fie simple din birourile de turism, fie o hartă adecvată sau imprimată de pe internet, iar uneori dacă nu e de găsit o hartă, poate fi desenată personal; f) „*jurnalizare*”, notițe, comentarii, amintiri, detalieri ce pot face scrapbook-ul mult mai interesant.

Scrapbook-ul digital este o lucrare 2D prin recombinarea diferitelor elemente grafice. Este o formă de scrapbook, care se face folosind un computer personal, fotografiile digitale sau scanate și software de grafică pe calculator. Este o formă relativ nouă a scrapbook-ului tipărit tradițional. Îmbinarea scrapbook-ul digital cu scrapbook-ul tradițional reprezintă **scrapbook-ul hibrid**. Scrapbook-ul hibrid presupune crearea de machete pe computer folosind consumabile digitale care vor fi apoi tipărite și combinate cu consumabile tradiționale, cum ar fi butoane, panglici și alte elemente.

Bibliografie

Cadrul legal și normativ

Național

1. *Codul Educației al Republicii Moldova*, 2014, modificat LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art. 401; în vigoare 01.07.16.
2. *Cadrul de Referință al Curriculumului Național*, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, nr. 432 din 29 mai 2017.
3. *Concepția didactică a disciplinei Limba și literatura română în școlile cu limba rusă de instruire*, aprobată prin Hotărârea Colegiului Ministerului Învățământului, nr. 17 din 21.11.95.
4. *Curriculum național. Limba română pentru instituțiile de educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale*. Ghid de implementare a curriculumului./ Barbăneagră Al., Iordăchescu I., Cepraga L., Cucu L., Mocanu L., Zavadschi A.. Chișinău: Tipografia Centrală, 2018.
5. *Curriculum național. Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale: învățământul primar*. Ghid de implementare a curriculumului disciplinar./Cazacu T., Feteasco R., Roșcovanu V. ș.a. Chișinău: Editura Lyceum, 2018.
6. *Curriculum național. Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ preuniversitare cu limba rusă de instruire, învățământul gimnazial*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2010.
7. *Programul național pentru îmbunătățirea calității învățării limbii române în instituțiile de învățământ general cu instruire în limbile minorităților naționale (2016-2020)*, aprobat prin HG nr. 904 din 31 decembrie 2015.
8. *Standarde de eficiență a învățării*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2012.
9. *Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația-2020”*, 2014.
10. *Strategia Moldova Digitală 2020*, aprobată prin HG nr. 857 din 31.10.2013.
11. *Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022*, MECC, publicat: în MO Nr. 347-352 din 07.10.2016.

Internațional

12. Beacco J.-C., Byram, M. *Ghid pentru elaborarea politicilor lingvistice educative în Europa. De la diversitate lingvistică la educația plurilingvă*. Consiliul Europei: Diviziunea pentru politici lingvistice, 2003.
13. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion volume with new descriptors*. Council of Europe, Strasbourg, 2018.
14. Little D., Perclova R., *Portofoliul European al limbilor*. Ghid destinat profesorilor și formatorilor cadrelor didactice. Consiliul Europei: Diviziunea Politici Lingvistice, Chișinău, 2003.
15. *Nivel prag pentru învățarea limbii române ca limbă străină*. Consiliul de Cooperări Culturale, Strasbourg, 2001.

Studii/rapoarte

16. Bucun N., Guțu V., Ghicov A. ș.a. *Evaluarea curriculumului școlar. Ghid metodologic*. Chișinău: IȘE, 2017.
17. *Evaluarea curriculumului național în învățământul general*. Studiu. Chișinău: MECC, IȘE, 2018.
18. Marin M. (coord.), Hadîrcă M. Callo T., Cazacu T., Ghicov A. ș.a. *Cadrul de referință privind formarea vorbitorului cult de limba română* (vorbitori nativi și alolingvi). Chișinău: IȘE, 2017.

Literatură în domeniu

19. Albulescu I. *Pragmatica predării. Activitatea profesorului: între rutină și creativitate*. Pitești: Paralela 45, 2008.
20. Ardelean A., Mândruț O. *Didactica formării competențelor. Cercetare – Dezvoltare – Inovare – Formare*. Arad: „Vasile Goldiș” University Press, 2012.
21. Ardelean A., Pop V.- L. *Strategii didactice în perspectivă transdisciplinară*. București, 2011.
22. Barbăneagră A., Petrenco L., Cucu L. ș.a. *Interacționăm și comunicăm: Situații de comunicare, jocuri didactice, jocuri de rol, acte comunicative*. Chișinău: Tipografia „Bons Offices”, 2014.
23. Bocoș M. *Didactica disciplinelor pedagogice. Un cadru constructivist*. Pitești: Paralela 45, 2008.
24. Bontaș I. *Tratat de pedagogie*. București: BICALL, 2007.
25. Cartaleanu T., Cosovan O. ș.a. *Formarea de competențe prin strategii didactice interactive*. Chișinău: CE Pro Didactica, 2008; 2011.
26. Cartaleanu T., Ghicov A. *Predarea interactivă centrată pe elev*. Chișinău: Editura Știința, 2008.
27. Cartaleanu T., Cosovan O. ș.a. *Studiul integrat al limbii și literaturii române în gimnaziu*. Chișinău: Editura Arc, 2017.
28. Cartaleanu T., Cosovan O. ș.a. *Demersul didactic la limba și literatura română în gimnaziu: proiectarea explicită*. Chișinău: Editura Arc, 2017.
29. Cazacu T. *Ora de română, clasa a V-a. Exerciții de vocabular și gramatică pentru elevi și profesori*. Chișinău: Editura Integritas, 2015.
30. Cazacu T., Vrabie D. *Româna: eficient și atractiv. Gramatica limbii române în scheme și tabele*. Chișinău: Integritas, 2006.
31. Ciolan L. *Învățarea integrată, fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*. Iași: Editura Polirom, 2008.
32. Constantinovici E., Bărbuță I. ș.a. *Predarea și învățarea limbii prin comunicare. Ghidul profesorului*. Chișinău: Editura Cartier, 2003.
33. Cosovan, O., Ghicov A., *Evaluarea continuă la clasă*. Ghid metodologic pentru formarea cadrelor didactice din învățământul preuniversitar. Chișinău, Editura Știința, 2007.
34. Costea O. *Didactica lecturii: o abordare funcțională*. Iași: Editura Institutul European, 2006.
35. Curta A. *Didactica limbilor moderne. Cadrul european comun de referință pentru limbi – reper incontestabil al profesorului de limbi moderne*. Alba Iulia, 2011.

36. Ghicov A. *Didactica textului în rețea*. Monografie. Chișinău: S.n., Tipografia „Print-Caro”, 2017.
37. Goraș-Postică V. *Competența interculturală*. Auxiliar didactic. Chișinău: Pro didactica, 2015.
38. Gutu Vl., *Învățământul centrat pe competențe: abordare teleologică*, În: revista *Didactica Pro*, nr. 1 (65), 2011.
39. Frunze L. *Dezvoltarea competențelor de comunicare în procesul analizei textului literar*. Teză de doctor în pedagogie, Chișinău, 2008.
40. Ilie E. *Didactica literaturii române*. Iași: Collegium-Polirom, 2014.
41. Iordăchescu I. *Predarea textului literar în bază de repere*. Chișinău: Editura Arc, 2018.
42. Iordăchescu I. *Viața și activitatea scriitorilor: Ce? Cât? Cum?* Chișinău: Editura Arc, 2017.
43. Iordăchescu I. *Captarea atenției și actualizarea cunoștințelor*. Tehnici de lucru. Auxiliar didactic pentru profesorii de limba și literatura română, partea 1-4. Chișinău: Editura Arc, 2009-2015.
44. Iordăchescu I., Balan M. *Lectură particulară*. Auxiliar didactic pentru elevi și profesorii de limba și literatura română din școala cu instruire în limba rusă, clasele 5-7. Chișinău: Editura Arc, 2013.
45. Manolescu M. *Pedagogia competențelor – o viziune integratoare asupra educației*. În: *Pedagogie*, 2010, nr 58 (3), p. 55-65.
46. Marin M. *Didactica lecturii. Interacțiunea elev-operă literară din perspectiva atitudinilor și valorilor literar-artistice*. Chișinău: Editura Cartier, 2013.
47. Milancovici S. *Didactica predării limbii române*. București, 2013.
48. Norel M., Sâmișăian F. *Didactica limbii și literaturii române*. București, 2011.
49. Oprea Cr.-L. *Strategii didactice interactive*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2007.
50. Pamfil A. *Didactica limbii și literaturii române (pentru învățământul în limbile minorităților naționale)*. Cluj: Editura Dacia, 2000.
51. Pâslaru VL. *Introducere în teoria educației literar-artistice*. București: Sigma, 2013.
52. Pâslaru VL. *Concepția educației lingvistice și literare*, în: *Limba Română*, 1995, nr. 5, p. 126-129
53. Platon E. (coord.) ș.a. *Procesul de predare/învățare a limbii române ca limbă nematernă (RLNM) în ciclul gimnazial*. Suport de curs. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2011.
54. Popovici A. *Formarea competenței de audiere în procesul de predare-învățare a limbii române în școala alolingvă (ciclul gimnazial)*. Teză de doctor în pedagogie, Chișinău, 2012.
55. Roșcovanu V. *Limba română pentru școlile cu instruire în limba rusă*. Caietul elevului. Clasa a 8-a., Chișinău: Arc, 2018.
56. Roșcovanu V., Cazacu T. ș.a. *Limba și literatura română. Instituțiile de învățământ cu predare în limba rusă, clasa a IX-a. Teste de evaluare a competențelor*. Chișinău: Editura Lyceum, 2016.
57. Roșcovanu V. *Bune practici. Dezvoltarea personalității elevului prin abordarea comunicativ-valorică. Portofoliu didactic la limba și literatura română*. Chișinău: Institutul de Științe ale Educației, 2015.

58. Roșcovanu V. *Limba română pentru școlile cu instruire în limba rusă*. Caietul elevului. Clasa a 7-a. Chișinău: Arc, 2012.
59. Sarivan L., Gavrilă M., Stoicescu D. ș.a. *Predarea-învățarea interactivă centrată pe elev*. București: Educația 2000+, 2009.
60. Sâmihăian F. *O didactică a limbii și literaturii române: provocări actuale pentru profesor și elev*. București: Editura Art, 2014.
61. Stanțieru S., Codreanu A., *Limba și literatura română. Teste de pregătire pentru examenele de absolvire, clasa a IX-a*, Chișinău: Editura Lyceum, 2018.
62. Stoica A., Musteață S. *Evaluarea rezultatelor școlare. Ghid metodologic*. Chișinău: Editura Lyceum, 1997.
63. Șchiopu C. *Metodica predării literaturii române*. Pitești: Editura Carminis, 2009.
64. Șchiopu C. *Metodologia ELA a elevilor*. Teza de doctor habilitat în științe pedagogice. Chișinău: UPS „I. Creangă”, 2016.